

ΕΑΣΟ

Εκθεση σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου για παιδιά

Σειρά πρακτικών οδηγιών της ΕΑΣΟ

2019

ΕΑΣΟ

Εκθεση σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου για παιδιά

*Σειρά πρακτικών οδηγιών της
ΕΑΣΟ*

2019

Ημερομηνία σύνταξης: Μάιος 2019

Ούτε η EASO ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματος της EASO ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Εικόνες στη σελίδα 21 © iStock, 2019

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019

Print ISBN 978-92-9485-100-0 doi:10.2847/119285 BZ-03-18-530-EL-C

PDF ISBN 978-92-9485-105-5 doi:10.2847/73925 BZ-03-18-530-EL-N

© Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Ασυλο, 2019

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού τα οποία δεν καλύπτονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της EASO πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Πίνακας περιεχομένων

Κατάλογος συντομογραφιών	5
Εισαγωγή και σκοπός	6
Ενότητα 1. Λειτουργικοί ορισμοί.....	8
Εξέταση και αντιμετώπιση των διαφόρων προσώπων.....	8
Συνοδευόμενα παιδιά	8
Ασυνόδευτα παιδιά	10
Ασυνόδευτα παιδιά με ενήλικες συνοδούς (οι οποίοι δεν είναι υπεύθυνοι για αυτά)	15
Ενότητα 2. Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου	21
Διαδικασία αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου	21
Πότε διενεργείται η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.....	21
Φορείς που συμμετέχουν στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού	22
Εργαλεία και μηχανισμοί ποιότητας.....	25
Ενότητα 3. Διαδικασίες ασύλου για παιδιά	28
Μηχανισμός για τον προσδιορισμό των ειδικών διαδικαστικών αναγκών των παιδιών.....	28
Διαδικαστικές εγγυήσεις για τα παιδιά	28
Προτεραιότητα στην εξέταση αιτήσεων διεθνούς προστασίας	28
Διαδικασίες στα σύνορα και ταχείες διαδικασίες	29
Υποβολή και κατάθεση αίτησης από παιδί ή εξ ονόματος παιδιού	30
Προσωπική συνέντευξη.....	31
Πρόσθετες διαδικαστικές εγγυήσεις και ειδικές συνθήκες υποδοχής για παιδιά	37
Ενότητα 4. Παραπομπή.....	39
Παραπομπή σε άλλες αρχές.....	39
Διαδικασίες που εφαρμόζονται όταν το παιδί αγνοείται, παρουσιάζει ενδείξεις εμπορίας ή κακοποίησης, σε περιπτώσεις αναπηρίας, προβλημάτων υγείας, εγκυμοσύνης ή άλλες περιπτώσεις	40
Ενότητα 5. Ειδίκευση και κατάρτιση του προσωπικού	51
Κατάρτιση.....	52
Ειδίκευση σε θέματα παιδιού	52
Συστάσεις.....	54
Λειτουργικοί ορισμοί.....	54
Παιδιά συνοδευόμενα από γονείς.....	54
Ασυνόδευτα παιδιά	55
Παιδιά χωρισμένα από την οικογένειά τους.....	55
Εγγαμα παιδιά.....	55
Παιδιά με δικά τους τέκνα	56
Παιδιά που είναι ή διατρέχουν κίνδυνο να γίνουν θύματα εμπορίας ανθρώπων.....	57
Αγνοούμενα παιδιά	57
Παιδιά ΛΟΑΔΜ	57
Παιδιά με αναπηρία	58
Παιδιά με ψυχολογικά τραύματα ή ψυχολογικά προβλήματα.....	58
Πολλαπλά στοιχεία ευαλωτότητας	59
Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.....	59

Η διαδικασία ασύλου	61
Διαδικασία κατά προτεραιότητα εξέτασης.....	62
Αξιολόγηση ευαλωτότητας και προσδιορισμός ειδικών αναγκών.....	62
Εκπροσώπηση	63
Ενημέρωση.....	63
Δικαίωμα ακρόασης	64
Διαδικασία λήψης αποφάσεων	65
Εθνικός μηχανισμός παραπομπής	65
Εκπαιδευμένο προσωπικό	66

Κατάλογος συντομογραφιών

AT	Αυστρία
BE	Βέλγιο
BG	Βουλγαρία
CH	Ελβετία
CY	Κύπρος
DE	Γερμανία
DK	Δανία
EASO	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Ασυλο
EE	Εσθονία
EL	Ελλάδα
ES	Ισπανία
FI	Φινλανδία
FR	Γαλλία
HU	Ουγγαρία
IE	Ιρλανδία
IT	Ιταλία
LT	Λιθουανία
LV	Λετονία
NIDOS	Ίδρυμα NIDOS (Ίδρυμα επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων που υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση διεθνούς προστασίας στις Κάτω Χώρες)
NL	Κάτω Χώρες
NO	Νορβηγία
PL	Πολωνία
RO	Ρουμανία
SE	Σουηδία
SI	Σλοβενία
SK	Σλοβακία
SMA	Σουηδική Υπηρεσία Μετανάστευσης
TUSLA	Υπηρεσία παιδικής και οικογενειακής μέριμνας, Ιρλανδία
UNHCR	Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες
ΑΑ	Ασυνόδευτος/-οι ανήλικος/-οι
ΑΒΣ	αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος
ΑΓΓΟ	ακρωτηριασμός/αποκοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων
ΒΣΠ	βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
ΔΠ	διεθνής προστασία
ΕΑ	εμπορία ανθρώπων
Επιτροπή ΣΔΠ	Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού
Κράτη της ΕΕ+	Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συν τη Νορβηγία και την Ελβετία
ΟΔΑ	Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)
ΠΧΚ	πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής
ΣΔΠ	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989)
ΧΚ	χώρα καταγωγής

Εισαγωγή και σκοπός

Η κατάσταση των παιδιών που φτάνουν στην ΕΕ και χρήζουν διεθνούς προστασίας εξακολουθεί να αποτελεί τεράστια πρόκληση για τα εθνικά συστήματα ασύλου. Συχνά, τα παιδιά φτάνουν στην Ευρώπη έχοντας υποστεί εκμετάλλευση και κακοποίηση και έχοντας στερηθεί τη γονική φροντίδα, ή βρίσκονται σε καταστάσεις κινδύνου που επιτείνουν την εγγενώς ευάλωτη κατάστασή τους. Πολλές αρχές αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στις ειδικές ανάγκες των παιδιών αυτών και να τους παράσχουν την προστασία και την κατάλληλη μεταχείριση που δικαιούνται. Επιπλέον, λόγω των διαφορών που παρατηρούνται μεταξύ των εθνικών συστημάτων, παιδιά σε παρόμοιες καταστάσεις ή περιστάσεις μπορεί να αντιμετωπίζονται ή να εξετάζονται με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με το κράτος μέλος της ΕΕ+ στο οποίο βρίσκονται. Οι διαφορές αυτές στην πρακτική μπορεί εντέλει να δημιουργήσουν αδικαιολόγητες ανισότητες και ασυνέπειες στον εντοπισμό και στην προστασία των παιδιών αυτών, δυσχεραίνοντας εν μέρει την επίτευξη των στόχων του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ).

Με βάση την ανακοίνωση της [Επιτροπής για την προστασία των παιδιών-μεταναστών](#)¹ και δεδομένης της αποστολής της ΕΑΣΟ να παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη της ΕΕ μέσω της ενίσχυσης της πρακτικής συνεργασίας, του εντοπισμού ορθών πρακτικών και της συνεκτίμησης των ζητημάτων που αφορούν τα παιδιά στις διαδικασίες ασύλου, η ΕΑΣΟ δρομολόγησε διαβούλευση το 2017 σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου για παιδιά και επικύρωσε τα σχετικά πορίσματα το 2018. Στόχος ήταν η συγκέντρωση στοιχείων για τις εθνικές πρακτικές και πολιτικές σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου για παιδιά. Ο σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να εντοπιστούν οι ελλείψεις και οι τομείς αποκλίνουσας πρακτικής στα κράτη της ΕΕ+, να αναδειχθούν οι ορθές πρακτικές που εφαρμόζονται και να διατυπωθούν βασικές συστάσεις για την ενίσχυση της προστασίας των παιδιών στην επικράτεια της ΕΕ.

Πεδίο που καλύπτει η έκθεση και μεθοδολογία

Ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας, η ΕΑΣΟ εκπόνησε την παρούσα έκθεση, η οποία βασίζεται στα στοιχεία που συνεισέφεραν 24 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** και **SK**).

Το πεδίο εφαρμογής της έκθεσης περιορίζεται στις διαδικασίες ασύλου για παιδιά και, ως εκ τούτου, παράπλευρα στάδια όπως η υποδοχή ή άλλες νόμιμες οδοί (για την εξασφάλιση άδειας διαμονής ή παραμονής σε παιδιά βάσει της ηλικίας τους) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας έκθεσης και, επομένως, δεν καλύπτονται από το παρόν έγγραφο. Η παρούσα έκθεση εκπονήθηκε έπειτα από ανάλυση των πληροφοριών που υπέβαλαν τα κράτη της ΕΕ+ το 2017 σχετικά με την πρακτική, τη νομοθεσία και τα έγγραφα πολιτικής που εφαρμόζουν.

Τα προκαταρκτικά πορίσματα επαληθεύτηκαν τον Μάρτιο του 2018 από τα σημεία επαφής της ΕΑΣΟ πριν από την ενοποίηση της τελικής έκδοσης.

Δομή

Η έκθεση ακολουθεί τη δομή της διαβούλευσης:

Ενότητα 1: Λειτουργικοί ορισμοί

Αναλύονται και συγκρίνονται οι διαφορετικοί όροι και ορισμοί που χρησιμοποιούνται σε όλα τα κράτη της ΕΕ+. Στην ανάλυση αυτή περιλαμβάνεται ο τρόπος με τον οποίο εξετάζονται και αντιμετωπίζονται διαφορετικές κατηγορίες παιδιών σε διαφορετικά κράτη της ΕΕ+.

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Η προστασία των παιδιών-μεταναστών»](#), 12 Απριλίου 2017, COM(2017) 211 final.

Ενότητα 2: Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου

Στην ενότητα αυτή εξετάζεται ο τρόπος επιχειρησιακής εφαρμογής της αρχής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στη διαδικασία ασύλου από τις εθνικές αρχές.

Ενότητα 3: Διαδικασίες ασύλου για παιδιά

Στο μέρος αυτό χαρτογραφούνται οι εγγυήσεις και οι ειδικοί όροι που προβλέπονται για τα παιδιά στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου.

Ενότητα 4: Παραπομπή

Σε αυτήν την ενότητα παρουσιάζονται οι υφιστάμενοι μηχανισμοί παραπομπής και οι περιστάσεις στις οποίες αυτοί ενεργοποιούνται.

Ενότητα 5: Ειδίκευση και κατάρτιση του προσωπικού

Σε αυτήν την ενότητα παρουσιάζονται αναλυτικά τα διάφορα εργαλεία και προγράμματα κατάρτισης με τα οποία παρέχονται εξειδικευμένες γνώσεις στο προσωπικό που έρχεται σε επαφή με τα παιδιά ή χειρίζεται φακέλους παιδιών.

Συστάσεις

Σειρά συστάσεων που παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των ζητημάτων που τίθενται στην έκθεση.

Πέραν των συστάσεων, στην έκθεση περιλαμβάνονται διάφορα πλαίσια κειμένου στα οποία παρατίθενται:

- παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή: πληροφορίες που αντλήθηκαν από τη διαδικασία χαρτογράφησης που διεξήγαγε η ΕΑΣΟ·
- επισημάνσεις ορολογίας: νομικοί ή λειτουργικοί ορισμοί για την ανάπτυξη κοινής κατανόησης ορισμένων χρησιμοποιούμενων όρων.

➤ Επισημάνσεις ορολογίας

Για τους σκοπούς της παρούσας έκδοσης προτιμάται η χρήση του όρου «διαδικασία/-ες ασύλου» έναντι του όρου «διαδικασία/-ες διεθνούς προστασίας». Η εν λόγω προτίμηση συνάδει με την ορολογία που χρησιμοποιείται σε βασική νομική πράξη σχετική με το θέμα αυτό, στην οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση), εφεξής αναφερόμενη ως ΟΔΑ.

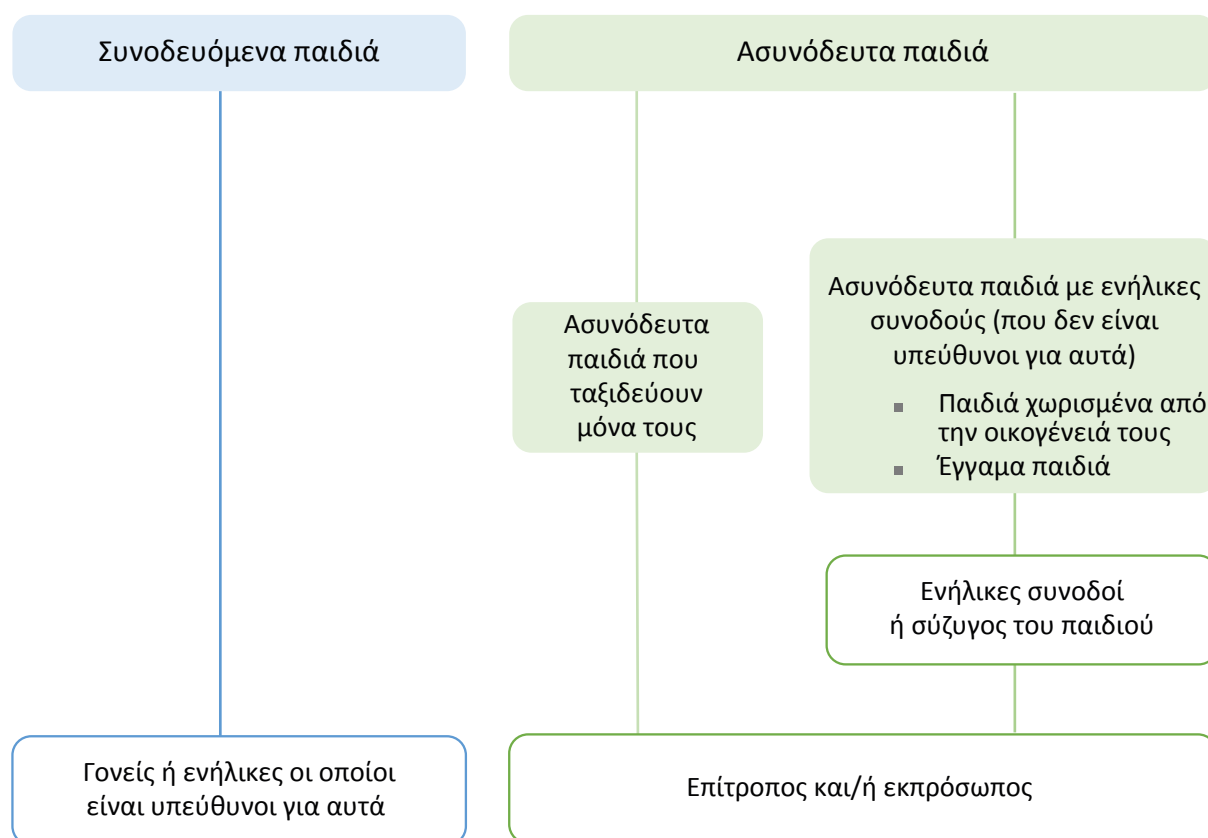
Το κεκτημένο της ΕΕ στον τομέα του ασύλου περιλαμβάνει το ακόλουθο σύνολο νομικών πράξεων της ΕΕ: την αναδιτύπωση της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής (ΟΣΥ), την αναδιτύπωση της οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου (ΟΔΑ), την αναδιτύπωση της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (ΟΕΑΑ), την οδηγία για την προσωρινή προστασία (δεν έχει ενεργοποιηθεί), τον κανονισμό Δουβλίνο III (Δουβλίνο III) και την αναδιτύπωση του κανονισμού Eurodac (Eurodac).

Ενότητα 1. Λειτουργικοί ορισμοί

Εξέταση και αντιμετώπιση των διαφόρων προσώπων

Στα περισσότερα κράτη της ΕΕ+ υπάρχει νομικός ή λειτουργικός ορισμός των όρων **συνοδευόμενο** και **ασυνόδευτο παιδί, επίτροπος και/ή εκπρόσωπος**, αλλά δεν παρέχεται ορισμός για τους όρους **χωρισμένο από την οικογένειά του παιδί ή ενήλικας συνοδός**. Ωστόσο, υπάρχουν λίγες μόνο περιπτώσεις στις οποίες ο υφιστάμενος εθνικός ορισμός αντιστοιχεί κυριολεκτικά στους ορισμούς που προβλέπονται στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο ή στους ορισμούς που προτείνει η EASO.

Η απουσία εναρμονισμένων όρων και ορισμών μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετική αντιμετώπιση ή εξέταση παρόμοιων περιπτώσεων, όπως καταδεικνύεται στα πορίσματα που ακολουθούν. Κατά την παρουσίαση των πορισμάτων αυτών δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις διάφορες κατηγορίες παιδιών στις οποίες οι σχετικοί ενήλικες ενσωματώνονται ως υποενοήτες:

Συνοδευόμενα παιδιά

➤ Επισημάνσεις ορολογίας

Ο όρος «συνοδευόμενο παιδί/συνοδευόμενος ανήλικος» δεν ορίζεται ρητά στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, αλλά η EASO προτείνει έναν ορισμό *a contrario* προς τον όρο ασυνόδευτο παιδί/ασυνόδευτος ανήλικος με βάση το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο:

Παιδί που φτάνει στο έδαφος των κρατών μελών συνοδευόμενο από έναν ή και τους δύο γονείς του ή από ενήλικο υπεύθυνο γι' αυτό σύμφωνα με τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους, και εφόσον τα εν λόγω πρόσωπα ασκούν στην πράξη την επιμέλεια του παιδιού.

Ο ανωτέρω ορισμός συμπίπτει με αυτόν που χρησιμοποιείται στην εθνική νομοθεσία τριών κρατών της ΕΕ+ (**HU, PL, SI**).

Δεκαεπτά κράτη της ΕΕ+ (**BE, BG, CH, CY, DE, DK, EL, EE, FI, FR, IE, IT, LV, NL, NO, SE, SK**) έχουν δικό τους εθνικό ορισμό για τον όρο «συνοδευόμενο παιδί», ενώ σε τέσσερα κράτη της ΕΕ+ (**AT, ES, LT, RO**) δεν προβλέπεται ορισμός στο εθνικό νομικό σύστημα.

Ενήλικας υπεύθυνος για το παιδί

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαβούλευσης, η EASO δεν πρότεινε ορισμό για τον όρο «**ενήλικας υπεύθυνος για το παιδί**» καθώς, σύμφωνα με τις νομικές πράξεις της ΕΕ, το πρόσωπο αυτό θα πρέπει να ορίζεται σε εθνικό επίπεδο, με βάση το δικαίω ή την πρακτική του εκάστοτε κράτους μέλους.

Όλα τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν στη διαβούλευση (**AT, BE, BG, CH, CY, DE², DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** και **SK**) χαρακτηρίζουν τους βιολογικούς ή θετούς γονείς ως ενήλικες υπεύθυνους για το παιδί.

Σύμφωνα με τα πορίσματα, σε ορισμένα κράτη της ΕΕ+ (**AT, BG, CH, CY, EE, EL, FR, LT, PL και SE**), πρόσωπο το οποίο έχει τη νόμιμη επιμέλεια μπορεί επίσης να γίνει δεκτό ως ενήλικας υπεύθυνος για το παιδί. Πιο συγκεκριμένα, στην **EL** και στη **FR**, η γονική μέριμνα πρέπει να έχει ανατεθεί από δικαστική αρχή. Στην Εσθονία (**EE**), ο υπεύθυνος ενήλικας πρέπει να αποδείξει ενώπιον της Αστυνομίας, του Συμβουλίου Συνοριοφυλακής ή της εσθονικής Υπηρεσίας Εσωτερικής Ασφάλειας ότι έχει το δικαίωμα επιμέλειας ώστε να χαρακτηριστεί ως ενήλικας υπεύθυνος για το παιδί.

Μέλη της οικογένειας και συγγενείς³ μπορούν να θεωρηθούν ενήλικες υπεύθυνοι για το παιδί στις **AT, CH, DK, FR, HU, IE, IT, SI, SK**. Ειδικότερα, στη **SI**, συγγενής του παιδιού που ζει σε κοινότητα και διαδραματίζει ρόλο ουσιαστικά παρόμοιο με αυτόν της πυρηνικής οικογένειας ή έχει την ίδια λειτουργία με αυτή της οικογένειας, καθώς παρέχει, για παράδειγμα, πρακτική φροντίδα, προστασία και συναισθηματική υποστήριξη και έχει σχέση οικονομικής εξάρτησης με το παιδί, μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για το παιδί.

Σε 18 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, BG, CH, DE, EE, FI, FR, HU, IE, IT, LT⁴, LV, NL, NO⁵, RO, SE** και **SK**) ο διορισμένος νόμιμος επίτροπος ή εκπρόσωπος θεωρείται επίσης υπεύθυνος ενήλικας. Στην **IT**, για παράδειγμα, ο επίτροπος διορίζεται απουσία γονέων ή συγγενών (έως και 4ου βαθμού) και πρέπει να διαθέτει τις απαραίτητες ικανότητες και να εκτελεί το καθήκον του σύμφωνα με την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή: υπεύθυνοι ενήλικες

Στη **DK**, άλλοι ενήλικες πλην των γονέων θεωρούνται υπεύθυνοι ενήλικες εάν η Δανική Υπηρεσία Μετανάστευσης τους χαρακτηρίσει κύριους υπεύθυνους για την επιμέλεια του παιδιού απουσία των γονέων. Πραγματοποιείται αξιολόγηση για να καθοριστούν αν το εν λόγω παιδί θα πρέπει να χαρακτηριστεί συνοδευόμενο από τον ενήλικα. Η αξιολόγηση βασίζεται σε συνέντευξη τόσο με το παιδί όσο και με τον ενήλικα και λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα: αν το μέλος της οικογένειας συνόδευσε το παιδί στη διαδρομή του προς τη **DK**, αν είχαν επαφή στη χώρα καταγωγής τους πριν από την αναχώρησή τους και κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στη **DK**, καθώς και τις επιθυμίες των γονέων. Σε κάθε περίπτωση αποτελεί προϋπόθεση ο ενήλικος συνοδός να έχει νομική ικανότητα και να έχει αναλάβει de facto την ευθύνη για το συγκεκριμένο παιδί.

² Στη **DE**, οι ακόλουθες κατηγορίες προσώπων μπορούν να χαρακτηριστούν ως ενήλικες υπεύθυνοι για το παιδί μόνον εφόσον ισχύουν ειδικές προϋποθέσεις: ελάχιστη ηλικία 18 έτη, έγγαμοι γονείς, άγαμη μητέρα εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά βάσει απόφασης δικαστηρίου, ή άλλα πρόσωπα που διορίζονται από δικαστήριο.

³ Η EASO δεν θεωρεί τα μέλη της οικογένειας, τα αδέρφια ή τους συγγενείς ως ενήλικες υπεύθυνους για το παιδί, εκτός εάν προκύπτει ότι ορίζονται ως τέτοιοι σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το δικαίω ή την πρακτική του εκάστοτε κράτους μέλους ή εάν τους έχει χορηγηθεί η επιτροπεία του παιδιού.

⁴ Ο επίτροπος/εκπρόσωπος θεωρείται υπεύθυνος για το παιδί εφόσον διαθέτει έγγραφα που βεβαιώνουν την ιδιότητά του.

⁵ Ο επίτροπος/εκπρόσωπος θεωρείται υπεύθυνος για το παιδί εφόσον διαθέτει έγγραφα που βεβαιώνουν την ιδιότητά του.

Στις **NL**, τα παιδιά θεωρούνται ασυνόδευτα όταν δεν συνοδεύονται από τους γονείς ή τους νόμιμους επιτρόπους τους. Τα παιδιά που συνοδεύονται από μέλη της οικογένειας ή συγγενείς θεωρούνται επίσης ασυνόδευτα και διορίζεται επίτροπος για αυτά.

Επαλήθευση των δεσμών

Οι γονικοί δεσμοί του υπεύθυνου ενήλικα επαληθεύονται σε όλες τις περιπτώσεις στις **BE, BG, CY, DE, EE, EL, ES, FR, HU, LV, NL, PL, RO** και **SI**, ενώ σε άλλες (**AT, CH, DK, IE, IT, LT, NO, SE** και **SK**) μόνον εάν υπάρχουν αμφιβολίες ή η επαλήθευση κρίνεται αναγκαία.

Όταν ερωτήθηκαν σχετικά με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση των οικογενειακών δεσμών⁶, τα κράτη που απάντησαν ανέφεραν ότι η επαλήθευση μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη διενέργεια εξέτασης DNA (12 κράτη της ΕΕ+), συνέντευξης (8 κράτη της ΕΕ+) ή με την προσκόμιση επίσημων εγγράφων (17 κράτη της ΕΕ+).

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή: επαλήθευση των δεσμών

Στην **EL**, οι γονικοί δεσμοί που υπήρχαν πριν από την είσοδο στη χώρα διερευνώνται κατά τη διάρκεια της συνέντευξης (σύμφωνα με το σχετικό νομικό πλαίσιο της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου). Όταν εγείρονται αμφιβολίες, και εάν δεν υπάρχουν σχετικά έγγραφα που να αφορούν τους οικογενειακούς δεσμούς, η Υπηρεσία Ασύλου μπορεί να ζητήσει τη διενέργεια εξετάσεων DNA και μπορεί να ενημερωθεί ο εισαγγελέας.

Στη **FI**, πραγματοποιείται επιστημονική επαλήθευση σε περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης.

Στη **NO**, οι ενήλικες συνοδοί που δεν είναι οι βιολογικοί γονείς του παιδιού οφείλουν να υποβάλουν έγγραφα τα οποία να αποδεικνύουν ότι έχουν τη γονική μέριμνα του παιδιού. Εάν η γονική μέριμνα δεν καταδειχθεί μέσω εγγράφων, το παιδί αντιμετωπίζεται ως ασυνόδευτος ανήλικος.

Στις **NL**, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην επαλήθευση των οικογενειακών δεσμών στην περίπτωση που τα μέλη της οικογένειας χωρίστηκαν σε δεδομένη χρονική στιγμή, παραδείγματος χάριν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας επανένωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, απαιτείται η υποβολή σχετικών εγγράφων. Εάν δεν διατίθενται έγγραφα, πραγματοποιείται συνέντευξη και/ή ανάλυση DNA για την εξακρίβωση των οικογενειακών δεσμών.

Ασυνόδευτα παιδιά

Οκτώ κράτη της ΕΕ+ (**CY, DE, EE, EL, HU, LT, RO** και **PL**) περιλαμβάνουν στο οικείο εθνικό νομικό σύστημα τον ορισμό του **ασυνόδευτου ανηλίκου**⁷ όπως προβλέπεται στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, ενώ σε 14 κράτη της ΕΕ+ (**BE, BG, CH, DK, ES, FI, FR, IE, IT, LV, NO, SE, SI, SK**) ο ορισμός διαφοροποιείται ελάχιστα. Συνήθως η απόκλιση από τον ορισμό της ΕΕ έγκειται στην παράλειψη της αναφοράς στα παιδιά που παύουν να συνοδεύονται μετά την είσοδό τους στο έδαφος των κρατών μελών. Στις **AT** και **NL**, δεν προβλέπεται νομικός ορισμός του όρου «ασυνόδευτο παιδί/ασυνόδευτος ανήλικος», παρότι στις **NL** η έννοια αυτή εφαρμόζεται στα παιδιά που δεν συνοδεύονται από τους γονείς ή τους νόμιμους επιτρόπους τους.

⁶ Η διαδικασία εξακρίβωσης της γνησιότητας οικογενειακού δεσμού μεταξύ του παιδιού και του εικαζόμενου μέλους της οικογένειας. Περισσότερες κατευθύνσεις σχετικά με την επαλήθευση των οικογενειακών δεσμών διατίθενται στον πρακτικό οδηγό της EASO *Practical Guide on family tracing*, Μάρτιος 2016.

⁷ Νομικός ορισμός που εφαρμόζει η EASO όπως προκύπτει από το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο: Ως ασυνόδευτο παιδί νοείται ανήλικος που φτάνει στο έδαφος των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο γι' αυτόν σύμφωνα με τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους και εφόσον κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του. Ο ορισμός καλύπτει και τον ανήλικο που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδό του στο έδαφος των κρατών μελών.

Επίτροπος και/ή εκπρόσωπος

Στις διαδικασίες ασύλου, το πρόσωπο που έχει την ιδιότητα του επιτρόπου και/ή εκπροσώπου⁸ είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της ύπαρξης εγγυήσεων για τα παιδιά. Το κερτημένο της ΕΕ δημιουργεί τον ρόλο αυτόν για το πρόσωπο που θα συνδράμει το παιδί στη διαδικασία και του αναθέτει σημαντικά καθήκοντα, όπως τη διενέργεια νομικών πράξεων για λογαριασμό του παιδιού και την υποβολή ή κατάθεση της αίτησης εξ ονόματος του παιδιού, όταν αυτό είναι αναγκαίο. Στα καθήκοντά του περιλαμβάνονται επίσης η ενημέρωση του παιδιού για την προσωπική συνέντευξη καθώς και η παρουσία του σε αυτήν προκειμένου να υποβάλει ερωτήσεις ή σχόλια κ.λπ. Ωστόσο, το πρόσωπο που αναλαμβάνει τον ρόλο του επιτρόπου και/ή εκπροσώπου και ο ίδιος ο ρόλος του διαφέρουν μεταξύ των εθνικών συστημάτων και οι διαφορές αυτές έχουν αντίκτυπο στη συνδρομή που λαμβάνει το παιδί.

Σύμφωνα με τα οικεία νομικά συστήματα, ορισμένα κράτη της ΕΕ+ (**BE, BG, CY, DK, EL, EE, ES, HU, IE, IT, LV, PL, RO** και **SE**) αναγνωρίζουν **ένα πρόσωπο** το οποίο μπορεί να αποκαλείται είτε εκπρόσωπος (**BG, CY, DK, EL, ES, RO**) είτε επίτροπος (**BE, LV, SE**). Σε πέντε κράτη της ΕΕ+ (**EE, HU, IE, IT, PL**), οι όροι επίτροπος και εκπρόσωπος χρησιμοποιούνται αδιακρίτως.

Σε άλλα κράτη της ΕΕ+ (**AT, CH, DE, FI, FR, LT, NO, SI** και **SK**) συνυπάρχουν στα εθνικά συστήματα **και τα δύο πρόσωπα** με διαφορετικούς ρόλους, με σκοπό την προστασία του παιδιού:

- **Εκπρόσωπος** [**AT** – νομικός σύμβουλος· **CH** – ονομάζεται επίσης αναπληρωτής· **DE** – γονείς (τουλάχιστον 18 ετών) ή νόμιμος επίτροπος· **FI** – για νομικά ζητήματα· **FR** – *administrateur ad hoc*· **LT** – με νομικές γνώσεις· **NO** – ανεξάρτητο πρόσωπο που διορίζεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου· **SI** – διορίζεται από το κέντρο κοινωνικής εργασίας πριν από την έναρξη της διαδικασίας ασύλου· **SK** – μεταξύ των προσώπων που έχουν στενή σχέση με το παιδί ή θεσμικό πρόσωπο]
- **Επίτροπος** (**AT** – διορίζεται από την υπηρεσία πρόνοιας νέων· **CH** – εθελοντές ή επαγγελματίες που διορίζονται από τα καντόνια· **DE** – υπεύθυνος για την επιμέλεια του παιδιού σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας των γονέων· διορίζεται από δικαστήριο κατόπιν αιτήματος της υπηρεσίας πρόνοιας των νέων· **FI** – διορίζεται από το δικαστήριο για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, κατόπιν ακρόασης του κοινωνικού λειτουργού από το κέντρο υποδοχής, δεν απαιτούνται επαγγελματικά προσόντα· **FR** – *tuteur*· **LT** – κοινωνικός λειτουργός· **NL** – το δικαστήριο διορίζει επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς ως προσωρινούς επιτρόπους· **NO** – ανεξάρτητο πρόσωπο που διορίζεται για ασυνόδευτα παιδιά στα οποία χορηγείται άδεια παραμονής· **SI** – όταν χορηγείται διεθνής προστασία· **SK** – για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος και της γενικής ευημερίας του παιδιού κατά τον ίδιο τρόπο με τον οποίο αυτά διασφαλίζονται από τους γονείς).

Συμπληρωματικά πρόσωπα Σε ορισμένα εθνικά συστήματα, προβλέπονται συμπληρωματικά πρόσωπα για τη στήριξη του παιδιού (**CH** – πρόσωπο εμπιστοσύνης· **DE** – έως τον διορισμό επιτρόπου, η υπηρεσία πρόνοιας των νέων ενεργεί αντί των γονέων/του επιτρόπου· **NL** – δικηγόρος· **NO** – δικηγόρος)

Αρμόδια για τους διορισμούς αρχή

Στην πλειονότητα των κρατών της ΕΕ+ που απάντησαν στη διαβούλευση, ο επίτροπος/εκπρόσωπος διορίζεται από τη δικαστική αρχή (**AT, DE, EL, FI, FR, IT, LV, NL, PL, SK**) ή την υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας (**CY, ES, HU, IE, LT, RO** και **SI**). Σε άλλες περιπτώσεις, αρμόδια για τους διορισμούς αρχή είναι η υπηρεσία επιτροπείας (**BE**), η περιφερειακή αρχή (**CH, DK**) ή η τοπική αρχή (**BG, EE, NO, SE**).

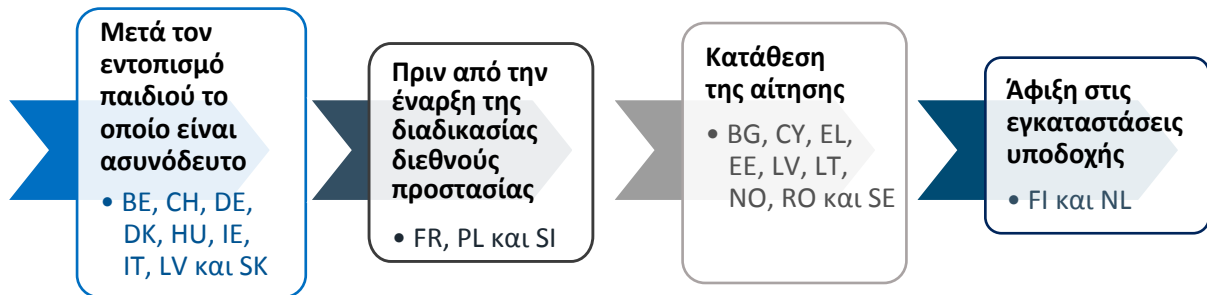
Ο διορισμός επιτρόπου/εκπροσώπου πραγματοποιείται αυτεπάγγελτα σε **εννέα** κράτη της ΕΕ + (**DE, FI, LV, HU, NL, PL, RO, SE** και **SK**). Ωστόσο, στις ακόλουθες περιπτώσεις ο διορισμός πραγματοποιείται κατόπιν πρωτοβουλίας άλλης αρχής ή οργάνωσης:

- αστυνομία και συνοριοφυλακή στις **LV, PL**, και **SK**.

⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχείο ιδ) της ΟΔΑ (αναδιατύπωση) ως εκπρόσωπος νοείται το πρόσωπο ή η οργάνωση που έχει οριστεί από τους αρμόδιους φορείς για να συνδράμει και να αντιπροσωπεύει ασυνόδευτο παιδί σε διαδικασίες διεθνούς προστασίας έτσι ώστε να διασφαλίζει το μείζον συμφέρον του παιδιού και να διενεργεί νομικές πράξεις για λογαριασμό του ανηλίκου οσάκις είναι αναγκαίο.

- υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας (στην περίπτωση διορισμού επιτρόπου από δικαστική αρχή) στις **DE, FI** στις εγκαταστάσεις υποδοχής·
- ΜΚΟ με ειδικό ρόλο όσον αφορά την επιτροπεία: στη **DK** κατόπιν σύστασης του Δανικού Ερυθρού Σταυρού, στις **NL** από το NIDOS·
- αποφαινόμενη αρχή (αρχή μετανάστευσης/ασύλου) στις **HU, RO** και **SE**.

Γράφημα 1: Χρονοδιάγραμμα για τον διορισμό επιτρόπου

Στις **BE, CH, DE, DK, HU, IE, IT, LV** και **SK**, ο επίτροπος/εκπρόσωπος διορίζεται αμέσως μόλις το παιδί χαρακτηριστεί ασυνόδευτο.

Ο διορισμός επιτρόπου/εκπροσώπου πραγματοποιείται πριν από την έναρξη της διαδικασίας για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας στις **FR**⁹, **PL** και **SI**, ενώ λαμβάνει χώρα σε μεταγενέστερο στάδιο, στο πλαίσιο ή μετά την κατάθεση της αίτησης διεθνούς προστασίας στις **BG**¹⁰, **CY, EE, EL, LV, LT, NO, RO** και **SE**. Στην **EL**, εάν το παιδί είναι κάτω των 15 ετών απαιτείται η παρουσία εκπροσώπου για την κατάθεση της αίτησης.

Στις **FI** και **NL**, το παιδί πρέπει να φτάσει στις εγκαταστάσεις υποδοχής/φιλοξενίας προκειμένου να διοριστεί επίτροπος/εκπρόσωπος. Στη **FI**, ο υπεύθυνος του κέντρου υποδοχής αναλαμβάνει τα καθήκοντα του επιτρόπου έως τον διορισμό επιτρόπου από το περιφερειακό δικαστήριο.

Στην **AT**, ο χρόνος διορισμού διαφέρει ανάλογα με την υπόθεση.

Στην **ES** δίνεται άμεση προσοχή σε κάθε ασυνόδευτο/χωρισμένο από την οικογένειά του ανήλικο και ο Δημόσιος Φορέας Προστασίας Ανηλίκων διορίζεται ως ο νόμιμος εκπρόσωπος που έχει τη νόμιμη επιμέλεια του ασυνόδευτου ανηλίκου. Η **ES** δεν υπέβαλε πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με το συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για τον διορισμό του νόμιμου εκπροσώπου.

Στη **FR**, μόλις εντοπιστεί ο ασυνόδευτος ανήλικος ή ζητήσει νομική προστασία, τοποθετείται αμέσως σε κέντρο φιλοξενίας για πέντε ημέρες. Κατά τη διάρκεια των ημερών αυτών, πραγματοποιείται αξιολόγηση προκειμένου να διαπιστωθεί αν το παιδί είναι ανήλικο, ενώ καταβάλλονται προσπάθειες για τον εντοπισμό της οικογένειας ή συγγενών του και για τον προσδιορισμό των ειδικών αναγκών του ανηλίκου. Μόλις διαπιστωθεί ότι πρόκειται πράγματι για ανήλικο, ο εισαγγελέας το θέτει υπό την ευθύνη των αρχών κοινωνικής προστασίας του παιδιού (*l'aide sociale à l'enfance*) για 15 ημέρες και παραπέμπει επισήμως την υπόθεση στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την προστασία των παιδιών (*le juge des enfants*). Ταυτόχρονα, το δικαστήριο διορίζει εκπρόσωπο (*administrateur ad hoc*) για τη διαδικασία ασύλου.

Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την προστασία των παιδιών (*le juge des enfants*), αναθέτει τον ανήλικο στις υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας του παιδιού μέχρι να διοριστεί επίτροπος (*tuteur*). Κατά τη διάρκεια αυτής της ανάθεσης, οι υπηρεσίες προστασίας του παιδιού μεριμνούν για τη γενική ευημερία του παιδιού.

⁹ Για τον εκπρόσωπο.

¹⁰ Μπορεί να διαφέρει κατά περίπτωση.

Στη συνέχεια, διορίζεται επίτροπος από το δικαστήριο που επιλαμβάνεται οικογενειακών υποθέσεων, και ειδικότερα υποθέσεων επιτροπείας (*juge des tutelles des mineurs*). Ο επίτροπος διορίζεται μέχρι το παιδί να συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του· ο επίτροπος είναι νόμιμος εκπρόσωπος, μπορεί να λαμβάνει όλες τις αποφάσεις για τον ανήλικο, μπορεί να εκπροσωπεί τον ανήλικο σε νομικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας ασύλου, και παρέχει όλα όσα χρειάζεται ο ανήλικος.

Προσόντα

Στη συντριπτική πλειονότητα των χωρών που απάντησαν προβλέπονται απαιτήσεις για τον επίτροπο/εκπρόσωπο του παιδιού, παρότι οι εν λόγω απαιτήσεις διαφέρουν ως προς τη φύση τους. Σε 16 κράτη της ΕΕ+ [**AT, BG, CH¹¹, CY, DK, EE, FR** (για τον επίτροπο), **HU, IE, LT, LV, NL, NO, PL, RO** και **SK**] ο επίτροπος/εκπρόσωπος είναι επαγγελματίας ή υπάλληλος των υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας/προστασίας του παιδιού. Στις **AT, DK, IE, LT, NL** και **RO** το σχετικό πρόσωπο πρέπει να διαθέτει πιστοποιημένο τίτλο σπουδών, ενώ στις **AT, BG, CH, CY, EE, ES, FR** (για τον επίτροπο), **HU, LV, NO** και **PL** απαιτείται ή παρέχεται ειδική κατάρτιση για να διασφαλιστεί ότι ο επίτροπος/εκπρόσωπος είναι σε θέση να εκπληρώσει τον ρόλο του.

Στις **BE, DK, ES, FI, FR** (για τον εκπρόσωπο), **HU, IT, NO, PL, SE** και **SI**, ο επίτροπος/εκπρόσωπος μπορεί να είναι ιδιώτης που διαθέτει ειδικά προσόντα και κατάρτιση. Στην **HU**, για παράδειγμα, επίτροπος/εκπρόσωπος μπορεί επίσης να είναι ο ενήλικας συνοδός του οποίου η σχέση με το παιδί έχει εξακριβωθεί, ή επαγγελματίας επίτροπος. Ενδέχεται να προβλέπονται ορισμένοι προσωρινοί περιορισμοί για τον διορισμό ενός ιδιώτη ως επιτρόπου/εκπροσώπου του παιδιού, όπως π.χ. στη **FR**, όπου το πρόσωπο αυτό, το οποίο αποκαλείται «αξιόπιστο τρίτο πρόσωπο» (*un tiers digne de confiance*), διορίζεται για μερικούς μήνες, μετά το πέρας των οποίων πρέπει να αιτηθεί τον διορισμό του ως νόμιμου επιτρόπου ή «*tuteur*».

Ορισμένα κράτη της ΕΕ+ δέχονται και άλλα πρόσωπα ως επιτρόπους/εκπροσώπους του παιδιού. Στην **EL** καθώς και στη **DE** προβλέπεται ότι ως επίτροπος/εκπρόσωπος μπορεί να διοριστεί οποιοδήποτε πρόσωπο υπό την προϋπόθεση ότι διαθέτει την έγκριση της δικαστικής αρχής. Ειδικότερα, στην **EL**, ως επίτροπος/εκπρόσωπος μπορεί να διοριστεί συγγενής ή μέλος του προσωπικού της ΜΚΟ. Συγγενείς ή πρόσωπα που έχουν στενή σχέση με το παιδί μπορούν να διοριστούν επίτροποι/εκπρόσωποι και στις **LV** και **SK**. Στο **BE**, επαγγελματίες, εθελοντές, ιδιώτες καθώς και μέλη του προσωπικού ΜΚΟ του κοινωνικού και νομικού τομέα μπορούν να διοριστούν επίτροποι/εκπρόσωποι του παιδιού. Στη **FR**, μέλος του προσωπικού ΜΚΟ μπορεί να διοριστεί μόνον ως εκπρόσωπος του παιδιού ενώ συγγενείς μπορούν να διοριστούν μόνον ως επίτροποι.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή: διορισμός επιτρόπου/εκπροσώπου

Στο **BE**, η Υπηρεσία Επιτροπείας λαμβάνει υπόψη τον αριθμό των περιπτώσεων επιτροπείας που έχει ήδη αναλάβει ο επίτροπος. Ο επίτροπος πρέπει να διαθέτει το κατάλληλο προφίλ και επαρκείς ικανότητες για να αναλάβει ασυνόδευτα παιδιά προκειμένου να είναι αποτελεσματικός και να οικοδομήσει σχέση εμπιστοσύνης με το παιδί.

Στη **FI**, ο κοινωνικός λειτουργός συναντά το παιδί και τον υποψήφιο επίτροπο και αξιολογεί αν ο υποψήφιος είναι το κατάλληλο πρόσωπο. Λαμβάνεται επίσης υπόψη και η σχετική γνώμη του παιδιού.

Στη **SK**, ο επίτροπος/εκπρόσωπος είναι το πρόσωπο που ορίζεται από τους γονείς, εάν δεν υπάρχει σύγκρουση με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Απουσία τέτοιου προσώπου, το σχετικό καθήκον αναλαμβάνει η Κοινότητα του Τμήματος Κοινωνικών Υποθέσεων στην περίπτωση συνοδευόμενου παιδιού ή η Υπηρεσία Νομικής Προστασίας των Παιδιών και Κοινωνικής Επιτροπείας στην περίπτωση ασυνόδευτου παιδιού.

Επιτροπεία από τρίτη χώρα

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των κρατών της ΕΕ+, ο επίτροπος/εκπρόσωπος που έχει διοριστεί από τρίτη χώρα αναγνωρίζεται στις **AT, EL, ES, FR** και **HU** εάν ο διορισμός του συνάδει με το οικείο εθνικό

¹¹ Συμπεριλαμβανομένων εθελοντών.

νομικό πλαίσιο. Στις **BE, EE, IT** και **LT**, το πρόσωπο οφείλει να υποβάλει έγγραφα που αποδεικνύουν τον διορισμό του στην τρίτη χώρα. Στη **SE**, ο επικεφαλής επιτρόπος πρέπει να αποφασίσει αν θα πρέπει να διοριστεί επιτρόπος.

Ο διορισμός επιτρόπου/εκπροσώπου σε τρίτη χώρα δεν αναγνωρίζεται στις **BG, DK, FI, IE, NL, SI** και **SK**.

Δεν εφαρμόζεται συγκεκριμένη πρακτική στις **DE, CH, LV** και **PL** όσον αφορά την επιτροπεία από τρίτη χώρα. Στις **CY** και **NO**, δεν αναγνωρίζεται ο διορισμός επιτρόπου/εκπροσώπου σε τρίτη χώρα. Η **RO** δεν διαβίβασε σχετικές πληροφορίες.

Συνάντηση με το παιδί

Σε 15 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, CH, CY, DE, ES, FR, IE, LT, LV, NL, RO, SE, SI** και **SK**) ο επιτρόπος/εκπρόσωπος οφείλει να πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις με το παιδί. Στη **LT**, υπάρχει καθημερινή επικοινωνία μεταξύ του επιτρόπου και του παιδιού, ενώ στις **DE** και **NL**, πρέπει να πραγματοποιείται συνάντηση τουλάχιστον μία φορά τον μήνα.

Στις **PL** και **NO**, παρότι ο επιτρόπος/εκπρόσωπος δεν οφείλει να πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις με το παιδί, πρέπει σε κάθε περίπτωση να παρίσταται στη συνέντευξη.

Σε πέντε κράτη της ΕΕ+ (**BG, EE, EL, FI** και **HU**), δεν απαιτείται η πραγματοποίηση συνάντησης με το παιδί, εκτός εάν κριθεί αναγκαία. Για παράδειγμα, στη **BG**, πραγματοποιείται συνάντηση στις περιπτώσεις που καθορίζονται από τον νόμο και στην **EL** εξαρτάται από την απόφαση του εισαγγελέα. Στην **HU**, η συνάντηση πρέπει να πραγματοποιηθεί εάν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Στις **DK** και **IT**, οι συναντήσεις δεν είναι υποχρεωτικές αλλά στη **DK**, συνιστάται η πραγματοποίησή τους από τον Δανικό Ερυθρό Σταυρό (δύο φορές μηνιαίως) και στην **IT** συνιστάται στις κατευθυντήριες γραμμές της Ανεξάρτητης Αρχής για τα Παιδιά και τους Εφήβους.

Μηχανισμοί παρακολούθησης

Οι μηχανισμοί αυτοί συνίστανται σε τακτικές αξιολογήσεις, καθώς και στη λήψη ειδικών μέτρων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εκτέλεσης των καθηκόντων του επιτρόπου/εκπροσώπου που έχει διοριστεί.

Σε 20 από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν στη διαβούλευση (**AT, BE, CH, CY, DE, EE, EL, ES, FI, HU, IE, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** και **SK**), εφαρμόζονται μηχανισμοί παρακολούθησης για να διασφαλίζεται ότι οι επιτροπιοί/εκπρόσωποι εκτελούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο φορέας παρακολούθησης είναι η αρμόδια για τον διορισμό αρχή ή η αρχή προστασίας του παιδιού, ενώ στις **DE, EE, EL** και **SK** τα καθήκοντα παρακολούθησης εντάσσονται στην εντολή της δικαστικής αρχής.

Στη **FR**, δεν υφίσταται συστηματικός μηχανισμός, αλλά το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για υποθέσεις ανηλίκων μπορεί να ζητεί εκθέσεις και να εξετάζει καταγγελίες που κατατίθενται από ανήλικο και αφορούν τον επιτρόπο. Ο εκπρόσωπος πρέπει να υποβάλει έκθεση κατά το πέρας κάθε αποστολής, και κάθε τέσσερα έτη προβλέπεται η δυνατότητα παύσης των εκπροσώπων από το δικαστήριο.

Στις **BG, IT** και **NO** δεν προβλέπεται βάσει νόμου μηχανισμός παρακολούθησης.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή: μηχανισμοί παρακολούθησης των επιτρόπων

Στο **BE**, ο επιτρόπος πρέπει ανά τακτά διαστήματα να συντάσσει εκθέσεις προς τα δικαστήρια και προς την Υπηρεσία Επιτροπείας σχετικά με την κατάσταση του εκάστοτε ανηλίκου. Η πρώτη έκθεση πρέπει να υποβληθεί εντός των πρώτων 15 ημερών από τον διορισμό, οι ενδιάμεσες εκθέσεις υποβάλλονται κάθε έξι μήνες και μια τελική έκθεση πρέπει να υποβληθεί 15 ημέρες μετά τη λήξη της επιτροπείας. Είναι δυνατή η λήψη μέτρων κατά του επιτρόπου/εκπροσώπου —στα οποία περιλαμβάνονται από ενημερωτικές συναντήσεις έως προειδοποιήσεις και ανάκληση της πιστοποίησης ως έσοχατο μέτρο— εάν ο επιτρόπος/εκπρόσωπος δεν ανταποκρίνεται στα καθήκοντά του.

Στην **CY**, ο επικεφαλής της Υπηρεσίας Ασύλου διενεργεί τακτικές αξιολογήσεις, συμπεριλαμβανομένης εκτίμησης της διαθεσιμότητας των απαραίτητων μέσων για την εκπροσώπηση του ασυνόδευτου παιδιού. Με βάση τις εν λόγω αξιολογήσεις λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εκπροσώπησης του παιδιού.

Στην **IE**, πραγματοποιείται κλινική εποπτεία κάθε 4-6 εβδομάδες.

Στην **DK**, παρέχεται κατάρτιση από τον Δανικό Ερυθρό Σταυρό ώστε να διασφαλίζεται ότι ο επίτροπος/εκπρόσωπος εκτελεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Στην **LT**, η εποπτεία της εκτέλεσης των καθηκόντων του επιτρόπου/εκπροσώπου περιλαμβάνει επισκέψεις στο παιδί και αξιολογήσεις της αναδοχής του παιδιού. Το παιδί και ο επίτροπος εκφράζουν τη γνώμη τους τόσο κατά τη διάρκεια της επίσκεψης όσο και κατά την αξιολόγηση.

Η πλημμελής εκτέλεση καθηκόντων από τον επίτροπο/εκπρόσωπο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ανάκληση του διορισμού του (**AT**), την αφαίρεση της πιστοποίησης (**BE**) ή του τίτλου του (**SI**).

Προϋποθέσεις για τον διορισμό του επιτρόπου/εκπροσώπου

Σχεδόν σε όλα τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν διορίζεται εκπρόσωπος, ακόμη και στην περίπτωση που το ασυνόδευτο παιδί συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών προτού ληφθεί απόφαση σε πρώτο βαθμό. Η πρακτική αυτή δεν εφαρμόζεται στη **RO** (μόνον εάν το παιδί συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών εντός περιόδου 15 ημερών από την κατάθεση της αίτησης) και στη **DK** (σε περίπτωση αμφιβολίας έως ότου η DIS¹² εξακριβώσει ότι πρόκειται για παιδί κατόπιν εκτίμησης της ηλικίας του).

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή: διορισμός επιτρόπου σε περίπτωση που το παιδί συμπληρώσει τα 18 έτη πριν από τη λήψη τελικής απόφασης

Στην **ES**, η προστασία των ασυνόδευτων παιδιών μπορεί να επεκταθεί μετά την ηλικία των 18 ετών σε ειδικές περιστάσεις, προκειμένου να προστατευτεί το παιδί από τον κίνδυνο να βρεθεί σε ευάλωτη κατάσταση.

Στην **IE**, ο επίτροπος συνοδεύει τον νέο έως το τελικό στάδιο της απόφασης ανεξαρτήτως του αν το παιδί είναι 17 ετών, 11 μηνών και 29 ημερών κατά την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Ασυνόδευτα παιδιά με ενήλικες συνοδούς (οι οποίοι δεν είναι υπεύθυνοι για αυτά)

Παιδιά χωρισμένα από την οικογένειά τους

Στα περισσότερα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν στη διαβούλευση (**AT, BE, BG, CH, CY, DE¹³, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, NL, PL, RO, SE, SI, SK**) δεν προβλέπεται νομικός ή λειτουργικός ορισμός για τον όρο «χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά»¹⁴. Ωστόσο, στην **EL**, έχει αναπτυχθεί ένας λειτουργικός ορισμός για τα παιδιά που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους, ενώ νομικός ορισμός για τα παιδιά αυτά παρέχεται στις **IE** και **NO¹⁵**.

Η **LV** δεν ανέφερε κάποιον ορισμό για τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά.

¹² Δανική Υπηρεσία Μετανάστευσης.

¹³ Στη **DE**, ένα χωρισμένο από την οικογένειά του παιδί είναι επίσης ασυνόδευτο παιδί. Ο ορισμός του ασυνόδευτου ανηλίκου/παιδιού εφαρμόζεται και στα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά.

¹⁴ «“Χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά” είναι τα παιδιά [...] που έχουν αποχωριστεί από τους δύο γονείς τους ή από τον προηγούμενο υπεύθυνο κατά τον νόμο ή το έθιμο για την επιμέλειά τους ενήλικα, αλλά όχι κατ’ ανάγκη από άλλους συγγενείς τους.» Επιτροπή ΣΔΠ, Γενικό Σχόλιο 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους, 1 Σεπτεμβρίου 2005, σ. 2.

¹⁵ Πιο συγκεκριμένα, η **NO** αναγνωρίζει τα παιδιά που μπορεί να συνοδεύονται από άλλο μέλος της οικογένειας/ενήλικα συνοδό ως ειδική κατηγορία για την οποία ισχύουν οι ιδιαίτερες διαδικασίες και ρυθμίσεις που ισχύουν για τα ασυνόδευτα παιδιά.

Τα παιδιά που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους μπορεί να χαρακτηριστούν συνοδευόμενα ή ασυνόδευτα ανάλογα με τις περιστάσεις. Σύμφωνα με την πρακτική εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο, το παιδί που έχει χωριστεί από την οικογένειά του θεωρείται συνοδευόμενο:

- εάν συνοδεύεται από ενήλικο μέλος της οικογένειας, νόμιμο εκπρόσωπο (**DK** και **SI**).
- μόλις η αντίστοιχη αρχή επιβεβαιώσει τον οικογενειακό δεσμό ή επιλέξει κατάλληλο επίτροπο (**IE** και **LV**).

Σε 19 κράτη της ΕΕ+ (**BE, BG, CH¹⁶, CY, DE, EE, EL, ES, IE¹⁷, FI, FR¹⁸, HU, LT, LV¹⁹, NL, PL²⁰, RO, SE** και **SK**), τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά θεωρούνται ασυνόδευτα παιδιά, ενώ στην **IT**, τα παιδιά αυτά μπορεί να αντιμετωπίζονται ως συνοδευόμενα ή ασυνόδευτα ανάλογα με τις περιστάσεις της κάθε υπόθεσης.

Στην **AT²¹**, δεν εφαρμόζεται αυτή η διάκριση.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή:

Στη **LV**, μόλις ένας ασυνόδευτος ανήλικος υποβάλει αίτηση ασύλου, το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τα ορφανά λαμβάνει αμέσως απόφαση για τον διορισμό επιτρόπου για τον ασυνόδευτο ανήλικο. Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τα ορφανά και οι αποφαινόμενες αρχές λαμβάνουν μέτρα για την αναζήτηση μελών της οικογένειας του ανηλίκου και εξακριβώνουν αν υπάρχουν πιθανότητες το εν λόγω πρόσωπο να επιστρέψει στην οικογένειά του.

Εάν ο πλησιέστερος συγγενής είναι κατάλληλος για να αναλάβει την επιτροπεία του παιδιού, το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τα ορφανά επιβεβαιώνει τον ρόλο του ως επιτρόπου. Εάν δεν βρεθεί μεταξύ των συγγενών του ανηλίκου ικανό πρόσωπο (τα πρόσωπα που είναι ικανά δεν είναι σε θέση να αναλάβουν την επιτροπεία ή απαλλάσσονται από την επιτροπεία για νομικούς λόγους), ή εάν ένας ανήλικος δεν έχει συγγενείς, τότε το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τα ορφανά διορίζει επίτροπο που δεν είναι συγγενής. Το δικαστήριο αναλαμβάνει δράση αυτεπάγγελτα μόλις πληροφορηθεί την ύπαρξη ορφανού.

Στην **ES**, τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά που θεωρείται ότι διατρέχουν κίνδυνο υποβάλλονται σε ειδική αξιολόγηση και επιτήρηση για τους σκοπούς της παροχής συνδρομής και ανταπόκρισης στις ανάγκες υποδοχής τους.

Στις **NL**, τα παιδιά θεωρούνται ασυνόδευτα όταν δεν συνοδεύονται από γονείς ή νόμιμους επιτρόπους. Τα παιδιά που συνοδεύονται από μέλη της οικογένειας ή συγγενείς θεωρούνται επίσης ασυνόδευτα και διορίζεται επίτροπος για αυτά.

Έγγραμα παιδιά

Τα περισσότερα από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**AT, BE, CH, CY, DE, EL, FI, IE²², LT, NL, NO, PL, SE** και **SK**) κατατάσσουν τα έγγραμα παιδιά στην κατηγορία των ασυνόδευτων παιδιών. Ωστόσο, σε επτά κράτη της ΕΕ+ (**DK, EE, ES, FR, HU, IT** και **SI**), τα έγγραμα παιδιά μπορεί να θεωρηθούν συνοδευόμενα ανάλογα με την ηλικία, το εθνικό δίκαιο ή την ατομική αξιολόγηση που διενεργείται. Σε δύο κράτη της ΕΕ+ (**BG²³** και **LV**), τα έγγραμα παιδιά θεωρούνται ενήλικες.

¹⁶ Για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο δεν είναι επιβεβαιωμένη η κηδεμονία από τον ενήλικα συνοδό ή τους συγγενείς.

¹⁷ Για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο οικογενειακός δεσμός δεν έχει επιβεβαιωθεί από την TUSLA, την κρατική Υπηρεσία Παιδικής και Οικογενειακής Μέριμνας.

¹⁸ Εάν δεν υπάρχει ενήλικας ο οποίος να θεωρείται υπεύθυνος για το παιδί. Στην περίπτωση αυτή διορίζεται εκπρόσωπος από δικαστήριο.

¹⁹ Στη **LV**, μέχρι να επιλεγεί κατάλληλος επίτροπος από το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τα ορφανά.

²⁰ Στην **PL**, τα παιδιά που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους μπορεί να φιλοξενούνται μαζί με τους συγγενείς τους, εάν υπάρχουν έγγραφα που επιβεβαιώνουν τη συγγενική σχέση.

²¹ Το νομικό πλαίσιο δεν παρέχει ορισμό για τα συνοδευόμενα ή τα ασυνόδευτα παιδιά. Ο νόμος εφαρμόζεται στο πλαίσιο αυτό με βάση τον όρο «ανήλικοι, τα συμφέροντα των οποίων δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από τον νόμιμο εκπρόσωπό τους».

²² Εάν και τα δύο παιδιά είναι ηλικίας κάτω των 18 ετών.

²³ Εάν είναι άνω των 16 ετών.

Στις **CH, CY, DE, EL** και **DK**, διορίζεται επίτροπος/εκπρόσωπος ώστε να συνδράμει το παιδί, όπως και στο **BE** όπου σε περίπτωση εθιμικού γάμου διορίζεται επίτροπος ο οποίος διαθέτει σχετική πείρα.

Η **RO** δεν διευκρίνισε πώς χαρακτηρίζονται τα έγγαμα παιδιά σύμφωνα με τις εθνικές πολιτικές και πρακτικές.

Αναγνώριση του γάμου ανηλίκων

Η ηλικία των συζύγων ή η νομιμότητα/συμμόρφωση με το εθνικό δίκαιο²⁴ είναι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη από την πλειονότητα των κρατών της ΕΕ+ για την αναγνώριση του γάμου. Συνεπώς, ο γάμος θα έχει ισχύ στην εκάστοτε χώρα, εξαιρουμένων **έξι κρατών της ΕΕ+ (CH²⁵, DE, DK, LT, NL και SK)** τα οποία ανέφεραν ότι ο γάμος δεν αναγνωρίζεται όταν ένας εκ των συζύγων είναι παιδί.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή:

Στη **DE** τέθηκε σε ισχύ νέα νομοθεσία τον Ιούλιο του 2017 σχετικά με τον γάμο ανηλίκων. Στη **DE** η ηλικία συναίνεσης ορίζεται στα 18 έτη για οποιοδήποτε πρόσωπο (υπήκοο ή μη) ζει στην εθνική επικράτεια. Συνεπώς, ο γάμος θεωρείται άκυρος στην περίπτωση που ένας εκ των συζύγων ήταν κάτω των 16 ετών κατά τον χρόνο σύναψης του γάμου. Όταν οι σύζυγοι είναι κάτω των 18 ετών, η απόφαση πρέπει να ληφθεί από το δικαστήριο.

Σύμφωνα με το προαναφερόμενο έγγραφο του FRA σχετικά με τη χαρτογράφηση των απαιτήσεων για τα κατώτατα όρια ηλικίας όσον αφορά τα δικαιώματα του παιδιού στην ΕΕ, μόνο στις **DE, DK, NL** και **SE** (καθώς και στην **PL**, αλλά μόνον όσον αφορά τους άνδρες, τα κορίτσια μπορούν να παντρευτούν στην ηλικία των 16 ετών), δεν επιτρέπεται ο γάμος σε ηλικία κάτω των 18 ετών, σύμφωνα με τις συστάσεις της επιτροπής ΣΔΠ. Στην **ES**, τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά που θεωρείται ότι διατρέχουν κίνδυνο υποβάλλονται σε ειδική αξιολόγηση και επιτήρηση για τους σκοπούς της παροχής συνδρομής και ανταπόκρισης στις ανάγκες υποδοχής τους.

Στις **NL**, τα παιδιά θεωρούνται ασυνόδευτα όταν δεν συνοδεύονται από γονείς ή νόμιμους επιτρόπους. Τα παιδιά που συνοδεύονται από μέλη της οικογένειας ή συγγενείς θεωρούνται επίσης ασυνόδευτα και διορίζεται επίτροπος για αυτά.

Αξιολόγηση της κατάστασης των έγγαμων παιδιών

Οι περισσότερες από τις χώρες που απάντησαν [**BE, BG, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE²⁶, IT, NL** (για την υποδοχή), **NO, PL²⁷, SE²⁸** και **SK**] διενεργούν αξιολόγηση του πιθανού κινδύνου που διατρέχουν τα έγγαμα παιδιά. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιείται ειδική αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε τέσσερα κράτη της ΕΕ+ (**DK, EL, FR** και **NL**). Η ευάλωτη κατάσταση του παιδιού (**BE**) και ο κίνδυνος να αποτελεί θύμα εμπορίας ανθρώπων, διακίνησης, εκμετάλλευσης ή σεξουαλικής κακοποίησης είναι οι παράγοντες τους οποίους λαμβάνουν υπόψη τους τα κράτη της ΕΕ+ κατά τη διενέργεια της αξιολόγησης.

Σε ορισμένα κράτη της ΕΕ+ [**DK, FI, IT** (ψυχοκοινωνικές συνεντεύξεις), **NO, SE**] διεξάγεται συνέντευξη για τον σκοπό της εκτίμησης του κινδύνου, ενώ στις **DK** και **HU**, αναλύεται η σχέση μεταξύ των συζύγων. Στη **SE**, η συνέντευξη πραγματοποιείται χωρίς την παρουσία του συζύγου εάν το παιδί είναι ηλικίας κάτω των 15 ετών.

Η **RO** δεν διευκρίνισε με ποιον τρόπο αξιολογείται η κατάσταση των έγγαμων παιδιών.

²⁴ Χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την κατώτατη ηλικία γάμου και τις απαιτήσεις σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών της ΕΕ διατίθενται στο έγγραφο του FRA *Mapping minimum age requirements concerning the rights of the child in the EU* στη διεύθυνση <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/marriage-age>

²⁵ Τα ληξιαρχεία των καντονιών είναι αρμόδια για τη διαδικασία αναγνώρισης γάμων. Συνήθως, αυτό το είδος γάμου δεν αναγνωρίζεται.

²⁶ Η ΙΡΟ αποδέχεται την επαγγελματική γνώμη της Υπηρεσίας Παιδικής και Οικογενειακής Μέριμνας – TUSLA για την εκτίμηση κινδύνου σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκεται ανήλικος. Όλες οι σχετικές υποθέσεις παραπέμπονται.

²⁷ Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην εκτίμηση του κινδύνου σεξουαλικής κακοποίησης.

²⁸ Η SMA υποβάλλει έκθεση στις κοινωνικές υπηρεσίες και στην αστυνομία εάν το παιδί είναι ηλικίας κάτω των 15 ετών. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι σημαντικό να πραγματοποιείται συνέντευξη με το παιδί χωρίς την παρουσία του συζύγου που το συνοδεύει.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή: αξιολόγηση περιπτώσεων γάμου ανηλίκων

Στο **BE**, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στους εθιμικούς γάμους, καθώς τέτοιου είδους γάμοι αποτελούν ένδειξη έντονης ευαλωτότητας. Διορίζεται επιτροπος για να χειριστεί την κατάσταση και να συνδράμει το παιδί ενώ λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα για την εγγύηση της ασφάλειας του παιδιού, δηλ. κατάλληλη φιλοξενία χωριστά από τον σύζυγο.

Στην **CY**, τα έγγαμα παιδιά αρχικά θεωρούνται ασυνόδευτα παιδιά και στη συνέχεια διενεργείται περαιτέρω αξιολόγηση κάθε περίπτωσης από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Στη **DK**, οι σύζυγοι αρχικά τοποθετούνται σε χωριστές εγκαταστάσεις υποδοχής (το παιδί σε εγκατάσταση υποδοχής παιδιών) και διενεργείται προσεκτική αξιολόγηση από τη Δανική Υπηρεσία Μετανάστευσης. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει χωριστές συνεντεύξεις με το παιδί και τον σύζυγο ενώ συνεκτιμώνται και άλλοι παράγοντες, δηλ. αν το ζευγάρι διέμενε μαζί για μεγάλο χρονικό διάστημα, αν έχουν παιδιά, καθώς και δείκτες καταναγκαστικού γάμου. Σε κάθε περίπτωση, εάν το παιδί χαρακτηριστεί συνοδευόμενο από τον σύζυγο, διορίζεται πάντοτε προσωπικός εκπρόσωπος.

Στην **ES**, τα μέτρα που λαμβάνονται ποικίλλουν ανάλογα με την ηλικία των συζύγων:

- Εάν και οι δύο σύζυγοι είναι ηλικίας κάτω των 16 ετών, τοποθετούνται μαζί για σκοπούς υποδοχής αλλά αντιμετωπίζονται ως ασυνόδευτα παιδιά.
- Εάν ένας εκ των συζύγων είναι ηλικίας κάτω των 16 ετών (συνήθως το κορίτσι) αντιμετωπίζεται ως ασυνόδευτο παιδί σε κατάσταση κινδύνου και εξετάζεται η λήψη ειδικών μέτρων κατά την υποδοχή. Λαμβάνονται μέτρα για την εγγύηση της ασφάλειας και της προστασίας του παιδιού, δηλ. εποπτευόμενες επισκέψεις του συζύγου και έλεγχος της εισόδου και εξόδου από τον χώρο φιλοξενίας.
- Εάν ένας εκ των συζύγων είναι μεταξύ 16 και 18 ετών, η αξιολόγηση της κατάστασης πραγματοποιείται χωριστά. Ανάλογα με την αξιολόγηση, ο εν λόγω σύζυγος μπορεί να αντιμετωπιστεί ως υπεύθυνος ενήλικας και να μην απαιτηθεί η λήψη ειδικών μέτρων.

Ενήλικας συνοδός και σύζυγος του παιδιού**➤ Επισήμανση ορολογίας**

Ως «ενήλικας συνοδός» μπορεί να οριστεί ο ενήλικας που φαίνεται να συνοδεύει το παιδί ενώπιον των αρχών αλλά ο οποίος δεν είναι ο ενήλικας που είναι υπεύθυνος για το παιδί.

Στα περισσότερα εθνικά νομικά συστήματα των κρατών της ΕΕ+ που απάντησαν (**AT, BE, CY, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** και **SK**) δεν υφίσταται λειτουργικός ορισμός. Τα υπόλοιπα πέντε κράτη της ΕΕ+ (**BG, CH, DK, EL** και **IE**) έχουν ενσωματώσει το πρόσωπο του «ενήλικα συνοδού» όπως ορίζεται ανωτέρω στα οικεία εθνικά νομικά συστήματα. Τέσσερα από τα εν λόγω κράτη της ΕΕ+ (**BG, CH, EL** και **IE**) αναγνωρίζουν τον ενήλικα συνοδό ως τον εκπρόσωπο/επίτροπο του παιδιού.

Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι στα κράτη στα οποία αναγνωρίζεται το πρόσωπο αυτό, ο ενήλικας δεν είναι υποχρεωτικό να έχει οικογενειακούς δεσμούς με το παιδί σε επτά από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**BE, EL, FR, IE, NL, SE** και **SK**). Σε οκτώ άλλα κράτη της ΕΕ+ (**BG, DK, EE, FI, NO, PL, RO** και **SI**), ο οικογενειακός δεσμός αποτελεί προαπαιτούμενο προκειμένου ο εν λόγω ενήλικας να θεωρηθεί ως ο ενήλικας συνοδός του παιδιού. Πιο συγκεκριμένα, στη **DK**, προβλέπεται εξαίρεση στην περίπτωση που το παιδί έχει χάσει τους γονείς του και το εν λόγω πρόσωπο αποτελεί τον κύριο υπεύθυνο για την επιμέλεια του παιδιού από τη γέννησή του.

Στις **CH** και **ES**, δεν απαιτείται συνήθως η ύπαρξη οικογενειακών δεσμών για να θεωρηθεί ένας ενήλικας ως ενήλικας συνοδός, ενώ σε ορισμένα άλλα κράτη (**AT, CY, DE, HU, IT, LT** και **LV**) δεν έχουν εφαρμογή οι οικογενειακοί δεσμοί.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: ενήλικας συνοδός

Στη **SI**, όταν ο ανήλικος συνοδεύεται από πρόσωπο το οποίο δεν είναι συγγενής του, το πιθανότερο είναι να θεωρηθεί το παιδί ασυνόδευτος ανήλικος και να διοριστεί για αυτό νόμιμος εκπρόσωπος. Το στοιχείο αυτό είναι επίσης σημαντικό όταν εξετάζεται η πιθανότητα το παιδί να είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων.

Στις **NL**, τα παιδιά θεωρούνται ασυνόδευτα όταν δεν συνοδεύονται από γονείς ή νόμιμους επιτρόπους. Τα παιδιά που συνοδεύονται από μέλη της οικογένειας ή συγγενείς θεωρούνται επίσης ασυνόδευτα και διορίζεται επίτροπος για αυτά.

Ο ενήλικας συνοδός μπορεί να διαδραματίσει κάποιον ρόλο στη διαδικασία ασύλου σε 14 κράτη της ΕΕ+ (**BG, CH, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IE, NO, LV, PL, SE** και **SK**), και πιο συγκεκριμένα:

- ως νόμιμος εκπρόσωπος σε επτά κράτη της ΕΕ+ (**BG, CH, EL, FR** – μόνον εάν του έχει ανατεθεί γονική μέριμνα από το δικαστήριο, **IE, LV** – εάν διοριστεί από το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τα ορφανά και **SK** – εάν διοριστεί από το δικαστήριο).
- συμμετοχικό ρόλο σε κάποιο στάδιο της διαδικασίας ασύλου σε τρία κράτη της ΕΕ+ (**EL, ES** και **IE**).
- ως πρόσωπο που παρέχει πληροφορίες σε τέσσερα κράτη της ΕΕ+ (**DE, DK, NO** και **SE**).
- για τον σκοπό της διασφάλισης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στις **EE** και **EL**.
- με την παρουσία/συμμετοχή του στη συνέντευξη του παιδιού (**DK** και **PL**²⁹).

Σε ορισμένα κράτη (**BE, FI, HU, NL** και **SI**) οι ενήλικες συνοδοί δεν διαδραματίζουν κανέναν ρόλο στη διαδικασία ασύλου ενώ στις **AT, CY, IT, LT** και **RO** δεν εφαρμόζεται η έννοια του προσώπου αυτού.

Ο ενήλικας συνοδός και ο ενήλικας σύζυγος δεν μπορούν να διοριστούν επίτροποι/εκπρόσωποι του παιδιού στις **FI, FR**³⁰, **LT, NO, SE** και **SI**. Στο **BE** το δικαστήριο αποφασίζει κατά πόσον μπορεί να ανατεθεί η επιτροπεία σε ενήλικα συνοδό του παιδιού μετά το πέρας της διαδικασίας απόκτησης άδειας παραμονής στο Βέλγιο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, η επιτροπεία δεν μπορεί να ανατεθεί σε ενήλικα συνοδό του παιδιού.

Στα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν, η επιλογή του διορισμού του ενήλικα συνοδού ή του ενήλικα συζύγου ως επιτρόπου/εκπροσώπου του παιδιού εξετάζεται υπό διαφορετικές περιστάσεις:

- Εάν διοριστεί από δικαστήριο και όταν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στην **AT**. Στη **DE**, κάθε δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με τις απαιτήσεις για τον διορισμό. Στην **EL**, μπορούν να διοριστούν από τον εισαγγελέα.
- Στη **FR**, μπορούν να διοριστούν μόνον ως επίτροποι και όχι ως εκπρόσωποι. Στην **IE**, διορίζονται επίτροποι/εκπρόσωποι εκτός εάν το κράτος έχει ανησυχίες για την ασφάλεια του παιδιού. Οσον αφορά τον ενήλικα συνοδό, διορίζεται εάν έχει τη μέριμνα του παιδιού και λαμβανομένων υπόψη της βούλησης και του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.
- Στις **NL**, εάν ζητηθεί από το *Nidos*, ενώ στη **SK** διεξάγεται αξιολόγηση για να διαπιστωθεί αν ο ενήλικας συνοδός ή ο ενήλικας σύζυγος είναι πνευματικά και ηλικιακά ώριμος να εκτελέσει τα καθήκοντα του επιτρόπου.
- Στις **BG** και **EE**, μπορεί να διοριστεί ο ενήλικας σύζυγος εάν ο γάμος έχει συναφθεί σύμφωνα με τον νόμο.
- Οι **ES, HU, CY** και **LV** δεν ανέφεραν απαιτήσεις που να ισχύουν ειδικά για την περίπτωση αυτή.

Στις **CH, DK, IT** και **PL**, ο ενήλικας συνοδός μπορεί να διοριστεί επίτροπος/εκπρόσωπος αλλά ο ενήλικας σύζυγος δεν μπορεί να διοριστεί επίτροπος/εκπρόσωπος του παιδιού. Στην **CH**, ο ενήλικας συνοδός διορίζεται επίτροπος/εκπρόσωπος εάν εκτελούσε αυτά τα καθήκοντα στη χώρα καταγωγής, ενώ στην **PL** η επιλογή αυτή εξετάζεται μόνον όταν δεν είναι εύκολη η εύρεση άλλου επιτρόπου για το παιδί.

Στη **RO** η πρακτική αυτή δεν εφαρμόζεται.

²⁹ Εάν το επιθυμεί το παιδί.

³⁰ Δεν μπορεί να διοριστεί εκπρόσωπος, αλλά ο ενήλικας συνοδός μπορεί να διοριστεί επίτροπος.

Για τη διασφάλιση της προστασίας του παιδιού, στη **DK** διορίζεται εκπρόσωπος εάν ο ανήλικος θεωρείται ότι βρίσκεται σε ευάλωτη κατάσταση ή συνοδεύεται από σύζυγο. Στη **FR** διορίζεται εκπρόσωπος εάν υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων, στη **LV** εάν το παιδί δεν έχει συγγενείς και στη **SI** εάν το παιδί είναι με τον ενήλικα συνοδό ή είναι ηλικίας κάτω των 15 ετών και έγγαμο.

Ενότητα 2. Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου

Η υποχρέωση διασφάλισης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού ως πρωταρχικού μελήματος σε όλες τις αποφάσεις που επηρεάζουν το παιδί προκύπτει από το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ)³¹, το άρθρο 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, και επαναλαμβάνεται στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο. Ωστόσο, η εφαρμογή της αρχής αυτής εγείρει πολυάριθμες προκλήσεις για τις αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Προκειμένου να εντοπιστούν οι προκλήσεις αυτές και πιθανές ελλείψεις, καθώς και ορθές πρακτικές που θα μπορούσαν να αναπαραχθούν, η EASO εξέτασε το ζήτημα αυτό στο ερωτηματολόγιο από όπου προέκυψαν τα ακόλουθα βασικά πορίσματα:

Διαδικασία αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου

Για τον σκοπό αυτόν, 11 κράτη που απάντησαν (**BE, BG, CH, CY, DK, EE³², IE, ES, FR, LV** και **SE**) έχουν θεσπίσει επίσημη διαδικασία για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στη διαδικασία ασύλου.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου στις χώρες **AT, DE, EL, PL, FI, IT, NO** και **SK**, μολονότι επιβεβαίωσαν ότι δεν υπάρχει επίσημη διαδικασία για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Ομοίως, στις **FI, HU³³, LT, NL, PL, RO** και **SI** δεν έχει θεσπιστεί επίσημη διαδικασία αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, αλλά υπάρχουν ορισμένες διασφαλίσεις. Στις **NL**, εάν προκύψει ανάγκη αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, συμμετέχουν το NIDOS και το Συμβούλιο Προστασίας του Παιδιού. Στην **PL** το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αξιολογείται στο πλαίσιο της εκτίμησης των αναγκών για διεθνή προστασία. Στη **SI** το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού οφείλει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ασύλου για όλες τις εμπλεκόμενες αρχές και τους υπαλλήλους τους.

Πότε διενεργείται η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Σύμφωνα με την πρακτική, η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού μπορεί να διενεργείται σε διάφορα στάδια: σε ορισμένες περιπτώσεις πριν κινηθεί η διαδικασία ασύλου (**IE** και **SK³⁴**), ή σε ένα συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας, για παράδειγμα όταν το παιδί έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς

³¹ Άρθρο 3: «1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού. 2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των επιτρόπων του ή των άλλων προσώπων που είναι νόμιμα υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτόν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα. 3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ό,τι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας.» Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, 20 Νοεμβρίου 1989, Ηνωμένα Έθνη, Συλλογή Συνθηκών, τ. 1577, σ. 2.

³² Διασφαλίζεται από τον επίτροπο.

³³ Οι ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της εφαρμογής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού θα επεκταθούν με την επόμενη τροποποίηση του συγγενικού νόμου περί ασύλου.

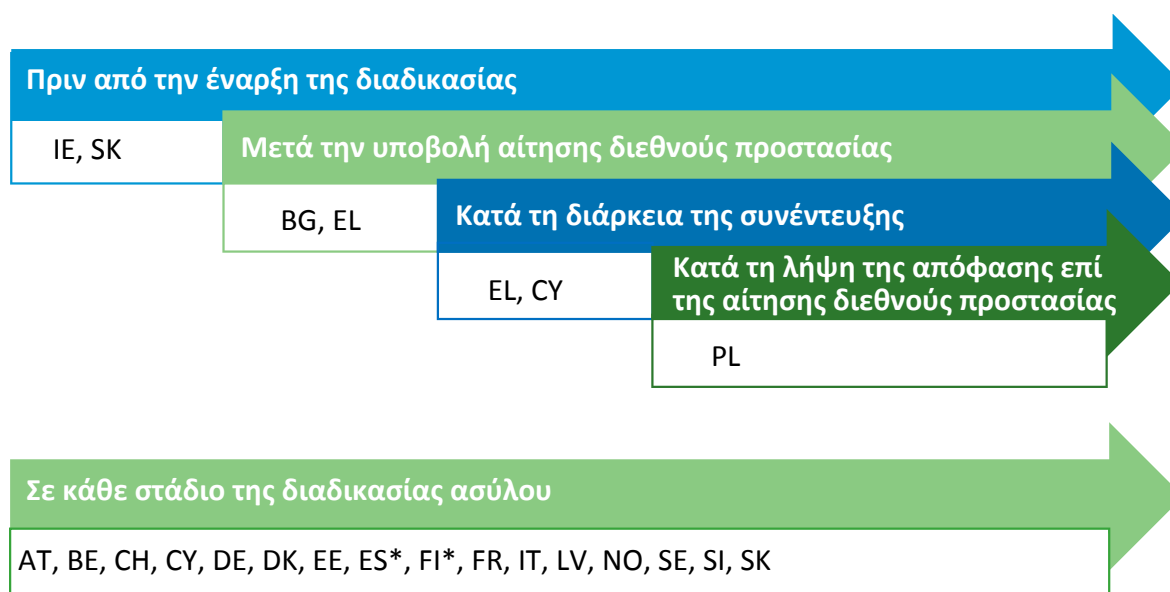
³⁴ Ξεκινά από τη στιγμή του εντοπισμού του παιδιού.

προστασίας, όπως συμβαίνει στη **BG** και στην **EL** (όταν έχει ενημερωθεί δεόντως ο εισαγγελέας³⁵). Στην **PL** η αξιολόγηση διενεργείται κατά τη λήψη της απόφασης επί της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Ωστόσο, οι περισσότερες από τις χώρες που απάντησαν δήλωσαν ότι η αξιολόγηση μπορεί να διενεργείται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου. Αυτό ισχύει σε 16 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR**³⁶, **IT, LV, NO, SE, SI** και **SK**). Ειδικότερα, στις **ES** και **FI**, η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού διενεργείται επίσης στα κέντρα υποδοχής.

Σε ορισμένα από τα κράτη (**HU, LT, NL** και **RO**) στα οποία δεν προβλέπεται επίσημη διαδικασία αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, το ζήτημα αυτό δεν έχει εφαρμογή.

Γράφημα 2: Χρονοδιάγραμμα όσον αφορά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (*μεταξύ άλλων κατά το στάδιο της υποδοχής)

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος

Στην **CY**, κατά την υποβολή αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας, παρέχεται στον αιτούντα χωριστό έντυπο για τον εντοπισμό ευάλωτων προσώπων. Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού διενεργείται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σε συνεχή βάση μέχρι να φτάσει σε ηλικία 18 ετών.

Στη **LV** το βέλτιστο συμφέρον αξιολογείται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου μέσω παρατήρησης και προφορικής επικοινωνίας με το παιδί σε διάφορες περιστάσεις.

Στη **NO**, κατά την αξιολόγηση που διενεργείται από τη Νορβηγική Διεύθυνση Μετανάστευσης απαιτείται να δίνεται στο παιδί η ευκαιρία να εκφράσει τη γνώμη του για κάθε θέμα που το αφορά.

Φορείς που συμμετέχουν στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Σε 15 από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**AT, BG, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LV, NL, SE** και **SK**), περισσότερες της μίας αρχές μοιράζονται την ευθύνη της αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος

³⁵ Διαφορετικά, διενεργείται κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

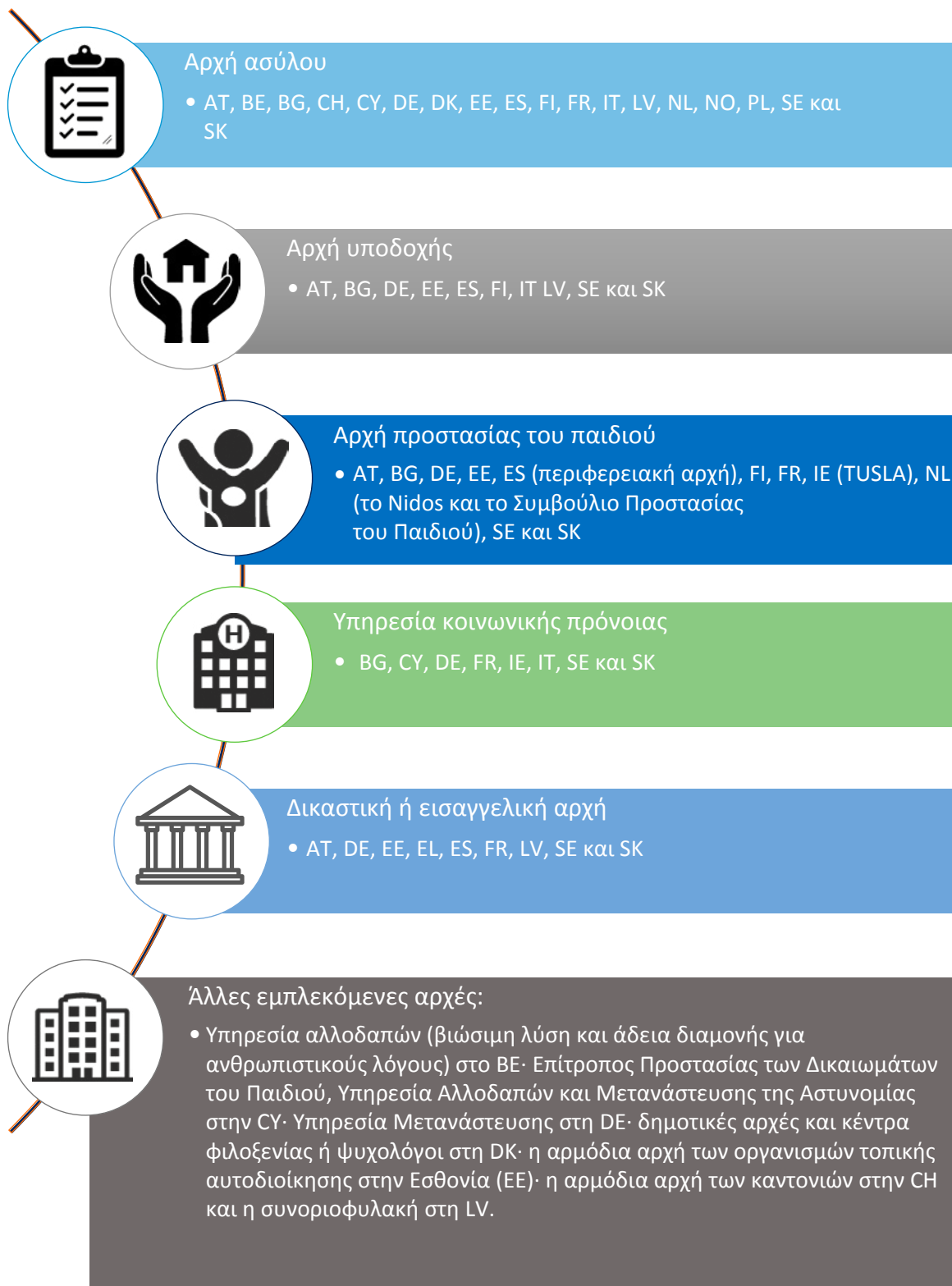
³⁶ Στη **FR**, η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού ξεκινά αμέσως μετά τον εντοπισμό ενός ασυνόδευτου ανηλίκου και δεν εξαρτάται από την ύπαρξη/τα στάδια της διαδικασίας ασύλου. Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού διενεργείται ταυτόχρονα με την εκτίμηση της ηλικίας και αργότερα από την αποφαινόμενη αρχή.

του παιδιού (αρχές ασύλου, αρχές υποδοχής, αρχές προστασίας του παιδιού, υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, το δικαστικό σώμα, ο επίτροπος ή εκπρόσωπος του παιδιού και άλλοι φορείς). Στην **EL**, ο εισαγγελέας προβαίνει στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού ενώ άλλες αρχές είναι επίσης αρμόδιες ανάλογα με το στάδιο της διαδικασίας. Στη **SK**, όλες οι αρχές που εργάζονται με τον ανήλικο οφείλουν να αξιολογούν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Στις **HU, LT, RO** και **SI** η διαδικασία αυτή δεν εφαρμόζεται. Σύμφωνα με τα πορίσματα, οι ακόλουθες αρχές έχουν την πρωταρχική ευθύνη στο πλαίσιο της αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στα αντίστοιχα κράτη της ΕΕ+:

Γράφημα 3: Φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Πρόσθετοι φορείς μπορούν επίσης να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα που άπτονται του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Αυτό ισχύει για:

- τον επίτροπο/εκπρόσωπο: **AT, BE, DE, DK, EE, IE, NO, SE, SK**³⁷.
- τις ΜΚΟ στις **BG, CY** και **LV**.
- το προσωπικό φορέων υγείας και σχολείων: **DK, FI, IT** και **NO**.

Αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε περίπτωση που επίτροπος/ εκπρόσωπος είναι ο ενήλικας συνοδός

Στην περίπτωση πιθανής ανάθεσης της επιτροπείας του παιδιού σε ενήλικα συνοδό, διενεργείται αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος πριν από την ανάθεση σε 11 από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**AT, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IT, LV, PL** και **SK**). Ειδικότερα, η αξιολόγηση και η ανάθεση πραγματοποιούνται από το δικαστήριο στις **AT, FR, IT, LV** και **SK**³⁸. Στην **EL**, αρμόδιος για τον διορισμό του προσώπου που θα είναι υπεύθυνο για την επιμέλεια και/ή του εκπροσώπου του ανηλίκου είναι ο εισαγγελέας, ο οποίος λαμβάνει υπόψη την αξιολόγηση που έχουν διενεργήσει άλλες αρχές.

Στο **BE** και στη **NO**, δεν πραγματοποιείται αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος πριν από την ανάθεση της επιτροπείας του παιδιού σε ενήλικα συνοδό.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος

Στην **IE** θεωρείται ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον κάθε ασυνόδευτου ανηλίκου εντός του κράτους να ανατίθεται αμέσως σε κοινωνικό λειτουργό (ο οποίος ενεργεί ως επίτροπος του παιδιού in loco parentis).

Οι **BG, CY, FI, IE, LT, RO, SE** και **SI** ανέφεραν ότι η πρακτική αυτή δεν εφαρμόζεται στα συστήματά τους. Οι **CH, HU** και **NL** δεν συμπεριέλαβαν στις απαντήσεις τους περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με το ζήτημα αυτό.

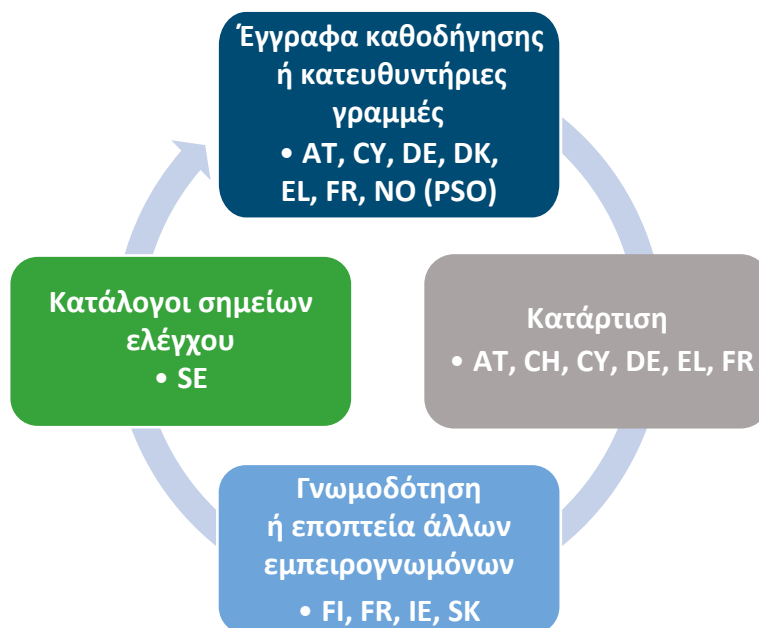
Εργαλεία και μηχανισμοί ποιότητας

Δώδεκα κράτη της ΕΕ+ χρησιμοποιούν εργαλεία για να υποστηρίξουν τον αρμόδιο υπάλληλο στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, ενώ σε πέντε κράτη (**BE, IT, LT, LV, PL**) δεν χρησιμοποιούνται εργαλεία. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται από τα κράτη της ΕΕ+ είναι τα εξής:

³⁷ Στη **SK** δίνεται και στο παιδί η δυνατότητα να παρέχει πληροφορίες.

³⁸ Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τα ορφανά λαμβάνει απόφαση σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Υπηρεσίας Ιθαγένειας και Μετανάστευσης.

Γράφημα 4: Υποστήριξη του αρμόδιου υπαλλήλου κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Τα 7 κράτη της ΕΕ+ (**AT, CY, DE, DK, EL, FR** και **NO**) στα οποία χρησιμοποιούνται έγγραφα καθοδήγησης ή κατευθυντήριες γραμμές ανέφεραν ότι οι κατευθυντήριες οδηγίες της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) καθώς και οι πρακτικοί οδηγοί και τα εργαλεία της EASO³⁹ χρησιμοποιούνται προς υποστήριξη των αρμόδιων υπαλλήλων για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Στις **AT, CH, CY, DE, EL** και **FR** παρέχεται κατάρτιση στους υπαλλήλους που είναι αρμόδιοι για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Στη **SE**, υπάρχει κατάλογος σημείων ελέγχου για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στον οποίο περιλαμβάνονται όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου.

Στις **FI, FR, IE** και **SK**, απαιτείται η γνωμοδότηση άλλων εμπειρογνομόνων σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά τη διεξαγωγή της αξιολόγησης από τον αρμόδιο υπάλληλο. Ειδικότερα, στην **IE**, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κλινικής εισαγωγής που διενεργούν οι υπηρεσίες προστασίας του παιδιού αξιολογείται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και η TUSLA διατυπώνει συστάσεις προς τις αρχές ασύλου, όποτε απαιτείται.

³⁹ Βλ. το εργαλείο της EASO για την αναγνώριση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, το οποίο είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση <https://ipsn.easo.europa.eu/>· EASO, *Practical Guide on family tracing*, Μάρτιος 2016· UNHCR, *Safe & Sound Report*, 2014· EASO, Θεματική ενότητα κατάρτισης για τις συνεντεύξεις ευάλωτων προσώπων· UNHCR, *Guidelines on Determining the Best Interests of the Child*, Μάιος 2008· UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 8: Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 (Α) 2 και 1 (ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων* (2009).

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή:

Η **SMA** (Σουηδική Υπηρεσία Μετανάστευσης) αναπτύσσει την πολιτική της σχετικά με τα παιδιά και διάφορα κατευθυντήρια έγγραφα με σκοπό την ενίσχυση των δικαιωμάτων των παιδιών σύμφωνα με τη ΣΔΠ. Θα αναπτυχθούν επίσης διάφοροι κύκλοι κατάρτισης σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού οι οποίοι θα πραγματοποιηθούν σε ολόκληρη την υπηρεσία κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2018.

Από το 2013, η **OFPRA**, η αποφαινόμενη αρχή της Γαλλίας, έχει δημιουργήσει μια ομάδα εξειδικευμένων εμπειρογνομόνων σχετικά με τις ειδικές διαδικαστικές ανάγκες των παιδιών, η οποία έχει αναλάβει την εκπόνηση εσωτερικών κατευθυντήριων γραμμών για την εξέταση των αιτήσεων ασυνόδευτων παιδιών, την παροχή κατάρτισης στους χειριστές υποθέσεων και την παροχή στήριξης κατά την εξέταση υποθέσεων.

Ορισμένα κράτη (**BG, EE, ES, HU, NL, RO** και **SI**) δεν υπέβαλαν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό.

Ενότητα 3. Διαδικασίες ασύλου για παιδιά

Στο παρόν μέρος χαρτογραφούνται οι εγγυήσεις και οι ειδικοί όροι που προβλέπονται για τα παιδιά στις διαδικασίες ασύλου· ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις διαφορές μεταξύ συνοδευόμενων και ασυνόδευτων παιδιών, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο η παρουσία σχετικών φορέων (επίτροπος/εκπρόσωπος, ενήλικες συνοδοί κ.λπ.) μπορεί να επηρεάσει την εφαρμογή των εν λόγω εγγυήσεων και όρων.

Μηχανισμός για τον προσδιορισμό των ειδικών διαδικαστικών αναγκών των παιδιών

Σε 10 από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**CY, DK, EL, ES, LT, NL, NO, RO, SE** και **SI**) εφαρμόζεται μηχανισμός για τον προσδιορισμό των ειδικών διαδικαστικών αναγκών των παιδιών, ενώ σε τέσσερα κράτη της ΕΕ+ (**AT, LV, PL** και **SK**) δεν προβλέπεται τέτοιος μηχανισμός.

Ειδικότερα, στις **NL**, εφαρμόζεται ειδική διαδικασία για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και διεπιστημονική ανάλυση κινδύνου. Στη **SE** κάθε υπόθεση διεκπεραιώνεται μέσω ειδικής διαδικασίας όσον αφορά τις περιστάσεις που αφορούν ειδικά παιδιά και που ενδέχεται να αποτελούν λόγο για τη χορήγηση ασύλου.

Στις **BG, DE, ES, FI, HU, IE** και **IT**, δεν υφίσταται επίσημος μηχανισμός αλλά εφαρμόζονται ορισμένες εγγυήσεις για τον προσδιορισμό των ειδικών διαδικαστικών αναγκών των παιδιών. Για παράδειγμα, στη **BG**, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, είναι διαθέσιμοι εμπειρογνώμονες του κοινωνικού τομέα, ψυχολόγοι, νομικοί σύμβουλοι και άλλοι επαγγελματίες για να παρέχουν την απαραίτητη στήριξη. Στη **FI**, ο επίτροπος αξιολογεί τις διαδικαστικές ανάγκες του παιδιού και ενημερώνει τη μονάδα ασύλου για τυχόν ειδικές ανάγκες.

Στην **CH**, στον τομέα αυτόν εφαρμόζεται η ΣΔΠ.

Στην **EL** και στην **EE** αξιοποιούνται και εφαρμόζονται τα σχετικά εργαλεία της EASO και οι κατευθυντήριες οδηγίες της UNHCR.

Δύο χώρες (**BE** και **FR**) δεν διαβίβασαν σχετικές πληροφορίες.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: μηχανισμός για τον προσδιορισμό των ειδικών διαδικαστικών αναγκών των παιδιών:

Στη **SI**, όλα τα παιδιά θεωρούνται ευάλωτα άτομα με ειδικές ανάγκες και, ως εκ τούτου, τους παρέχεται ειδική φροντίδα και έχουν ειδική μεταχείριση. Η φύση των αναγκών τους αξιολογείται ατομικά και σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ασύλου.

Διαδικαστικές εγγυήσεις για τα παιδιά

Προτεραιότητα στην εξέταση αιτήσεων διεθνούς προστασίας

Όταν ο αιτών είναι ανήλικος, ανεξαρτήτως του αν είναι συνοδευόμενος ή ασυνόδευτος, λαμβάνει προτεραιότητα στην εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας στο **BE** (εάν είναι δυνατόν), στις **EE, EL, FI, IE, IT, NO, PL, RO, SE, SI** και **SK** (εάν αυτό συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού).

Όταν το παιδί είναι ασυνόδευτο, δίνεται προτεραιότητα στην υπόθεσή του στις **CY** (εξαιρουμένων των περιπτώσεων οικογενειακής επανένωσης του παιδιού με μέλος της οικογένειας που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος), **DE, DK** (εάν το παιδί συνοδεύεται από ενήλικες που δεν είναι οι γονείς του ή είναι ασυνόδευτο), **ES, FR** (όταν είναι αναγκαίο, με βάση τους λόγους που επικαλούνται το παιδί ή οι γονείς), **HU** και **LT**.

Στις **NL**, μπορεί να δοθεί προτεραιότητα στις σχετικές συνεντεύξεις εάν αυτό κριθεί αναγκαίο, ενώ στις **AT** και **LV** δεν χορηγείται προτεραιότητα στην εξέταση της αίτησης ασύλου.

Στην **IT**, εάν ο αιτών είναι παιδί, αυτό κοινοποιείται αμέσως στις Τοπικές Επιτροπές κατά την καταχώριση της αίτησης ασύλου από την Επαρχιακή Αστυνομική Διεύθυνση προκειμένου να δοθεί προτεραιότητα και να οριστεί ειδικός υπεύθυνος συνέντευξης.

Η **CH** δεν δεσμεύεται από την ΟΔΑ και δεν την εφαρμόζει.

Διαδικασίες στα σύνορα και ταχείες διαδικασίες

Σε ορισμένα από τα κράτη που απάντησαν (**AT, EE, EL, ES⁴⁰, HU⁴¹, IT, LT⁴², NO, RO, SE** και **SK**), οι διαδικασίες στα σύνορα και οι ταχείες διαδικασίες εφαρμόζονται στην περίπτωση που ο αιτών είναι συνοδευόμενο παιδί.

Όταν το παιδί είναι ασυνόδευτο, συνήθως δεν εφαρμόζονται οι εν λόγω διαδικασίες στη **FI**.

Σε οκτώ κράτη της ΕΕ+ (**CY, DE⁴³, DK, FR⁴⁴, HU⁴⁵, LV, PL** και **SI**), οι διαδικασίες στα σύνορα και/ή οι ταχείες διαδικασίες μπορούν επίσης να εφαρμόζονται σε ασυνόδευτα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους. Σε ορισμένα από τα εν λόγω κράτη (**HU, LV** και **SI**), οι διαδικασίες εφαρμόζονται όταν πληρούνται οι προβλεπόμενοι λόγοι. Πιο συγκεκριμένα, στις **LV** και **SI**, η ταχεία διαδικασία εφαρμόζεται όταν υπάρχουν σημαντικοί λόγοι να πιστεύεται ότι ο αιτών συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια, ή όταν έχει απελαθεί διά της βίας εξαιτίας σοβαρών λόγων που τον καθιστούν απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια. Στη **SI**, οι ταχείες διαδικασίες μπορούν επίσης να εφαρμόζονται σε ασυνόδευτα παιδιά στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται η έννοια της ασφαλούς χώρας καταγωγής.

Η **CH** δεν δεσμεύεται από την ΟΔΑ και δεν την εφαρμόζει. Οι **BE, BG, IE** και **NL** δεν διαβίβασαν σχετικές διευκρινίσεις.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: εφαρμογή διαδικασιών στα σύνορα και ταχείων διαδικασιών

Στη **SI**, κατά τις διαδικασίες στα σύνορα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Οι ταχείες διαδικασίες εφαρμόζονται σε ασυνόδευτα παιδιά μόνον εάν:

- χρησιμοποιείται η έννοια της ασφαλούς χώρας καταγωγής·
- υπάρχουν σημαντικοί λόγοι να πιστεύεται ότι ο αιτών αποτελεί απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια·
- ο αιτών έχει απελαθεί διά της βίας εξαιτίας σοβαρών λόγων που τον καθιστούν απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια.

⁴⁰ Οι διαδικασίες στα σύνορα και οι ταχείες διαδικασίες δεν εφαρμόζονται σε ασυνόδευτα παιδιά. Εάν πρόκειται για παιδιά που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους, είναι δυνατή η εφαρμογή των εν λόγω διαδικασιών.

⁴¹ Μόνο διαδικασίες στα σύνορα.

⁴² Δεν επιτρέπεται η εφαρμογή ταχείας διαδικασίας. Δεν προβλέπονται διαδικασίες στα σύνορα στο λιθουανικό νομικό σύστημα.

⁴³ Στη **DE**, οι διαδικασίες στα σύνορα εφαρμόζονται κατά την άφιξη προσώπων των οποίων η ηλικία δεν είναι σαφής έως ότου επιβεβαιωθεί η ηλικία τους (διαδικασία εκτίμησης ανηλικότητας). Ταχεία διαδικασία εφαρμόζεται σε ασυνόδευτα/χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά όταν εξετάζεται αν η χώρα καταγωγής είναι ασφαλής· εφαρμόζεται επίσης καταρχήν σε μεταγενέστερες αιτήσεις ή όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι ο αιτών να θεωρείται επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη, ή εάν ο αιτών έχει απελαθεί διά της βίας εξαιτίας σοβαρών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.

⁴⁴ Στη **FR**, εφαρμόζονται διαδικασίες στα σύνορα. Ταχείες διαδικασίες εφαρμόζονται μόνον όταν το παιδί προέρχεται από ασφαλή χώρα καταγωγής, όταν υποβάλλει μεταγενέστερη αίτηση η οποία είναι παραδεκτή, ή όταν θεωρείται απειλή για τη δημόσια ή την εθνική ασφάλεια.

⁴⁵ Στην **HU**, οι διαδικασίες στα σύνορα δεν εφαρμόζονται σε ασυνόδευτα παιδιά. Οι ταχείες διαδικασίες μπορούν να εφαρμόζονται σε ασυνόδευτα παιδιά εάν συντρέχει οποιοσδήποτε από τους σχετικούς λόγους.

Υποβολή και κατάθεση αίτησης από παιδί ή εξ ονόματος παιδιού

Συνοδευόμενα παιδιά

Στις **ΑΤ, DE, ES, FR⁴⁶, HU, LV, SE** και **SK**, η αίτηση για χορήγηση διεθνούς προστασίας σε παιδί πρέπει να κατατεθεί από τους γονείς, τον επίτροπο ή τον νόμιμο εκπρόσωπο του παιδιού ενώ στις **FI, EE, IT, LT, NO** η αίτηση μπορεί να κατατεθεί από το παιδί.

Σε ορισμένες περιπτώσεις σε 14 από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**BE⁴⁷, BG** όταν το παιδί είναι άνω των 14 ετών και παρέχεται γονική συναίνεση, **CY, DK, EE, EL, FI, IE** όταν ο ενήλικας δεν είναι πλέον αιτών, **IT, LT, NL⁴⁸, NO, RO** και **SI**), το παιδί έχει την ικανότητα να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας αυτοπροσώπως.

Σε ορισμένα κράτη της ΕΕ, η ηλικία του παιδιού λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να διαπιστωθεί η ικανότητα κατάθεσης αίτησης. Ακολουθούν παραδείγματα πρακτικής εφαρμογής από τα κράτη της ΕΕ+ όσον αφορά την ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ανήλικος για να υποβάλει αυτοπροσώπως αίτηση διεθνούς προστασίας:

BG +14 ετών με τη συναίνεση των γονέων	EL +15 ετών	NL + 15 ετών	RO +14 ετών	SI +15 ετών
--	-----------------------	------------------------	-----------------------	-----------------------

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: κατάθεση αίτησης εξ ονόματος του παιδιού

Στο **BE**, από το πρώτο εξάμηνο του 2018, ο Γενικός Επίτροπος για τους Πρόσφυγες και τους Ανιθαγενείς μπορεί να αποφασίσει να υποβάλει αίτηση εξ ονόματος του συνοδευόμενου παιδιού, όταν κρίνει ότι το παιδί διατρέχει κίνδυνο.

Στην **CY**, το παιδί έχει ικανότητα να καταθέσει την αίτηση αυτοπροσώπως εάν ζητήσει να υποβάλει χωριστή αίτηση ή εάν ο υπάλληλος το κρίνει σκόπιμο με βάση το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ενημερώνονται οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Ασυνόδευτα παιδιά

Σε 15 από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**ΑΤ, BE, BG, CH, DK, EL, FI, HU, IT, LT, LV, NL, NO, RO** και **SE**) το ασυνόδευτο παιδί έχει τη νομική ικανότητα να καταθέσει αίτηση αυτοπροσώπως. Στη **DK**, το ασυνόδευτο παιδί έχει σε κάθε περίπτωση την ικανότητα, ενώ στις **BE, BG, CH, FI, HU, LT, LV** και **NO** το ασυνόδευτο παιδί μπορεί να καταθέσει την αίτηση χωρίς εκπρόσωπο εάν έχει επαρκή ικανότητα. Σε άλλα κράτη της ΕΕ+, η ηλικία του παιδιού λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να διαπιστωθεί η ικανότητα κατάθεσης αίτησης:

ΑΤ +14 ετών*	EL +15 ετών	NL +12 ετών	RO +14 ετών*
------------------------	-----------------------	-----------------------	------------------------

Η σύμφωνη γνώμη του επιτρόπου/νομικού συμβούλου αποτελεί προϋπόθεση στην **ΑΤ** (για παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών) και στη **SE**, προκειμένου το παιδί να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας.

⁴⁶ Στη **FR**, τα παιδιά δεν έχουν νομική ικανότητα. Συνεπώς, δεν μπορούν να υποβάλουν αίτηση αυτοπροσώπως. Ως εκ τούτου, οι γονείς τους υποβάλλουν αίτηση για άσυλο όταν τα παιδιά βρίσκονται στη Γαλλία και αναφέρονται στο έντυπο αίτησης του γονέα —τα παιδιά θεωρούνται επίσης αιτούντες. Εναλλακτικά, οι γονείς (νόμιμοι εκπρόσωποι) δεν είναι οι ίδιοι αιτούντες αλλά υποβάλλουν αίτηση εξ ονόματος του παιδιού τους. Σε κάθε περίπτωση, το παιδί δεν ενεργεί από μόνο του.

⁴⁷ Από το πρώτο εξάμηνο του 2018, ο Γενικός Επίτροπος για τους Πρόσφυγες και τους Ανιθαγενείς μπορεί να αποφασίσει να υποβάλει αίτηση εξ ονόματος του συνοδευόμενου παιδιού, όταν κρίνει ότι το παιδί διατρέχει κίνδυνο.

⁴⁸ Η αίτηση που υποβάλλεται από ανήλικο μπορεί να γίνει δεκτή ανάλογα με τις ατομικές περιστάσεις. Επισημαίνεται ότι οι αιτήσεις ασύλου μπορούν να γίνουν δεκτές βάσει λόγων που συνδέονται ειδικά με τον ανήλικο.

Στην **IT**, εάν δεν έχει διοριστεί ακόμη επίτροπος, ο ασυνόδευτος ανήλικος μπορεί να καταθέσει αίτηση με τη βοήθεια του διευθυντή του κέντρου υποδοχής στο οποίο φιλοξενείται.

Στη **FR**, μπορεί να προκύψει περίπτωση κατά την οποία δεν έχει ακόμη διαπιστωθεί ότι ο αιτών είναι ανήλικος και του παρέχεται έντυπο αίτησης για την κατάθεση παρότι οι ανήλικοι δεν έχουν νομική ικανότητα. Κατά την παραλαβή της αίτησης αυτής, η αποφαινόμενη αρχή θα καταθέσει, παρά ταύτα, την αίτηση βάσει της διαδικασίας του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και θα ζητήσει από τον εισαγγελέα να διορίσει νόμιμο εκπρόσωπο (*administrateur ad hoc*) για τον αιτούντα. Η αξιολόγηση της αίτησης τίθεται σε αναμονή μέχρι να διοριστεί νόμιμος εκπρόσωπος.

Στις **CY, DE, EE, ES, FR, IE, NL** (για παιδιά ηλικίας κάτω των 12 ετών), **PL, RO** (παιδιά 14 ετών), **SI** και **SK**, το ασυνόδευτο παιδί δεν μπορεί να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας χωρίς εκπρόσωπο.

Προσωπική συνέντευξη

Πότε διεξάγεται η συνέντευξη

Η προσωπική συνέντευξη διεξάγεται σε κάθε περίπτωση στις **AT, BE⁴⁹, BG, EL** (15 ετών και άνω), **FI** (12 ετών και άνω), **NL** (15 ετών και άνω), **NO, SE** και **SI** (15 ετών και άνω). Στην **CH**, συνήθως πραγματοποιείται προσωπική συνέντευξη με τα παιδιά (14 ετών και άνω).

Ειδικότερα, στη **BG** η συνέντευξη πραγματοποιείται για να προσδιοριστεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Στο **BE** και στη **NO** το παιδί έχει το δικαίωμα ακρόασης για όλα τα θέματα που το αφορούν.

Στις **DE, EE** (άνω των 10 ετών), **ES** (12-14 ετών), **FR, LT, NL** (κάτω των 15 ετών), **NO** (εάν το παιδί το επιθυμεί), **RO, SI** (κάτω των 15 ετών) και **SK**, η συνέντευξη πραγματοποιείται όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο. Στη **DE**, εάν το παιδί είναι από 6 έως 13 ετών, η συνέντευξη πραγματοποιείται μόνον εάν κρίνεται αναγκαία για την επιβεβαίωση της δήλωσης του γονέα και υπό την προϋπόθεση ότι το παιδί είναι σε θέση να συνεισφέρει αποτελεσματικά.

Στις **EE, LT** και **SI**, η προσωπική συνέντευξη πραγματοποιείται εάν κριθεί αναγκαία για τη διαδικασία. Στις **NL**, η απόφαση για τη διενέργεια της συνέντευξης καθώς και για την ανάγκη παρουσίας των γονέων λαμβάνεται κατά περίπτωση. Δεν διεξάγεται συνέντευξη με συνοδευόμενα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών, εκτός εάν ζητηθεί σε περιπτώσεις στις οποίες ενδέχεται να συντρέχουν ανεξάρτητοι λόγοι για τη χορήγηση ασύλου στο παιδί.

Στις **CH** (κάτω των 14 ετών), **CY, DE, DK, EL** (εάν το παιδί είναι μικρότερο των 15 ετών), **ES** (14-18 ετών), **FR, HU, IE, IT, LV** και **PL**, η συνέντευξη πραγματοποιείται σε ορισμένες περιστάσεις:

- Στην **CY**, η συνέντευξη διεξάγεται εάν κριθεί αναγκαία, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και με την έγκριση των γονέων ή του υπεύθυνου ενήλικα.
- Στη **DE**, όταν πρόκειται για κατάσταση οικογενειακής βίας ή σε περίπτωση που οι γονείς εμπλέκονται στον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων του παιδιού τους. Στις περιπτώσεις αυτές η συνέντευξη πραγματοποιείται ακόμη και όταν το παιδί είναι μικρότερο των 14 ετών.
- Στη **DK**, η συνέντευξη διεξάγεται σε περιπτώσεις χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών⁵⁰.
- Στη **FR**, η συνέντευξη με το παιδί πραγματοποιείται μόνον εάν το παιδί αποτελεί το επίκεντρο των λόγων για τους οποίους η οικογένεια αιτείται άσυλο· ή όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι το παιδί ενδέχεται να έχει προσωπικούς λόγους για την αίτηση διεθνούς προστασίας τους οποίους ο γονέας ή οι γονείς δεν γνωρίζουν. Συνέντευξη με το παιδί διεξάγεται επίσης όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι ο/οι γονέας/γονείς ενδέχεται να εμπλέκεται/εμπλέκονται ως δράστης/-ες ή συνένοχος/-οι σε δίωξη ή πρόκληση σοβαρής βλάβης στο παιδί.

⁴⁹ Από το πρώτο εξάμηνο του 2018, παρέχεται το δικαίωμα ακρόασης σε κάθε συνοδευόμενο παιδί, όπως προβλέπεται στο νέο δίκαιο περί αλλοδαπών.

⁵⁰ Παιδιά που συνοδεύονται από ενήλικο μέλος της οικογένειας το οποίο δεν είναι ένας από τους γονείς τους.

- Στην **HU** η συνέντευξη πραγματοποιείται σε περίπτωση οικογενειακής επανένωσης ενώ στην **IE** διεξάγεται συνέντευξη με τα παιδιά εάν καταθέσουν χωριστή αίτηση. Στην **PL**, η διενέργεια της συνέντευξης εξαρτάται από τη βούληση των γονέων ή του παιδιού (εάν ζητήσουν τη συνέντευξη) ή από την εκτίμηση του χειριστή της υπόθεσης (εάν η συνέντευξη κριθεί αναγκαία).

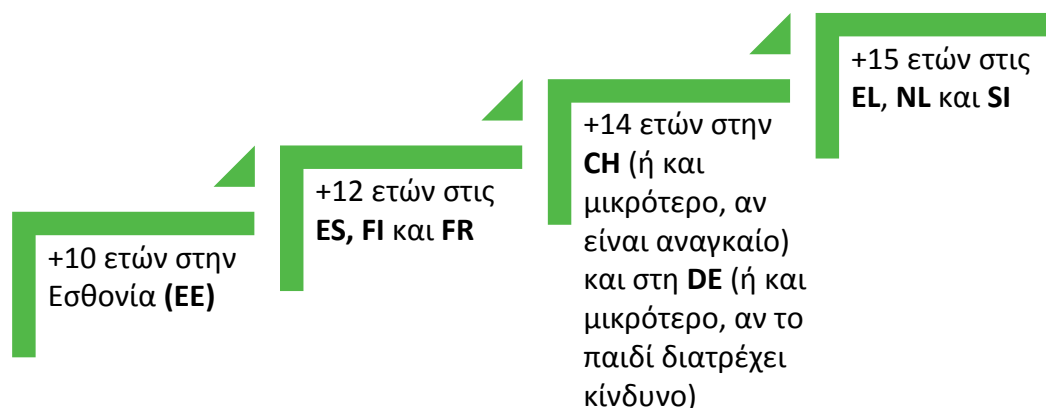
Συνοδευόμενα παιδιά

Κατώτατη ηλικία

Η συμπλήρωση συγκεκριμένης κατώτατης ηλικίας του ασυνόδευτου παιδιού αποτελεί προϋπόθεση για τη διενέργεια συνέντευξης σε 10 κράτη της ΕΕ+ (**CH, DE, EE, EL, ES, FI, FR, NL, NO** και **SI**). Σύμφωνα με τις πρακτικές που εφαρμόζονται στα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν, το παιδί πρέπει να είναι:

- **CH**: άνω των 14 ετών·
- **DE**: από 6 έως 13 ετών εάν είναι ικανό, εάν η συνέντευξη είναι αναγκαία και με τη συναίνεση των γονέων, και κάτω των 6 ετών μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις· από 14 ετών και άνω η συνέντευξη διενεργείται κανονικά·
- **DK**: εάν το παιδί έχει δικούς του λόγους για τους οποίους υποβάλλει αίτηση ασύλου ή εάν το παιδί συνοδεύεται από ενήλικα ο οποίος δεν είναι ένας εκ των γονέων του·
- **EE**: άνω των 10 ετών·
- **ES, FI** και **FR**: άνω των 12 ετών·
- **EL, NL** και **SI**: άνω των 15 ετών. Στην **EL**, εάν το παιδί είναι κάτω των 15 ετών, μπορεί να διεξαχθεί συνέντευξη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του, ενώ στις **NL** μόνον εάν ζητηθεί σε περιπτώσεις που συντρέχουν ανεξάρτητοι λόγοι·
- **NO**: 7 ετών ή και μικρότερο εάν είναι ώριμο.

Γράφημα 5: Κατώτατη ηλικία για τη διενέργεια συνέντευξης με συνοδευόμενα παιδιά

Σε 12 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, CY, DK, HU, IE, IT, LV, PL, SE** και **SK**) δεν προβλέπεται κατώτατο όριο ηλικίας ως προϋπόθεση για τη διενέργεια συνέντευξης με το παιδί.

Οι **BG** και **RO** δεν διευκρίνισαν αν υπάρχει κατώτατο όριο ηλικίας για τη διενέργεια συνέντευξης με το παιδί.

Συνέντευξη φιλική προς το παιδί

Σε ορισμένα κράτη της ΕΕ+ [**AT, EL** (εάν το παιδί είναι κάτω των 15 ετών), **HU, IE, RO** και **SK**], λαμβάνεται υπόψη η ωριμότητα του παιδιού για να καθοριστεί αν θα πρέπει να πραγματοποιηθεί προσωπική συνέντευξη.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: ωριμότητα κατά τη συνέντευξη

Στην **AT**, η αρχή πρέπει να προσαρμόσει τις ερωτήσεις στην πνευματική ωριμότητα του παιδιού κατά τον χρόνο διενέργειας της συνέντευξης.

Στην **CY**, οι αρχές προβαίνουν σε ατομική αξιολόγηση κάθε περίπτωσης προκειμένου να αποφασίσουν αν θα πρέπει να διεξαχθεί συνέντευξη με το παιδί.

Στη **RO**, για παράδειγμα, ο υπάλληλος που είναι αρμόδιος για την προστασία πρέπει να αποφασίσει αν θα πραγματοποιήσει συνέντευξη με το παιδί για τον σκοπό του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και ανάλογα με το επίπεδο ωριμότητας και κατανόησης του παιδιού, καθώς και με το αναπτυξιακό στάδιο του παιδιού τη δεδομένη χρονική στιγμή.

Στις **DE** (σε περίπτωση πρόσθετης ευαλωτότητας), **DK** (εάν η συνέντευξη με το παιδί διεξάγεται χωριστά από τη συνέντευξη με τους γονείς), **FR** (όταν η συνέντευξη με το παιδί κρίνεται αναγκαία), **IT**, **NL**, **NO** και **PL**, η διενέργεια συνεντεύξεων με συνοδευόμενα παιδιά ανατίθεται σε ειδικά καταρτισμένο προσωπικό.

Επιπλέον, διορίζεται νομικός σύμβουλος για το συνοδευόμενο παιδί στις **BG**, **DK** (όταν η αίτηση ασύλου κρίνεται προδήλως αβάσιμη ή όταν η αρνητική απόφαση πρόκειται να επανεξεταστεί από το Δανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες), **LT**, **NL** και **SK** (εάν το ζητήσουν οι γονείς/ο επίτροπος).

Ο ρόλος των γονέων ή του ενήλικα που είναι υπεύθυνος για το συνοδευόμενο παιδί

Οι γονείς / ο επίτροπος πρέπει να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης σε 14 από τα κράτη που απάντησαν (**AT**, **BG**, **CH**, **CY**, **DE**, **FI**, **FR**⁵¹, **IE**, **IT**⁵², **LT**, **NO**, **PL**, **SI** και **SK**). Στην **IE**, οι γονείς είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης μόνον εάν το παιδί εκφράσει ρητά σχετική επιθυμία ή, σε περιπτώσεις μικρότερων παιδιών, οι γονείς μπορούν επίσης να απαντούν για λογαριασμό του παιδιού.

Ο νόμιμος εκπρόσωπος/δικηγόρος του παιδιού πρέπει να είναι παρών κατά τη διάρκεια της συνέντευξης στις **AT**, **EE**, **LT** και **SI**. Συγκεκριμένα στη **LT**, όταν είναι αναγκαίο να διεξαχθεί η συνέντευξη χωρίς την παρουσία των γονέων του παιδιού, διορίζεται νόμιμος εκπρόσωπος. Στη **SI**, ο νόμιμος εκπρόσωπος πρέπει να είναι παρών κατά τη διάρκεια των προσωπικών συνεντεύξεων που διεξάγονται με παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών.

Εναλλακτικά, οι αρχές πραγματοποιούν **χωριστή συνέντευξη** με το συνοδευόμενο παιδί σε 15 κράτη της ΕΕ+ [**BE**⁵³, **CY**, **DE**, **DK**, **EE**, **EL**, **ES**, **FI**, **FR**, **HU**, **IT**, **LV** (εκτός εάν είναι απαραίτητη η παρουσία των γονέων), **NL** (άνω των 15 ετών)⁵⁴, **PL** και **SE**].

Στις **BE**, **DK** (εάν συνοδεύεται από ενήλικα εκτός των γονέων ή εάν το παιδί καταθέτει αίτηση για δικούς του λόγους) και **NL** (άνω των 15 ετών), η συνέντευξη διεξάγεται πάντα χωριστά, ενώ στα άλλα 12 κράτη που απάντησαν η κατάσταση διαφέρει ανάλογα με τις διάφορες περιστάσεις:

- Στην **CY**, η συνέντευξη διεξάγεται μόνο με το παιδί ή με την παρουσία των γονέων ανάλογα με το πώς αισθάνεται πιο άνετα το παιδί.
- Στη **DE**, στις περιπτώσεις οικογενειακής βίας ή εάν οι γονείς εμπλέκονται στον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων του παιδιού τους, το παιδί χωρίζεται από τους γονείς του κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Στις περιπτώσεις αυτές, ενδέχεται να διεξαχθεί προσωπική συνέντευξη ακόμη και αν το παιδί είναι κάτω των 14 ετών ή οι γονείς ταχθούν κατά της προσωπικής συνέντευξης.
- Στην **EL**, στις περισσότερες περιπτώσεις διεξάγεται καταρχήν χωριστή συνέντευξη με τα συνοδευόμενα παιδιά ηλικίας άνω των 15 ετών. Μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί συνέντευξη με παιδιά κάτω των 15 ετών, ανάλογα με την ηλικία, την ωριμότητα και τις προσωπικές περιστάσεις

⁵¹ Όταν συντρέχουν προσωπικοί λόγοι γνωστοί στην οικογένεια.

⁵² Εκτός εάν απαιτείται χωριστή συνέντευξη για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

⁵³ Από το πρώτο εξάμηνο του 2018 οι γονείς δεν μπορούν πλέον να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης του συνοδευόμενου παιδιού τους.

⁵⁴ Για τα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών, η απόφαση για την παρουσία των γονέων κατά τη διάρκεια της συνέντευξης λαμβάνεται κατά περίπτωση.

τους. Η συνέντευξη μπορεί να διεξαχθεί χωρίς την παρουσία των γονέων τους ή νόμιμου εκπροσώπου/δικηγόρου.

- Στη **FR** διεξάγεται χωριστή συνέντευξη όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι οι γονείς ενδέχεται να μην έχουν γνώση της δίωξης ή σοβαρής βλάβης που έχει υποστεί το παιδί ή ότι μπορεί να ενέχονται ως δράστες ή συνεργοί στη δίωξη ή σοβαρή βλάβη.
- Στη **FI** και στην **PL**, η συνέντευξη με το παιδί μπορεί να διεξάγεται χωριστά, με τη συναίνεση των γονέων/του υπεύθυνου για την επιμέλεια.
- Στην **HU** πραγματοποιείται χωριστή συνέντευξη με το παιδί σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων και στην **IT** εάν ζητηθεί ή συστηθεί για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ή εάν το ζητήσει το παιδί.
- Στη **SE**, διενεργείται αξιολόγηση για να αποφασιστεί αν είναι σκόπιμο να διεξαχθεί η συνέντευξη με το παιδί χωρίς την παρουσία των γονέων ή υπεύθυνου ενήλικα.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: χωριστή συνέντευξη

NO: Το παιδί έχει το δικαίωμα ακρόασης για όλα τα θέματα που το αφορούν. Η Νορβηγική Διεύθυνση Μετανάστευσης (UDI) προσφέρει τη δυνατότητα συνέντευξης/συζήτησης με τον χειριστή της υπόθεσης σε όλα τα παιδιά ηλικίας άνω των επτά ετών (ή μικρότερης ηλικίας εάν είναι ώριμα). Οι γονείς δεν μπορούν να εναντιωθούν στο δικαίωμα ακρόασης του παιδιού. Συνήθως ένας από τους γονείς ή άλλο πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα είναι παρών κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Η συνέντευξη με το παιδί μπορεί επίσης να διεξαχθεί χωριστά (αν και με την παρουσία διορισμένου επιτρόπου) εάν το επιθυμεί το παιδί ή όταν υπάρχουν λόγοι να πιστεύεται ότι υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ του παιδιού και των γονέων.

Στη **SK**, εάν ο ανήλικος δεν επιθυμεί την παρουσία των γονέων ή υπεύθυνου ενήλικα στη συνέντευξη, διορίζεται επίτροπος ad litem.

Απομαγνητοφώνηση/έκδοση της συνέντευξης

Σε 19 από τα κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν (**AT, BG, CH, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, NO, PL, RO, SI** και **SK**), οι γονείς ή ο υπεύθυνος ενήλικας έχουν πρόσβαση στο κείμενο της απομαγνητοφώνησης της προσωπικής συνέντευξης. Ωστόσο, σε 13 από αυτά (**CH, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE⁵⁵, LT, NO⁵⁶, RO, SI**), προβλέπονται εξαιρέσεις από αυτόν τον γενικό κανόνα. Για παράδειγμα, στις **CH, DK** και **ES**, το κείμενο της απομαγνητοφώνησης γνωστοποιείται εάν το παιδί δεν εκφράσει αντίθετη άποψη. Στην **EE** και στη **RO**, γνωστοποιείται εάν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Στην **EL**, το κείμενο της απομαγνητοφώνησης δεν γνωστοποιείται εάν το παιδί είναι άνω των 15 ετών και έχει υποβάλει χωριστή αίτηση διεθνούς προστασίας. Στην **HU** και στη **SI**, οι γονείς ή ο υπεύθυνος ενήλικας δεν έχουν πρόσβαση στο κείμενο της απομαγνητοφώνησης σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων ή, συγκεκριμένα στη **SI**, εάν η γνωστοποίηση των πληροφοριών δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Στις **BE⁵⁷, CY, LV, NL** και **SE⁵⁸** πρόσβαση στο κείμενο της απομαγνητοφώνησης της συνέντευξης δεν έχουν ούτε οι γονείς ούτε οι νόμιμοι εκπρόσωποι.

⁵⁵ Αντίγραφο των πρακτικών της συνέντευξης διαβιβάζεται στον αιτούντα/επίτροπο και στον νόμιμο εκπρόσωπό του μαζί με την έκθεση της εξέτασης της αίτησης στις περιπτώσεις στις οποίες η σύσταση είναι αρνητική. Τα πρακτικά της συνέντευξης δεν διαβιβάζονται αμέσως μετά τη συνέντευξη.

⁵⁶ Εξαιρέσεις στον γενικό κανόνα ισχύουν στην περίπτωση που, για παράδειγμα, η UDI αρνηθεί να γνωστοποιήσει τις πληροφορίες σχετικά με τη συνέντευξη, όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστεύεται ότι η παροχή των πληροφοριών ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τη συμπεριφορά των γονέων απέναντι στο παιδί ή να επηρεάσει τη μεταξύ τους σχέση.

⁵⁷ Από το πρώτο εξάμηνο του 2018 οι γονείς δεν έχουν πλέον πρόσβαση στον φάκελο του παιδιού τους εάν δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του.

⁵⁸ Εκτός εάν ζητηθεί από τους γονείς / τον νόμιμο εκπρόσωπο.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: κείμενο της απομαγνητοφώνησης/έκθεση της συνέντευξης

Στη **DK**, ζητείται πάντα από το παιδί να δηλώσει αν επιτρέπει να διαβάσουν οι γονείς του την περίληψη της συνέντευξης με τη Δανική Υπηρεσία Μετανάστευσης ή αν υπάρχει συγκεκριμένο μέρος της περίληψης που δεν θα πρέπει να γνωστοποιηθεί.

Στη **FI**, το κείμενο της απομαγνητοφώνησης της συνέντευξης παραμένει απόρρητο, όταν το παιδί αποκαλύπτει πληροφορίες που δεν θα πρέπει να μάθουν οι γονείς, π.χ. για λόγους ασφάλειας σε περιπτώσεις κακοποίησης. Στις περιπτώσεις αυτές, μπορεί να συντάσσεται χωριστή έκθεση.

Ασυνόδευτα παιδιά

Κατώτατη ηλικία

Όσον αφορά την απαίτηση κατώτατης ηλικίας, μόνο δύο χώρες ανέφεραν ότι εφαρμόζουν όρια ηλικίας για τη συνέντευξη με ασυνόδευτα παιδιά: η **DE** (από 14 ετών κατά κανόνα, για ανήλικους 6-13 ετών εάν είναι ικανοί και κριθεί αναγκαίο με τη συναίνεση των γονέων, κάτω των 6 ετών σε εξαιρετικές περιπτώσεις) και οι **NL** (άνω των 6 ετών).

Συνέντευξη φιλική προς το παιδί

Σε ορισμένες από τις απαντήσεις (12 κράτη της ΕΕ+) αναφέρθηκε ότι χρησιμοποιούνται τεχνικές συνέντευξης φιλικές προς το παιδί, στόχος των οποίων είναι να συνδράμουν τα ασυνόδευτα παιδιά στην τεκμηρίωση της αίτησής τους. Αυτά τα κράτη της ΕΕ+ είναι οι **AT** (γλώσσα φιλική προς το παιδί ανάλογα με την ωριμότητά του), **DE, DK** (εάν το παιδί θεωρηθεί ανώριμο, πιθανότατα κάτω των 12 ετών, η συνέντευξη έχει σύντομη διάρκεια), **EL, FI** (δίνεται περισσότερος χρόνος στα ασυνόδευτα παιδιά για την προσωπική συνέντευξη), **FR, IE, IT, NL** (στην περίπτωση παιδιών ηλικίας κάτω των 12 ετών), **LV, NO** (περισσότερος χρόνος για τη συνέντευξη) και **SK**.

Όσον αφορά τον τόπο διεξαγωγής της συνέντευξης, αυτή πραγματοποιείται στο κέντρο φροντίδας όπου φιλοξενούνται τα παιδιά στην **PL** και στη **NO** (εάν το παιδί είναι κάτω των 12 ετών ή εάν απαιτούνται περισσότερες από 2 ώρες για τη μετάβαση στον τόπο διεξαγωγής της συνέντευξης).

Στις **AT, BE, CY, DE, DK, EL, FI, FR, IE, LV, NL** και **PL** η συνέντευξη ασυνόδευτων παιδιών διεξάγεται από ειδικευμένο και καταρτισμένο προσωπικό. Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα υποστήριξης των παιδιών με τον διορισμό νομικού συμβούλου στις **BE, BG** (εάν κριθεί αναγκαίο), **CY** (δωρεάν παροχή νομικών συμβουλών), **DK** (εάν η αίτηση είναι προδήλως αβάσιμη ή όταν μια αρνητική απόφαση πρόκειται να επανεξεταστεί από το Δανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες), **ES** (σε περίπτωση συνέντευξης στο πλαίσιο της διαδικασίας στα σύνορα), **FR, NO** (δικηγόρος), **SE** και **SK** (εάν ζητηθεί).

Ο ρόλος του επιτρόπου και/ή του εκπροσώπου για το ασυνόδευτο παιδί

Ο επίτροπος/εκπρόσωπος του παιδιού έχει ενεργό ρόλο κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης σε 22 από τα κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NO, PL, RO, SI** και **SK**). Στις **SE** και **NL** ο επίτροπος/εκπρόσωπος δεν έχει ενεργό ρόλο κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Συγκεκριμένα, στις **NL**, εάν το παιδί είναι κάτω των 12 ετών, ο επίτροπος είναι παρών έξω από το δωμάτιο της συνέντευξης. Παρακολουθεί τη συνέντευξη μέσω οθόνης τηλεόρασης.

Ο ρόλος του επιτρόπου/εκπροσώπου ποικίλλει στα διάφορα κράτη που απάντησαν. Οι βασικοί ρόλοι του επιτρόπου/εκπροσώπου κατά τη διάρκεια της συνέντευξης είναι οι ακόλουθοι:

- ⇒ Προετοιμάζει το παιδί για τη συνέντευξη στις **AT, BE, DE, DK, NO** και **SK**
- ⇒ Είναι παρών στις **AT, BE, CY, DE, DK, FR, NL** (παιδί 12+ ετών)⁵⁹ **NO, SE** και **SK**
- ⇒ Παρέχει υποστήριξη στις **AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, ES, FI, FR, IE, IT, NO, SE** και **SK**

⁵⁹ Ο επίτροπος έχει παθητικό ρόλο. Παρακολουθεί τη συνέντευξη έξω από το δωμάτιο όπου διεξάγεται, μέσω οθόνης τηλεόρασης, εάν το παιδί είναι κάτω των 12 ετών.

- ⇒ Υποβάλλει ερωτήσεις στις **AT** (και υποβάλλει αιτήσεις), **CH, DE, ES, FR, HU, LT, PL, SI** και **SK**
- ⇒ Παρέχει συμπληρωματικές πληροφορίες και/ή διατυπώνει παρατηρήσεις στις **AT, DE, DK, EL, HU, FR, IT, LT, LV, NO, SI** και **SK**
- ⇒ Διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις **AT, BG, DE, DK, EE, HU, LT, NO, SI** και **SK**
- ⇒ Διασφαλίζει τον σεβασμό των δικαιωμάτων του παιδιού στις **AT, BG, DE, DK, HU, IE, IT, PL, RO, SI** και **SK**
- ⇒ Ζητείται η γνώμη του πριν ληφθεί η απόφαση στις **AT, DK** και **SE**⁶⁰
- ⇒ Ασκεί νομική ικανότητα στις **DE, FR, NO, SE** (δίνει τη συναίνεσή του για ορισμένα μέτρα)
- ⇒ Υποβάλλει αιτήσεις στις **AT, DE, FR** και **SK**.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: ρόλος του επιτρόπου/εκπροσώπου κατά τη διάρκεια της συνέντευξης

Στη **DK** ζητείται η γνώμη του προσωπικού εκπροσώπου προτού ληφθεί απόφαση σχετικά με την ωριμότητα ή τη μεταφορά σε άλλη χώρα. Ομοίως, ο εκπρόσωπος μπορεί να διατυπώσει παρατηρήσεις όσον αφορά το κείμενο της απομαγνητοφώνησης, δεν ζητείται ωστόσο η γνώμη του πριν από τη λήψη τελικής απόφασης για την υπόθεση ασύλου.

Στη **LV** δεν υπάρχουν αυστηροί κανόνες που ορίζουν τον ρόλο του επιτρόπου/νόμιμου εκπροσώπου κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Στην πράξη, συμμετέχει ενεργά και μπορεί να υποβάλλει ερωτήσεις ή να διατυπώνει παρατηρήσεις στον υπεύθυνο της συνέντευξης όταν θεωρεί ότι δεν λαμβάνεται δεόντως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Ο ρόλος του συζύγου στην περίπτωση έγγαμου παιδιού

Στην περίπτωση έγγαμων παιδιών, ο **ενήλικος σύζυγος** μπορεί να παρίσταται στην προσωπική συνέντευξη με το παιδί σε επτά κράτη της ΕΕ+ [**AT, BE, DK, ES, HU, IE** (εάν ο ενήλικας δεν είναι και αυτός αιτών) και **IT**]. Ωστόσο, σε όλα τα κράτη που απάντησαν ο ενήλικος σύζυγος πρέπει να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις για να μπορεί να παρίσταται στη συνέντευξη. Εν προκειμένω, στις **AT, HU** και **IT**, μόνον ο σύζυγος που έχει οριστεί νόμιμος εκπρόσωπος/επίτροπος του παιδιού επιτρέπεται να παρίσταται στη συνέντευξη. Στο **BE** ο γάμος πρέπει να θεωρείται νόμιμος και το παιδί πρέπει να είναι άνω των 16 ετών. Στη **DK** απαιτείται η συναίνεση του παιδιού. Στην **IE** ο σύζυγος δεν μπορεί να είναι αιτών· σε διαφορετική περίπτωση δεν μπορεί να παρίσταται στη συνέντευξη, ενώ στην **ES** εξαρτάται από την αξιολόγηση του παιδιού και από την ηλικία του.

Στην **HU** κατά τη διάρκεια της συνέντευξης με το παιδί διερευνάται πιθανή κακοποίηση ή σύγκρουση συμφερόντων.

Σε 14 κράτη της ΕΕ+ που απάντησαν [**BG, CH, CY, DE** (γενικά), **EE, EL** (καταρχήν), **IE** (όταν ο ενήλικας είναι επίσης αιτών), **FI, FR, NL, NO** (γενικά), **PL, SE** και **SI**] ο σύζυγος δεν μπορεί να παρίσταται στην προσωπική συνέντευξη. Συγκεκριμένα, στις **NL** ο αιτών άσυλο θεωρείται ασυνόδευτο παιδί καθώς ο γάμος δεν αναγνωρίζεται και, ως εκ τούτου, η συνέντευξη με το παιδί διεξάγεται χωριστά από τον ενήλικα και λαμβάνεται χωριστή απόφαση.

Χωριστές αποφάσεις εκδίδονται στις **BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, NL, NO, PL, SE** και **SI**. Εξαιρέσεις ισχύουν στα ακόλουθα κράτη που απάντησαν:

- στην **AT**, εάν ο ενήλικος σύζυγος είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος, η απόφαση εκδίδεται στον νόμιμο εκπρόσωπο·
- στην **ES**, εξαρτάται από την αξιολόγηση του παιδιού και από την ηλικία·
- στην **HU**, όταν ο ενήλικας γίνεται δεκτός ως νόμιμος εκπρόσωπος και έχει υποβληθεί κοινή αίτηση·
- στη **SI**, όταν το παιδί και ο σύζυγος βρίσκονται στην ίδια κατάσταση και αναφέρονται στα ίδια γεγονότα.

⁶⁰ Ο επίτροπος έχει παθητικό ρόλο κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, συμμετέχει δίνοντας τη συναίνεσή του για ορισμένα μέτρα, όπως η εκτίμηση της ηλικίας.

Οι **LT, LV, RO** και **SK** δεν διαβίβασαν σχετικές πληροφορίες.

Πρόσθετες διαδικαστικές εγγυήσεις και ειδικές συνθήκες υποδοχής για παιδιά

➤ Επισήμανση ορολογίας

Οι διαδικαστικές εγγυήσεις αποτελούν ειδικά μέτρα στήριξης τα οποία θεσπίζονται προκειμένου να δημιουργούνται οι αναγκαίες συνθήκες ώστε τα άτομα με ειδικές ανάγκες να έχουν ουσιαστική πρόσβαση στις διαδικασίες και να προσκομίζουν τα στοιχεία που απαιτούνται για την τεκμηρίωση της αίτησής τους για διεθνή προστασία.

Δίνουν στους αιτούντες με ειδικές ανάγκες τη δυνατότητα να απολαύουν των δικαιωμάτων τους και να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην ΟΔΑ (αναδιατύπωση) [αιτιολογική σκέψη 29 και άρθρο 2 στοιχείο δ)].

Στις πρόσθετες διαδικαστικές εγγυήσεις και στις ειδικές συνθήκες υποδοχής για παιδιά όπως προέκυψαν από τη διαβούλευση περιλαμβάνονται:

ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ	ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
⇒ Τα παιδιά εκφράζουν τη γνώμη τους στις DK (συνοδευόμενα από ενήλικες εκτός γονέων), LV, NO και SI .	⇒ Τα παιδιά εκφράζουν τη γνώμη τους στις AT, DK και NO .
	⇒ Προετοιμασία και ενημέρωση: Παρέχεται στα παιδιά περισσότερος χρόνος ανάπαυσης και προετοιμασίας πριν από την έναρξη της διαδικασίας ασύλου στις FR (εκτός εάν πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην υπόθεση, η απόφαση γνωστοποιείται στη συνέχεια το συντομότερο δυνατόν μετά τη συνέντευξη, εκτός εάν απαιτείται διαφορετικά για την κατάλληλη αξιολόγηση της αίτησης), NL και SE . Στις AT, CY, DK, FR (έχει συνταχθεί ειδικό φυλλάδιο για τους αιτούντες που είναι ασυνόδευτα παιδιά, όπου εξηγείται η διαδικασία ασύλου με φιλικό προς το παιδί τρόπο) και στη SE τα παιδιά ενημερώνονται σχετικά με τα στάδια της διαδικασίας ασύλου, ενώ στις AT, DK, IE, FR και NO τους παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες προσφυγής σε περίπτωση απόρριψης.
⇒ Εξετάζεται/διευκολύνεται η (επαν)ένωση της οικογένειας: SI .	⇒ Εντοπισμός της οικογένειας ⁶¹ : AT, DE (στο πλαίσιο της διαδικασίας του Δουβλίνου), DK, NO (εάν είναι δυνατόν), SE, SI και δυνατότητες επανένωσης της οικογένειας σε κράτος που συμμετέχει στο σύστημα του Δουβλίνου: AT, CY⁶², DE, DK, SE .

⁶¹ Η αναζήτηση μελών της οικογένειας (συμπεριλαμβανομένων των συγγενών ή των προηγούμενων υπευθύνων για την επιμέλεια ασυνόδευτων παιδιών) με σκοπό την αποκατάσταση των οικογενειακών δεσμών και την επανένωση της οικογένειας, εφόσον κρίνεται ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Βλ. επίσης EASO, *Practical Guide on Family Tracing*, Μάρτιος 2016.

⁶² Στο πλαίσιο της διαδικασίας του Δουβλίνου.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ	ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Παροχή ιατρικής και/ή ψυχολογικής υποστήριξης ⇒ BG (εάν κριθεί αναγκαίο), DK (προσφέρεται σε όλα τα παιδιά ψυχολογικός/ιατρικός έλεγχος. Εάν απαιτηθεί, παρέχεται στους αιτούντες περαιτέρω ιατρική/ψυχολογική υποστήριξη/θεραπεία), FR (αιτών ο οποίος πάσχει από ψυχική νόσο μπορεί να ζητήσει να παρίσταται στη συνέντευξη ως παθητικός παρατηρητής ο επαγγελματίας ψυχικής υγείας που τον παρακολουθεί. Το αίτημα εγκρίνεται κατά περίπτωση), PL (για τη συνέντευξη), SI και SK (εάν κριθεί αναγκαίο). 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Παροχή ιατρικής και ψυχολογικής υποστήριξης (*εάν κριθεί αναγκαίο): στις AT, BG*, DE* (εάν κριθεί αναγκαίο από την υπηρεσία πρόνοιας νέων), FR, IT*, PL⁶³, SI και SK* ⇒ Ειδικές περιστάσεις όπως ηλικία, τραυματικές εμπειρίες, ωριμότητα, ιατρικές παθήσεις λαμβάνονται πλήρως υπόψη από τον χειριστή υποθέσεων στις AT, DE, DK, FR και IE.
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ειδικά καταλύματα για οικογένειες ⇒ NL, SI και SK ⇒ Δεν επιτρέπεται η κράτηση για περισσότερες από 30 ημέρες και χρησιμοποιείται μόνον ως έσχατη λύση για τις οικογένειες με παιδιά HU 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Τα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες στις NL και υπό την ευθύνη των υπηρεσιών προστασίας του παιδιού στη NO. ⇒ Τα παιδιά μπορούν να καταθέσουν την αίτηση σε οποιοδήποτε αστυνομικό τμήμα και δεν χρειάζεται να μεταβούν μόνα τους στο κέντρο υποδοχής στις AT και NL. ⇒ Στη SE τα παιδιά δεν χρειάζεται να μεταβούν μόνα τους στην αρχή ασύλου — συνοδεύονται από την αρχή που τα εντοπίζει. ⇒ Ειδικά καταλύματα με ειδικά καταρτισμένο προσωπικό στις AT, DK, NL, SE, SI και SK. ⇒ Τα ασυνόδευτα παιδιά δεν επιτρέπεται να τίθενται υπό κράτηση στις SE και SI. Στην AT (μόνο για παιδιά κάτω των 16 ετών).
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Πρόβλεψη δραστηριοτήτων ψυχαγωγίας: SI ⇒ Οι εγγυήσεις βασίζονται σε κατά περίπτωση ανάλυση: BG, CY (ύστερα από αίτημα του αρμόδιου υπαλλήλου, διαφορετικά δεν ακολουθείται συγκεκριμένη πρακτική), NL, SI ⇒ Ειδικές κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες για παιδιά: FR, NO ⇒ Όλες οι εγγυήσεις ισχύουν για τα ευάλωτα άτομα: ES, FR ⇒ Όλες οι εγγυήσεις της οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου: RO ⇒ Εγγυήσεις σύμφωνα με τη ΣΔΠ: CH ⇒ Δεν προβλέπονται ειδικές εγγυήσεις: EL (όταν συνοδεύονται) ⇒ Δεν διαβίβασε διευκρινίσεις: BE 	

⁶³ Καθώς και πρόσωπο εμπιστοσύνης εφόσον το επιθυμεί το παιδί.

Ενότητα 4. Παραπομπή

➤ Επισήμανση ορολογίας

Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, μηχανισμοί παραπομπής είναι τα πλαίσια συνεργασίας που αποσκοπούν, αφενός, στον εντοπισμό των παιδιών και στην παροχή προστασίας και συνδρομής σε αυτά μέσω της έγκαιρης παραπομπής τους στις κατάλληλες δομές στήριξης και, αφετέρου, στην εξασφάλιση της συμμετοχής των αρμόδιων δημόσιων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι υφιστάμενοι μηχανισμοί παραπομπής και οι περιστάσεις στις οποίες αυτοί ενεργοποιούνται.

Σε 14 από τα κράτη που απάντησαν (**AT, BE, CY, EE, ES, FI, IE, IT, NL, NO, PL, RO, SE** και **SI**) εφαρμόζεται πρωτόκολλο συνεργασίας με τις αρχές προστασίας του παιδιού.

Στην **ES**, μόλις η αστυνομία λάβει γνώση της κατάστασης (το οποίο συμβαίνει συνήθως όταν ο αιτών εισέρχεται σε ισπανικό έδαφος στα σύνορα), επικοινωνεί αμέσως με τον εισαγγελέα. Ο εισαγγελέας είναι υπεύθυνος για τον συντονισμό της εποπτείας του παιδιού από κοινού με τους δημόσιους φορείς προστασίας ανηλίκων που θα αναλάβουν την επιτροπεία.

Στις **FR**⁶⁴, **DK, EL** και **SK**, η συνεργασία ρυθμίζεται από την εθνική νομοθεσία, ενώ στην **CH** οι κοινωνικοί λειτουργοί των καντονιών έχουν διατυπώσει ορισμένες συστάσεις τις οποίες εφαρμόζουν τα καντόνια.

Στην **HU** και στη **DE**, για να διασφαλίζεται η συνεργασία προβλέπονται τακτικές συναντήσεις με την αρχή προστασίας του παιδιού. Στη **DE** πραγματοποιούνται τακτικές συναντήσεις μεταξύ της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας και της Ομοσπονδιακής Ένωσης για τους Ασυνόδευτους Ανήλικους κατά τις οποίες εξετάζονται θέματα που αφορούν τα ασυνόδευτα παιδιά. Η ένωση λαμβάνει επίσης μέρος στις θεματικές ενότητες κατάρτισης που αφορούν τα ασυνόδευτα παιδιά.

Δεν υπάρχουν πρωτόκολλα ή συστάσεις στις **BG**⁶⁵, **LT** και **LV**.

Παραπομπή σε άλλες αρχές

Όσον αφορά την παραπομπή στις αρχές προστασίας του παιδιού ή σε άλλους παρόχους υπηρεσιών για περαιτέρω στήριξη των παιδιών που υποβάλλουν αίτηση διεθνούς προστασίας, οι αρχές παραπέμπουν το παιδί στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- ⇒ Εξαφάνιση παιδιών στις **BG, EL, NO** και **PL**
- ⇒ Ενδείξεις περίπτωσης εμπορίας ή κακοποίησης παιδιού ή περίπτωσης παιδιού που διατρέχει κίνδυνο στις **AT, BG, DE, DK, EL, FI, FR, IE, LV, LT, NO, PL, SE** και **SI**
- ⇒ Εάν το παιδί εντοπιστεί ασυνόδευτο στις **BE, CY, EL, ES, FR, HU, IE, NL, SI** (εάν είναι πολύ μικρής ηλικίας) και **SK**
- ⇒ Εάν το παιδί έχει περαιτέρω ειδικές ανάγκες στις **DE**⁶⁶, **IT, LT, NO** και **SI** (εάν είναι μικρής ηλικίας)
- ⇒ Εάν ο ενήλικας συνοδός είναι ακατάλληλος στις **IE** και **NO**
- ⇒ Για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε περίπτωση συνοδευόμενου ανηλίκου στην **CY**
- ⇒ Σε περίπτωση αιτήματος παροχής περαιτέρω πληροφοριών για την κατάσταση του παιδιού στην **CH**

⁶⁴ Εξετάζονται επί του παρόντος τοπικά πρωτόκολλα όσον αφορά θέματα εμπορίας παιδιών.

⁶⁵ Προς θέσπιση: συντονιστικός μηχανισμός για την αλληλεπίδραση μεταξύ ιδρυμάτων και οργανώσεων στην περίπτωση ασυνόδευτων παιδιών ή αλλοδαπών παιδιών που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και βρίσκονται στο έδαφος της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, συμπεριλαμβανομένων παιδιών που ζητούν και/ή έχουν λάβει διεθνή προστασία.

⁶⁶ Η υπηρεσία πρόνοιας νέων είναι υπεύθυνη για το παιδί σε κάθε κατάσταση κινδύνου στην οποία οι γονείς ή οι επίτροποι δεν ενεργούν προς όφελός του.

- ⇒ Βάσει κατά περίπτωση ανάλυσης στις **ΕΕ** και **RO** για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
- ⇒ Όταν ο χειριστής υποθέσεων το θεωρεί αναγκαίο στις **LT** και **NO**

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: παραπομπή στις αρμόδιες αρχές και υποστήριξη

Στο **BE**, τα ασυνόδευτα παιδιά κάτω των 12 ετών, τα οποία έχουν το δικαίωμα αναδοχής, λαμβάνουν αυτού του είδους τη βοήθεια στο πλαίσιο ταχείας διαδικασίας. Επιπροσθέτως, σε ορισμένες περιπτώσεις, η παροχή βοήθειας προς τα ασυνόδευτα παιδιά στο **BE** μπορεί να επεκταθεί έως την ηλικία των 21 ή 25 ετών.

Στη **DK**, εάν υπάρχουν ενδείξεις κακοποίησης, εμπορίας ανθρώπων ή γονικής κακοποίησης, μπορεί να ζητηθεί η γνώμη των αρμόδιων αρχών. Ενδέχεται να απαιτηθεί η συναίνεση του παιδιού.

Διαδικασίες που εφαρμόζονται όταν το παιδί αγνοείται, παρουσιάζει ενδείξεις εμπορίας ή κακοποίησης, σε περιπτώσεις αναπηρίας, προβλημάτων υγείας, εγκυμοσύνης ή άλλες περιπτώσεις

Στις διαδικασίες συμμετέχουν διάφορες αρχές και σε διαφορετικό βαθμό. Ακολουθεί μια συνοπτική παρουσίαση αυτών των διαδικασιών:

Όταν το παιδί αγνοείται⁶⁷

Συμμετέχουν οι ακόλουθες αρχές· οι αρχές που είναι αρμόδιες για την ανάληψη των πρωταρχικών ενεργειών σημειώνονται με αστερίσκο (*):

- ⇒ η αρχή ασύλου στις **CY, DK*, FI, NO, SE** και **SK**
- ⇒ οι αρχές υποδοχής στις **AT, BE, FI*, LT, NL, NO, SE, SI** και **SK**
- ⇒ οι αρχές κοινωνικής πρόνοιας (υπηρεσίες προστασίας του παιδιού) στις **AT*, CY*, DE*, EL, FR, HU, IE*, NL*** και **SE**
- ⇒ η αστυνομία στις **AT*, BE*, BG*, DK*, EL, FR*, HU*, LT*, NL, NO, PL*, SE, SI *** και **SK***
- ⇒ ο εισαγγελέας στην **AT*** και στην **EL**
- ⇒ το δικαστήριο και ο επίτροπος στη **SK***
- ⇒ το κέντρο φιλοξενίας, ο νόμιμος εκπρόσωπος στη **SI**.

Α) ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ (συμμετέχουν οι ακόλουθες αρχές):					
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας (υπηρεσίες προστασίας του παιδιού)	Άλλοι φορείς	Αστυνομία
AT		✓	✓Πρόνοια νέων*	✓* Εισαγγελέας σε περίπτωση πιθανού εγκλήματος	✓ *Υπηρεσία δίωξης του εγκλήματος σε περίπτωση πιθανού εγκλήματος

⁶⁷ Στα κράτη μέλη της ΕΕ που σημειώνονται με αστερίσκο, οι εμπλεκόμενες αρχές έχουν από κοινού την ευθύνη λήψης των πρώτων μέτρων/ενεργειών.

Α) ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ (συμμετέχουν οι ακόλουθες αρχές):					
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας (υπηρεσίες προστασίας του παιδιού)	Άλλοι φορείς	Αστυνομία
BE		✓ Πρωτόκολλο με την αστυνομία ⁶⁸			✓ Πρωτόκολλο με το κέντρο υποδοχής
BG					✓ *Ενημερώνεται η τοπική μονάδα του Υπουργείου Εσωτερικών
CH	Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές (σε επίπεδο καντονιού) (π.χ. δικητικές αρχές, υπηρεσίες προστασίας του παιδιού σε επίπεδο καντονιού, ΜΚΟ κ.λπ.)				
CY	✓ Προσδιορίζουν την περίπτωση		✓*		
DE			✓ *Υπηρεσίες πρόνοιας νέων		
DK	✓* Η Δανική Υπηρεσία Μετανάστευσης καταχωρίζει την εξαφάνιση				✓*
EE	Οι υποθέσεις διεκπεραιώνονται κατά περίπτωση. Υπάρχουν ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για τα παιδιά που παρουσιάζουν ενδείξεις εμπορίας ή κακοποίησης.				
EL			✓ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης	✓ Εισαγγελέας	✓ Αρμόδιο τμήμα της αστυνομίας
ES	Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αντιμετωπίζονται ως ευάλωτα άτομα				
FI	✓ Επικοινωνούν με τη μονάδα υποδοχής	✓*			
FR			✓ Ενημερώνουν την αστυνομία		✓*
HU			✓ Ενημερώνουν την αστυνομία όταν το παιδί αγνοείται για περισσότερες από 24 ώρες		✓*
IE			✓* Ενημερώνεται η TUSLA		

⁶⁸ Η εξαφάνιση ασυνόδευτου παιδιού από κέντρο υποδοχής στο BE δηλώνεται στην τοπική αστυνομία (αμέσως εάν η εξαφάνιση κρίνεται «ανησυχητική», διαφορετικά έπειτα από 24 ώρες). Εάν η εξαφάνιση κρίνεται ανησυχητική, η εισαγγελία μπορεί να ζητήσει από το Child Focus να αναλάβει δράση. Επί του παρόντος, υπάρχει ειδικό πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ της αστυνομίας της περιοχής όπου βρίσκεται καθένα από τα κέντρα υποδοχής ασυνόδευτων παιδιών και του εκάστοτε κέντρου. Το πρωτόκολλο αυτό χρησιμεύει ως σημείο εκκίνησης για την ανάληψη εθνικής πρωτοβουλίας.

Α) ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ (συμμετέχουν οι ακόλουθες αρχές):					
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας (υπηρεσίες προστασίας του παιδιού)	Άλλοι φορείς	Αστυνομία
IT ⁶⁹					
LT		✓ Ενημερώνουν την αστυνομία			✓*
LV	Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, οι αρχές που συμμετέχουν στη διαδικασία ασύλου πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία. Δεν έχουν προβλεφθεί μέχρι στιγμής ειδικές διαδικασίες.				
NL		✓ Εάν υπάρχουν ενδείξεις κινδύνου, τοποθετείται σε προστατευόμενο χώρο φιλοξενίας με πρόσθετη ασφάλεια και εποπτεία	✓ (Ενημερώνεται το NIDOS*)		✓ Η αστυνομία και το Κέντρο Εμπειρογνωσίας για τη Διακίνηση και Εμπορία Ανθρώπων* ενημερώνονται για την εξαφάνιση και η αστυνομία ενημερώνεται για πρόσθετους κινδύνους
NO	✓*	✓*			✓*
PL					✓*
RO ⁷⁰					
SE	✓ Η SMA υποβάλλει αναφορά στις άλλες αρχές	✓	✓		✓
SI		✓		✓ Ίδρυμα όπου φιλοξενείται το παιδί, νόμιμος εκπρόσωπος	✓*
SK	✓ Υπηρεσία Μετανάστευσης*	✓ Το ορφανοτροφείο ενημερώνει τις άλλες αρχές		✓ Δικαστήριο* / επίτροπος*	✓*

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: παραπομπή σε περίπτωση εξαφάνισης ή κινδύνου εξαφάνισης

Στις **NL**, εάν υπάρχουν ενδείξεις ή πραγματικές υπόνοιες πρόωρης αναχώρησης και/ή ύποπτης κατάστασης, ο ασυνόδετος ανήλικος τοποθετείται σε προστατευόμενο χώρο φιλοξενίας, όπου λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα, όπως επιπλέον ασφάλεια και εποπτεία. Επίσης, η (τοπική) αστυνομία ενημερώνεται για τυχόν πρόσθετους κινδύνους. Προκύπτουν περιπτώσεις στις οποίες ένας υπάλληλος μαθαίνει ότι ο ασυνόδετος ανήλικος σχεδιάζει να εγκαταλείψει τον χώρο φιλοξενίας. Στην περίπτωση αυτή, το προσωπικό του χώρου φιλοξενίας προσπαθεί να πείσει το παιδί να παραμείνει.

Εάν ένας ασυνόδετος ανήλικος αποχωρήσει πρόωρα από τον προστατευόμενο χώρο φιλοξενίας, η αστυνομία ειδοποιείται αμέσως και ενημερώνονται το NIDOS και το Κέντρο Εμπειρογνωσίας για τη Διακίνηση και Εμπορία Ανθρώπων (EMM). Επιπλέον, πραγματοποιείται συνάντηση των

⁶⁹ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁷⁰ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

εμπλεκόμενων μερών στην οποία αποφασίζονται οι περαιτέρω ενέργειες για τις προσπάθειες εντοπισμού του ανήλικου με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες. Εάν η αστυνομία εντοπίσει τον ανήλικο, μεριμνά για την επιστροφή του στον προστατευόμενο χώρο φιλοξενίας. Εάν ο ανήλικος δεν εντοπιστεί, ο επίτροπος (NIDOS) υποβάλλει αναφορά στην αστυνομία. Πέρα από τα μέτρα αυτά, πραγματοποιείται διεπιστημονική ανάλυση κινδύνου των ευάλωτων χαρακτηριστικών των ανήλικων στον προστατευόμενο χώρο φιλοξενίας προκειμένου να αξιολογηθούν τυχόν πρόσθετες ανάγκες προστασίας και να αποφασιστεί τι είδους επακόλουθα μέτρα είναι σκόπιμο να ληφθούν και αν ο ανήλικος χρειάζεται επιπλέον καθοδήγηση και προστασία.

Όταν το παιδί παρουσιάζει ενδείξεις εμπορίας ή κακοποίησης⁷¹

Συμμετέχουν οι ακόλουθες αρχές· οι αρχές που είναι αρμόδιες για την ανάληψη των πρωταρχικών ενεργειών σημειώνονται με αστερίσκο (*):

- ⇒ η αρχή ασύλου στις **AT, BE, CY, DE*, DK, FI, IE, NO, SE** και **SI**·
- ⇒ οι αρχές υποδοχής στις **AT, BE, DK, FI, LT*, NL, NO** και **SI**·
- ⇒ οι αρχές προστασίας του παιδιού στις **AT, DK, LT*, NL** (NIDOS και EMM), **NO** και **SI**·
- ⇒ οι αρχές κοινωνικής πρόνοιας στις **CY*, DE*, DK, EL, SE*** εάν υπάρχουν υπόνοιες κακομεταχείρισης παιδιού και **SI**·
- ⇒ η αστυνομία στις **AT*, BG*, DK⁷², EL, FI*, FR, HU, IE*, NL*, NO, PL*, SE*, SI** και **SK***·
- ⇒ δικαστικές αρχές και άλλοι φορείς στις **AT*, DK** (Δανικός Ερυθρός Σταυρός), **EL** (εισαγγελέας), **FR*** (εισαγγελέας) και **SI** (νόμιμος εκπρόσωπος, ΜΚΟ).

Οι ειδικές κατευθυντήριες γραμμές της EASO και της UNHCR χρησιμοποιούνται στην Εσθονία (**EE**), ενώ στην **ES** υπάρχουν ειδικά πρωτόκολλα που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις εμπορίας ή κακοποίησης, καθώς και σε περιπτώσεις κάθε άλλης μορφής βίας.

B) ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ Ή ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές και άλλοι φορείς	Αστυνομία
AT	✓	✓	✓		✓*	✓*
BE	✓ Υπηρεσία Μετανάστευσης	✓ Κέντρο υποδοχής - τοποθετείται σε ειδικό χώρο φιλοξενίας				
BG						✓* Εθνική Επιτροπή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων
CH	Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές (σε επίπεδο καντονιού) (π.χ. διωκτικές αρχές, υπηρεσίες προστασίας του παιδιού σε επίπεδο καντονιού, ΜΚΟ κ.λπ.)					
CY	✓ Προσδιορίζουν την περίπτωση			✓*		

⁷¹ Στα κράτη μέλη της ΕΕ που σημειώνονται με αστερίσκο, οι εμπλεκόμενες αρχές έχουν από κοινού την ευθύνη λήψης των πρώτων μέτρων/ενεργειών.

⁷² Μπορεί επίσης να επικοινωνήσει με το Δανικό Κέντρο κατά της Εμπορίας Ανθρώπων.

B) ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ Ή ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές και άλλοι φορείς	Αστυνομία
DE	✓* Ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό (Sonderbeauftragte)			✓ Υπηρεσία πρόνοιας νέων *		
DK	✓ Η Δανική Υπηρεσία Μετανάστευσης επικοινωνεί με το Δανικό Κέντρο κατά της Εμπορίας Ανθρώπων	✓	✓	✓	Δανικός Ερυθρός Σταυρός	✓ Μπορεί επίσης να επικοινωνήσει με το Δανικό Κέντρο κατά της Εμπορίας Ανθρώπων ✓* Ο Δανικός Ερυθρός Σταυρός ή η Δανική Υπηρεσία Μετανάστευσης επικοινωνούν με το Δανικό Κέντρο κατά της Εμπορίας Ανθρώπων
EE ⁷³	Ειδικές κατευθυντήριες γραμμές					
EL				✓ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης	✓ Εισαγγελέας	✓ Αρμόδιο τμήμα της αστυνομίας
ES ⁷⁴	Εφαρμόζεται ειδικό πρωτόκολλο. Η διαδικασία ασύλου ενδέχεται να ανασταλεί έως ότου διασφαλιστεί εν γένει η ευημερία του ανηλίκου και ανάλογα με το προφίλ ευαλωτότητας.					
FI	✓ Επικοινωνούν με τη μονάδα υποδοχής	✓				✓* Εθνικό σύστημα παροχής συνδρομής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων
FR					✓* Εισαγγελέας	✓ Αστυνομία, ιατροδικαστική υπηρεσία
HU						✓ Ψυχολογική βοήθεια
IE	✓ Η IPO ενημερώνει την αστυνομία					✓* Αστυνομία
IT ⁷⁵						
LT		✓*	✓*			

⁷³ Ανάλυση ανά περίπτωση.

⁷⁴ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁷⁵ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

B) ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ Ή ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές και άλλοι φορείς	Αστυνομία
LV ⁷⁶	Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, οι αρχές που συμμετέχουν στη διαδικασία ασύλου πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία. Δεν έχουν προβλεφθεί μέχρι στιγμής ειδικές διαδικασίες.					
NL	✓		✓			✓*
	Τοποθετούν τον ανήλικο σε προστατευόμενο χώρο φιλοξενίας		NIDOS και EMM			Κέντρο Εμπειρογνωσίας* για τη Διακίνηση και Εμπορία Ανθρώπων
NO	✓ *	✓ *	✓ *			✓ *
PL						✓* Συνοριοφυλακή/Εθνικό Κέντρο Συμβουλευτικής και Παρέμβασης για θύματα εμπορίας ανθρώπων
RO ⁷⁷						
SE	✓				✓*	✓*
	Η SMA υποβάλλει αναφορά στην αστυνομία/ στις κοινωνικές υπηρεσίες			Εάν υπάρχουν υπόνοιες κακομεταχείρισης του παιδιού		Αστυνομία
SI	✓	✓	✓	✓	✓ Νόμιμος εκπρόσωπος, ΜΚΟ	✓
SK						✓* Αστυνομία

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: παραπομπή στις αρμόδιες αρχές και υποστήριξη

HU: Εάν μπορεί να αποδειχθεί ότι το παιδί αιτών υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων ή κακοποίησης ή σε περίπτωση βίας λόγω φύλου, ο αιτών έχει τη δυνατότητα να λάβει ψυχολογική βοήθεια. Εφαρμόζονται οι κανόνες που ισχύουν για τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες. Η κατάσταση του λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου.

Σε περίπτωση επικείμενου κινδύνου βίας λόγω φύλου όπως καταναγκαστικός γάμος⁷⁸

Οι ακόλουθες αρχές είναι αρμόδιες για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων προστασίας του παιδιού· οι αρχές που είναι αρμόδιες για την ανάληψη των πρωταρχικών ενεργειών σημειώνονται με αστερίσκο (*):

⇒ η αρχή ασύλου στις **AT, BE, CY, DE*, DK, FI, IE, NO, SE** και **SI**

⁷⁶ Οι αρχές που συμμετέχουν στη διαδικασία ασύλου πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία. Δεν εφαρμόζονται ειδικές διαδικασίες.

⁷⁷ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁷⁸ Στα κράτη μέλη της ΕΕ που σημειώνονται με αστερίσκο, οι εμπλεκόμενες αρχές έχουν από κοινού την ευθύνη λήψης των πρώτων μέτρων/ενεργειών.

- ⇒ οι αρχές υποδοχής/φιλοξενίας στις **ΑΤ, ΒΕ, ΔΚ, ΦΙ*, ΛΤ, ΝΟ** και **ΣΙ**.
- ⇒ οι αρχές προστασίας του παιδιού στις **ΑΤ, ΒΓ*, ΔΚ, ΛΤ ΝΛ*, ΝΟ** και **ΣΙ**.
- ⇒ οι αρχές κοινωνικής πρόνοιας στις **ΚΥ*, ΔΕ*, ΔΚ, ΕΛ, ΣΕ** και **ΣΙ**.
- ⇒ η αστυνομία στην **ΑΤ*** (αστυνομική υπηρεσία δίωξης του εγκλήματος), **ΔΚ, ΕΛ** (αρμόδιο τμήμα της αστυνομίας), **ΦΙ** (εάν υπάρχουν ανησυχίες για την ασφάλεια), **ΙΕ*, ΝΛ, ΣΕ, ΣΙ** και **ΣΚ***.
- ⇒ οι δικαστικές αρχές (εισαγγελέας) στις **ΑΤ*, ΕΛ, ΦΡ*, ΝΛ** και **ΝΟ**.
- ⇒ οι ΜΚΟ στη **ΣΙ**.

Γ) ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΒΙΑΣ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ, ΟΠΩΣ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΣΑΣ						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής/φιλοξενίας	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές και άλλοι φορείς	Αστυνομία
ΑΤ	✓	✓	✓		✓* Εισαγγελέας	✓* Αστυνομική υπηρεσία δίωξης του εγκλήματος
ΒΕ	✓	✓ Κέντρο υποδοχής - χωριστό κατάλυμα για παιδιά κάτω των 16 ετών				
ΒΓ			✓* Διεύθυνση προστασίας του παιδιού			
ΚΗ	Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές (σε επίπεδο καντονιού) (π.χ. δικαστικές αρχές, υπηρεσίες προστασίας του παιδιού σε επίπεδο καντονιού, ΜΚΟ κ.λπ.)					
ΚΥ	✓ Προσδιορίζουν την περίπτωση			✓*		
ΔΕ	✓* Ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό (Sonderbeauftragte)			✓* Υπηρεσία πρόνοιας νέων		
ΔΚ	✓	✓ Εάν οι δημοτικές αρχές αποφασίσουν ότι απαιτούνται κοινωνικά μέτρα για το παιδί, ο υπεύθυνος του κέντρου υποδοχής ή φιλοξενίας αποφασίζει τα μέτρα	✓	✓		✓
ΕΕ	Χειρισμός των υποθέσεων ανά περίπτωση					
ΕΛ				✓ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης	✓ Εισαγγελέας	✓ Αρμόδιο τμήμα της αστυνομίας

Γ) ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΒΙΑΣ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ, ΟΠΩΣ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΣΑΣ						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής/ φιλοξενίας	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές και άλλοι φορείς	Αστυνομία
ES ⁷⁹	Εφαρμόζεται ειδικό πρωτόκολλο. Η διαδικασία ασύλου ενδέχεται να ανασταλεί έως ότου διασφαλιστεί εν γένει η ευημερία του ανηλίκου και ανάλογα με το προφίλ ευαλωτότητας.					
FI	✓ Επικοινωνούν με τη μονάδα υποδοχής	✓*				✓ Εάν υπάρχουν ανησυχίες για την ασφάλεια
FR					✓* Εισαγγελέας	
HU						✓ Παρέχεται ψυχολογική βοήθεια ⁸⁰
IE	✓ Η IPO ενημερώνει την αστυνομία					✓* Αστυνομία
IT ⁸¹						
LT		✓	✓			
LV	Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, οι αρχές που συμμετέχουν στη διαδικασία ασύλου πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία. Δεν έχουν προβλεφθεί μέχρι στιγμής ειδικές διαδικασίες.					
NL			✓* NIDOS		Εισαγγελέας	✓
NO	✓*	✓*	✓*		✓*	
PL ⁸²						
RO ⁸³						
SE	✓ Η SMA υποβάλλει αναφορά στις άλλες αρχές			✓		✓ Αστυνομία
SI	✓	✓	✓	✓	✓ ΜΚΟ	✓
SK						✓* Αστυνομία

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: περιπτώσεις καταναγκαστικού γάμου

Στις **NL**, η κυβέρνηση επιθυμεί να αποτρέψει τους καταναγκαστικούς γάμους. Σύμφωνα με τον νόμο περί γάμου των **NL**, και οι δύο σύντροφοι πρέπει να είναι ηλικίας τουλάχιστον 18 ετών. Εάν ένα άτομο κάτω των 18 ετών συνάπτει (ή έχει συνάψει) γάμο στο εξωτερικό, η κυβέρνηση αναγνωρίζει τον γάμο μόνον αφού και οι δύο σύντροφοι συμπληρώσουν το 18ο έτος ηλικίας. Αυτό προβλέπεται στον νόμο περί (πρόληψης) των καταναγκαστικών γάμων. Σε όλες τις περιπτώσεις που αφορούν γάμους παιδιών,

⁷⁹ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁸⁰ Στην **HU**, εάν μπορεί να αποδειχθεί ότι το παιδί αιτών υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων ή κακοποίησης ή σε περίπτωση βίας λόγω φύλου, ο αιτών έχει τη δυνατότητα να λάβει ψυχολογική βοήθεια. Εφαρμόζονται οι κανόνες που ισχύουν για τους αιτούντες με ειδικές ανάγκες. Η κατάσταση του λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου.

⁸¹ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁸² Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁸³ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

το NIDOS προβαίνει σε αξιολόγηση και αποφασίζει αν το παιδί μπορεί να τοποθετηθεί σε χώρο φιλοξενίας μαζί με τον σύντροφο. Εναπόκειται στον επίτροπο να αποφασίσει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ωστόσο, τα παιδιά ηλικίας κάτω των 16 ετών (και στην περίπτωση καταναγκαστικού γάμου) δεν τοποθετούνται μαζί με τον σύντροφο.

Σε περιπτώσεις αναπηρίας, προβλημάτων υγείας, εγκυμοσύνης κ.λπ.⁸⁴

Συμμετέχουν οι ακόλουθες αρχές· οι αρχές που είναι αρμόδιες για την ανάληψη των πρωταρχικών ενεργειών σημειώνονται με αστερίσκο.

- ⇒ η αρχή ασύλου στις **CY, DE, DK, FI, IE, NO** και **SI**·
- ⇒ οι αρχές υποδοχής/φιλοξενίας στις **AT, BE*, DK, FI, LT, NO, PL** και **SI**·
- ⇒ οι αρχές προστασίας του παιδιού στις **AT*, DK, LT, NL** και **SI**·
- ⇒ οι αρχές κοινωνικής πρόνοιας στις **AT, BE*, BG*, CY*, DE*, DK, EL, FR, HU, SE*, SI** και **SK***·
- ⇒ άλλοι φορείς/αρχές **BG** (υγειονομικές αρχές), **DK** (υγειονομικές αρχές), **IE*** (αστυνομία) και **SI** (νόμιμος εκπρόσωπος).

Δ) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ, ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗΣ Κ.ΛΠ.						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές	Άλλος φορέας/αρχή
AT		✓	✓* Πρόνοια νέων	✓		
BE		✓* Χωριστή και προσαρμοσμένη υποδοχή		✓* Βελγικό σύστημα υγείας σε περιπτώσεις εξαιρετικά σοβαρών προβλημάτων υγείας ⁸⁵		
BG				✓* Κοινωνικές και υγειονομικές αρχές		✓ Υγειονομικές αρχές/άλλοι
CH	Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές (σε επίπεδο καντονιού) (π.χ. δικαστικές αρχές, υπηρεσίες προστασίας του παιδιού σε επίπεδο καντονιού, ΜΚΟ κ.λπ.)					
CY	✓ Προσδιορίζουν την περίπτωση			✓*		
DE	Οι ειδικές ανάγκες λαμβάνονται υπόψη όσο το δυνατόν περισσότερο για τη συνέντευξη			✓*		

⁸⁴ Στα κράτη μέλη της ΕΕ που σημειώνονται με αστερίσκο, οι εμπλεκόμενες αρχές έχουν από κοινού την ευθύνη λήψης των πρώτων μέτρων/ενεργειών.

⁸⁵ Εάν πρόκειται για ασυνόδευτα παιδιά.

Δ) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ, ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗΣ Κ.ΛΠ.						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές	Άλλος φορέας/αρχή
DK	✓	✓ Εάν οι δημοτικές αρχές αποφασίσουν ότι απαιτούνται κοινωνικά μέτρα για το παιδί, ο υπεύθυνος του κέντρου φιλοξενίας αποφασίζει τα μέτρα	✓	✓		✓ Υγειονομικές αρχές
EE	Χειρισμός των υποθέσεων ανά περίπτωση					
EL				✓ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης		
ES ⁸⁶	Εφαρμόζεται ειδικό πρωτόκολλο. Η διαδικασία ασύλου ενδέχεται να ανασταλεί έως ότου διασφαλιστεί εν γένει η ευημερία του ανηλίκου και ανάλογα με το προφίλ ευαλωτότητας					
FI	✓ Επικοινωνούν με τη μονάδα υποδοχής	✓				
FR				✓ Υγειονομική περίθαλψη		
HU				✓ Υγειονομική περίθαλψη		
IE	✓ Η IPO ενημερώνει την αστυνομία					✓* Αστυνομία
IT ⁸⁷						
LT		✓	✓			
LV	Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, οι αρχές που συμμετέχουν στη διαδικασία ασύλου πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία. Δεν έχουν προβλεφθεί μέχρι στιγμής ειδικές διαδικασίες.					
NL			✓ NIDOS			
NO	✓*	✓*	✓*			
PL		✓ Ειδικευμένα κέντρα φροντίδας				
RO ⁸⁸						
SE				✓* Ο επίτροπος επικοινωνεί με τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης		

⁸⁶ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁸⁷ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

⁸⁸ Δεν παρασχέθηκαν συγκεκριμένες πληροφορίες.

Δ) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ, ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗΣ Κ.ΛΠ.						
	Αρχές ασύλου	Αρχές υποδοχής	Αρχές προστασίας του παιδιού	Αρχές κοινωνικής πρόνοιας	Δικαστικές αρχές	Άλλος φορέας/αρχή
SI	✓	✓		✓	✓ Νόμιμος εκπρόσωπος	
SK				✓* Υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης		

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: περιπτώσεις αναπηρίας, προβλημάτων υγείας, εγκυμοσύνης

DK: Σε περιπτώσεις αναπηρίας, προβλημάτων υγείας, εγκυμοσύνης, καθώς και σε περιπτώσεις βίας λόγω φύλου, όπως καταναγκαστικός γάμος κ.λπ., εφαρμόζονται τα ακόλουθα μέτρα:

Τα ασυνόδευτα παιδιά που αιτούνται άσυλο και τα παιδιά μετανάστες που εμπíπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Δανικής Υπηρεσίας Μετανάστευσης φιλοξενούνται, κατά κανόνα, σε ειδικά κέντρα ασύλου για παιδιά. Το προσωπικό αυτών των κέντρων είναι ειδικά εκπαιδευμένο για να ικανοποιεί τις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων παιδιών.

Κατά την άφιξη ασυνόδευτου παιδιού στη **DK**, διορίζεται προσωπικός εκπρόσωπος ο οποίος εξυπηρετεί τα συμφέροντα του ανηλίκου. Ο προσωπικός εκπρόσωπος διορίζεται σε όσο το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο της διαδικασίας και πριν από οποιαδήποτε απόφαση επιστροφής και συνδράμει το παιδί καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο διορισμός λήγει όταν το παιδί συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του.

Ενότητα 5. Ειδίκευση και κατάρτιση του προσωπικού

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα διάφορα εργαλεία και προγράμματα κατάρτισης που χρησιμοποιούνται για την παροχή στο προσωπικό που έρχεται σε επαφή με τα παιδιά ή χειρίζεται φακέλους παιδιών των απαραίτητων προσόντων και εξειδικευμένων γνώσεων.

Στην πλειονότητα των κρατών που απάντησαν (**AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, NO, SE, SI** και **SK**) προβλέπονται ειδικές διευθετήσεις για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται από παιδιά. Από αυτά, σε 13 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EL, FI, FR, NL, NO** και **SE**) υπάρχουν ειδικευμένοι χειριστές/μονάδες χειρισμού υποθέσεων που λαμβάνουν σχετική ειδική κατάρτιση. Στις **BG, ES, LT** και **PL** δεν προβλέπονται ειδικές διευθετήσεις για την εξέταση των αιτήσεων παιδιών. Η **RO** δεν υπέβαλε σχετικές διευκρινίσεις.

Σε δέκα κράτη της ΕΕ+ (**BG, EE, ES, IT, IE, LT, LV, PL, RO** και **SI**), οι χειριστές υποθέσεων που διεκπεραιώνουν αιτήσεις διεθνούς προστασίας τις οποίες έχουν υποβάλει παιδιά είναι ειδικά καταρτισμένοι, ενώ στις **HU, IE** και **SK** υπάρχουν ειδικευμένοι υπάλληλοι που χειρίζονται τις αιτήσεις παιδιών, δεν παρέχεται όμως κατάρτιση.

Άλλες διευθετήσεις που προβλέπονται περιλαμβάνουν τα εξής:

- ⇒ ειδικές διευθετήσεις προς εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού **EE, EL** (ειδικές εγκαταστάσεις, όπου είναι δυνατόν), **FI**⁸⁹ και **SE**.
- ⇒ κατάλληλα προσαρμοσμένες αίθουσες διεξαγωγής συνεντεύξεων στις **BE, CY, DE, FR, IE, NL, IT, PL** και **SK**.
- ⇒ παροχή κατάρτισης στους διερμηνείς στις **BE, DE**⁹⁰, **FR** και **IE**.
- ⇒ διερμηνείς του ίδιου φύλου στις **CY, FR** και **SE**.
- ⇒ καταρτισμένος νόμιμος εκπρόσωπος στις **DK, FR** και **SE**.
- ⇒ πρόβλεψη ειδικών διευθετήσεων με βάση τις ατομικές ανάγκες στη **SI**.
- ⇒ παροχή ειδικών κατευθυντήριων γραμμών στις **CH, EL, FR**.
- ⇒ παρουσία ψυχολόγου στις **PL, FR** (εάν το παιδί αντιμετωπίζει προβλήματα ψυχικής υγείας).

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή: ειδίκευση

Για παράδειγμα στο **BE**, υπάρχει ειδικευμένη ομάδα η οποία χειρίζεται τις αιτήσεις ασύλου που υποβάλλονται από παιδιά. Η εν λόγω ομάδα εμπειρογνομώνων παρακολουθεί ειδικευμένο πρόγραμμα κατάρτισης και λαμβάνει οδηγίες όσον αφορά τον χειρισμό των αιτήσεων ασύλου παιδιών· πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις για θέματα που αφορούν ειδικά τα παιδιά (συνοδευόμενα και ασυνόδευτα). Παρόμοιες διευθετήσεις προβλέπονται στη **SK**, ενώ στη **SE** η εξέταση της αίτησης ασύλου προσαρμόζεται στην ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού και πραγματοποιείται σε χώρους ειδικά διαμορφωμένους για παιδιά.

Στη **DK**, οι χειριστές υποθέσεων, όταν εξηγούν τη διαδικασία ασύλου, λαμβάνουν υπόψη την ηλικία, την ωριμότητα, την ιθαγένεια και το υπόβαθρο του παιδιού, ενώ οι ερωτήσεις και οι τεχνικές συνέντευξης προσαρμόζονται αναλόγως. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι το παιδί κατανοεί τη διαδικασία ασύλου και τις ερωτήσεις.

Στην **PL**, ειδικευμένοι ψυχολόγοι παρέχουν βοήθεια κατά τις συνεντεύξεις με παιδιά.

⁸⁹ Ο χειριστής υποθέσεων ζητεί από τον κοινωνικό λειτουργό τη σχετική αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος.

⁹⁰ Με τη μορφή ειδικού εργαλείου βίντεο.

Κατάρτιση

Οι χειριστές υποθέσεων παρακολουθούν ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης για τον χειρισμό των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβάλλουν παιδιά σε 23 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR** (υπάλληλοι στους οποίους ανατίθεται το καθήκον διεξαγωγής συνεντεύξεων με παιδιά), **HU, IE, IT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** και **SK**). Στη **LT**, δεν παρέχεται κατάρτιση στους χειριστές υποθέσεων.

Σε 19 από τα κράτη που απάντησαν (**AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LV, NL, PL, RO, SE** και **SK**), χρησιμοποιείται συνδυασμός θεματικών ενοτήτων κατάρτισης, εργαλείων και πρακτικών κατευθυντήριων γραμμών της EASO. Τα εργαλεία της EASO χρησιμοποιούνται σε 18 από τα κράτη που απάντησαν (**AT, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, HU, IT, LT, LV, NO, PL, RO, SE** και **SI**). Οι πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές της EASO εφαρμόζονται σε 5 κράτη της ΕΕ+ (**CY, EE, HU, LV, NO**) και οι θεματικές ενότητες κατάρτισης της EASO σε 17 κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, EL, FI, FR, HU, IT, LV, NL, PL, RO, SE, SI** και **SK**).

Στο **BE**, η ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας της EASO για τις συνεντεύξεις παιδιών είναι υποχρεωτική. Στο πλαίσιο της εθνικής υποχρεωτικής κατάρτισης για χειριστές υποθέσεων που εξετάζουν αιτήσεις παιδιών εντάσσεται επίσης ένα 3ήμερο πρόγραμμα περαιτέρω ειδίκευσης που αφορά το παιδί στη διαδικασία ασύλου και το οποίο επικεντρώνεται στα αναπτυξιακά στάδια, στις τραυματικές εμπειρίες, στην πολιτισμική ευαισθησία, στην απώλεια, στις συνέπειες της μετανάστευσης για τα παιδιά και στην ανθεκτικότητα. Περαιτέρω ειδίκευση για ορισμένους χειριστές υποθέσεων από την ομάδα χειριστών υποθέσεων ανηλίκων παρέχεται μέσω των θεματικών ενοτήτων της EASO σχετικά με τις συνεντεύξεις ευάλωτων προσώπων και σχετικά με το φύλο, την ταυτότητα φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Στην **CY**, πεπειραμένοι χειριστές υποθέσεων χειρίζονται αιτήσεις διεθνούς προστασίας παιδιών αφού έχουν παρακολουθήσει σειρά μαθημάτων κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των θεματικών ενοτήτων της EASO. Παρομοίως, στην Εσθονία (**EE**) οι χειριστές υποθέσεων έχουν ολοκληρώσει τη θεματική ενότητα της EASO και έχουν παρακολουθήσει κατάλληλη εσωτερική κατάρτιση.

Δέκα από τα κράτη που απάντησαν παρέχουν εθνική κατάρτιση (**AT, BE, CH, DE, DK, FI, FR, NO, PL** και **SE**). Στην **AT**, εθνικοί εμπειρογνώμονες προσφέρουν ανά τακτά διαστήματα στους χειριστές υποθέσεων ειδική κατάρτιση σχετικά με τις συνεντεύξεις παιδιών. Παρομοίως, στην **CH** και στη **DK** παρέχεται ειδική κατάρτιση όσον αφορά την τεχνική συνέντευξης παιδιών και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Στη **DE** παρέχεται ειδική βασική κατάρτιση σχετικά με το εθνικό δίκαιο και την εθνική πρακτική, καθώς και πληροφορίες για το ψυχολογικό υπόβαθρο όπου κρίνεται αναγκαίο. Στη **NO** παρέχεται εθνική κατάρτιση σχετικά με τις τεχνικές συνέντευξης, την εκτίμηση της ηλικίας, την αξιολόγηση της αξιοπιστίας, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και άλλες νομικές απαιτήσεις που αφορούν ειδικά τα παιδιά. Στη **SI** παρέχεται στους δημόσιους υπαλλήλους τακτική κατάρτιση σχετικά με τον νόμο για τη διεθνή προστασία και ειδικότερα σχετικά με τη μεταχείριση των ανηλίκων και την παροχή βοήθειας για την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων των ανηλίκων.

Επιπροσθέτως, ορισμένα κράτη (**CH, FR, IE – TUSLA**) εκδίδουν τις δικές τους εθνικές/εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές.

Εκθέσεις για τη χώρα καταγωγής (ΠΧΚ) χρησιμοποιούνται σε εννέα κράτη της ΕΕ+ (**CH, DK, EE, EL, FR, IT, PL, SI** και **SK**), ενώ οι κατευθυντήριες οδηγίες της UNHCR εφαρμόζονται σε εννέα κράτη μέλη της ΕΕ (**CY, DK, EE, FR, HU, IE, LV, RO** και **SK**).

Ειδίκευση σε θέματα παιδιού

Η δυνατότητα αναζήτησης συμβουλών, όταν κρίνεται απαραίτητο, από εμπειρογνώμονες σε θέματα παιδιού παρέχεται σε 21 από τα κράτη που απάντησαν (**AT, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NO, PL, RO, SE, SI, SK**). Οι υπάλληλοι μπορούν να ζητήσουν συμβουλές από:

- ⇒ εμπειρογνώμονες της μονάδας/ειδικευμένης ομάδας: **CH, DE, FI, FR, HU, NO**
- ⇒ ειδικευμένους φορείς (αρχές προστασίας του παιδιού / εισαγγελέα): **EE, EL, ES, HU, IE, SI**

- ⇒ άλλους εμπειρογνώμονες (ήτοι γιατρούς, ψυχολόγους, δικηγόρους): **DK, EE, IT** (στα κέντρα υποδοχής), **LV, SK**
- ⇒ εξωτερικές επαγγελματικές συμβουλές: **CY⁹¹, DE, SI**
- ⇒ επιχειρησιακούς και νομικούς εμπειρογνώμονες: **SE**

Η επιλογή αυτή δεν είναι διαθέσιμη στις **BE** και **NL**.

Η **BG** δεν διαβίβασε συγκεκριμένες πληροφορίες για τη δυνατότητα αναζήτησης συμβουλών από εμπειρογνώμονες σε θέματα παιδιού.

---

⁹¹ Στο πλαίσιο του σχεδίου της EASO για την παροχή ειδικής υποστήριξης στην Κύπρο, οι ειδικευμένοι χειριστές υποθέσεων έχουν τη δυνατότητα να συζητήσουν ζητήματα αυτού του είδους με εμπειρογνώμονες της EASO που μεταβαίνουν στην Κύπρο.

Συστάσεις

Με βάση τα κύρια πορίσματα της χαρτογράφησης και εμπνεόμενη από τις ορθές πρακτικές που εφαρμόζουν οι αρχές που απάντησαν στη διαβούλευση και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς, η EASO προτείνει τις ακόλουθες συστάσεις ως απάντηση στις προκλήσεις και στα προβλήματα που προσδιορίστηκαν και που υπονομεύουν την αποτελεσματική προστασία των παιδιών στο πλαίσιο των διαδικασιών ασύλου.

Λειτουργικοί ορισμοί

Από την πρακτική εφαρμογή προκύπτουν σημαντικές διαφορές σε όλη την επικράτεια της ΕΕ όσον αφορά τα πρόσωπα και τους ρόλους που αναλύθηκαν, γεγονός που δημιουργεί ανισότητες κατά την εξέταση και την αντιμετώπιση παιδιών με παρόμοιες υποθέσεις.

► Οι αρχές θα πρέπει να σέβονται μεν τις ιδιαιτερότητες των εθνικών συστημάτων, αλλά παράλληλα θα πρέπει να ενισχύσουν τη σύγκλιση όσον αφορά την κατηγοριοποίηση και τη μεταχείριση των παιδιών έτσι ώστε τα παιδιά να λαμβάνουν την ίδια προστασία ανεξαρτήτως του κράτους υποδοχής.

Παιδιά συνοδευόμενα από γονείς

Υπάρχει ο κίνδυνος οι ανάγκες προστασίας των παιδιών που συνοδεύονται από τους γονείς τους να μη λαμβάνονται επαρκώς υπόψη. Οι ανάγκες αυτές θα πρέπει να καλύπτονται ανεξάρτητα από το αν το παιδί είναι το ίδιο αιτών ή είναι εξαρτώμενο από τους γονείς του στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα συμφέροντα του παιδιού και τα συμφέροντα του γονέα ή των γονέων ενδέχεται να αποκλίνουν ή και να συγκρούονται. Στις περιπτώσεις αυτές, η ακρόαση της γνώμης του παιδιού έχει κεφαλαίωδη σημασία, όχι μόνον επειδή το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται στη ΣΔΠ, αλλά και διότι παρέχει τη δυνατότητα στον χειριστή υποθέσεων να **διερευνήσει τους πιθανούς λόγους χορήγησης διεθνούς προστασίας** τους οποίους το παιδί μπορεί να μην επιθυμεί να εκφράσει παρουσία των γονέων του (π.χ. αιτήσεις που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου).

► Βεβαιωθείτε ότι τα συνοδευόμενα παιδιά συμμετέχουν ενεργά στις αποφάσεις που επηρεάζουν τις ζωές τους και ότι εκφράζουν τη γνώμη τους κατά τις συνεντεύξεις που διενεργούνται για τη διαδικασία ασύλου.

Στο πλαίσιο αυτό, η αποτελεσματική ενημέρωση και η εφαρμογή εγγυήσεων όπως η «εμπιστευτικότητα» ή η «πρόσβαση σε νομικό σύμβουλο» έχουν ιδιαίτερη σημασία για το συνοδευόμενο παιδί. Η εθνική αρχή ασύλου, από κοινού με τους φορείς προστασίας του παιδιού, πρέπει να αξιολογεί αν η συνέντευξη με το παιδί θα πρέπει να διεξαχθεί παρουσία του νομικού συμβούλου και όχι παρουσία των γονέων. Οι φορείς αυτοί πρέπει επίσης να αξιολογούν αν οι γονείς θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης του παιδιού όταν περιέχει εμπιστευτικές πληροφορίες και αν θα πρέπει να εκδοθούν χωριστές αποφάσεις για τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας του παιδιού και των γονέων.

► Είναι εξαιρετικά σημαντικό οι δηλώσεις του παιδιού να μη χρησιμοποιούνται εναντίον του κατά την εξέταση της αίτησής του για διεθνή προστασία ή κατά την εξέταση της αίτησης των γονέων του. Στη διάρκεια της συνέντευξης το παιδί θα πρέπει να ενημερώνεται και να διαβεβαιώνεται σχετικά με αυτό.

Γενικά, η εθνική αρχή ασύλου θα πρέπει να διασφαλίζει ότι, κατά τον χειρισμό μιας τέτοιας υπόθεσης, το παιδί δεν περιέρχεται σε κατάσταση επιζήμια για το ίδιο και ότι δεν παρέχονται στους γονείς εμπιστευτικές πληροφορίες χωρίς τη συναίνεση του παιδιού. Εφόσον διαπιστώνονται ενδείξεις κακοποίησης και/ή εκμετάλλευσης, ο αρμόδιος υπάλληλος θα πρέπει να μεριμνά για τη σχετική ενημέρωση των αρμόδιων αρχών και για την **παροχή αρωγής και φροντίδας στο παιδί**.

Ασυνόδευτα παιδιά

Τα παιδιά που δεν συνοδεύονται από τους γονείς τους ή από ενήλικα υπεύθυνο για αυτά ή που περιέρχονται στην κατάσταση αυτή μετά την είσοδό τους στο έδαφος ενός κράτους είναι ασυνόδευτα και θα πρέπει να θεωρούνται ασυνόδευτα και να τυγχάνουν της ανάλογης μεταχείρισης. Ο διορισμός εκπροσώπου και/ή επιτρόπου θα πρέπει να είναι άμεσος ούτως ώστε να μην παρατείνεται η περίοδος κατά την οποία το παιδί βρίσκεται σε εξαιρετικά ευάλωτη κατάσταση.

► Για τον ρόλο του εκπροσώπου στη διαδικασία ασύλου απαιτείται πρόσωπο το οποίο έχει γνώση της εθνικής διαδικασίας ασύλου και μπορεί να βοηθήσει το παιδί να την ακολουθήσει.

Ο ρόλος του εκπροσώπου, ή του επιτρόπου κατά περίπτωση, απαιτεί ανεξαρτησία, γνώσεις και αφοσίωση. Είναι σημαντικό ο ρόλος αυτός να είναι απαλλαγμένος από οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων και να ασκείται από επαγγελματίες και όχι από άλλους αιτούντες διεθνή προστασία.

Παιδιά χωρισμένα από την οικογένειά τους

Παιδιά που συνοδεύονται από συγγενείς ή από ενήλικες χωρίς συγγενική σχέση με αυτά είναι ασυνόδευτα παιδιά και θα πρέπει να τους παρέχονται οι απαραίτητες εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένου του διορισμού επιτρόπου ή εκπροσώπου όπως ισχύει και για κάθε άλλο ασυνόδευτο παιδί. Τα παιδιά που είναι χωρισμένα από την οικογένειά τους ενδέχεται να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερους κινδύνους και να βρίσκονται σε πολύ ευάλωτη κατάσταση λόγω του ενήλικα συνοδού, ιδίως όταν ο ενήλικας δεν είναι σε θέση να παράσχει στο παιδί ουσιαστική φροντίδα ή όταν ενδέχεται να το κακοποιεί. Για να αποτραπούν τέτοιου είδους καταστάσεις, η σχέση μεταξύ του παιδιού και του ενήλικα θα πρέπει να εξετάζεται ενδελεχώς.

Ως εκ τούτου, αδέρφια, σύζυγοι, μέλη της οικογένειας ή άλλοι συγγενείς ή πρόσωπα που συνοδεύουν το παιδί δεν θα πρέπει να θεωρούνται υπεύθυνοι για το παιδί. Για τον εντοπισμό κατάλληλου υπευθύνου για την επιμέλεια του παιδιού, οι αρχές προστασίας του παιδιού θα πρέπει να προβαίνουν σε διεξοδική εκτίμηση της ικανότητας και της προθυμίας του προσώπου να αναλάβει την επιμέλεια του παιδιού.

► Βεβαιωθείτε ότι διενεργείται εκτίμηση της ικανότητας και της προθυμίας του υπευθύνου για την επιμέλεια και ότι οι ρυθμίσεις όσον αφορά τη φροντίδα είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επαληθεύεται η σχέση και ο δεσμός ανάμεσα στο παιδί και στον ενήλικα προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η σχέση είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Ωστόσο, η επαλήθευση αυτή δεν θα πρέπει να περιορίζεται στους τεκμηριωμένους οικογενειακούς δεσμούς ή σε συγγενείες εξ αίματος (τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή οι κύριοι υπεύθυνοι για την επιμέλεια μπορεί να μην είναι συγγενείς εξ αίματος). Ταυτόχρονα, το να μην επιτρέπεται στο παιδί να έχει επαφή με τον ενήλικα συνοδό, ο οποίος ενδέχεται να είναι το μόνο πρόσωπο εμπιστοσύνης για το παιδί σε περίπτωση εκτοπισμού, μπορεί να είναι επίσης επιβλαβές για το παιδί. Όλα τα σχετικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων εμπορίας ανθρώπων και/ή εκμετάλλευσης πρέπει να λαμβάνονται προσεκτικά υπόψη όταν αξιολογείται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Η υποβολή χωριστών αιτήσεων ασύλου, η απουσία από τη συνέντευξη με το παιδί ή ο μη επίσημος διορισμός του ενήλικα ως επιτρόπου του παιδιού δεν συνεπάγονται τον φυσικό διαχωρισμό της οικογένειας. Ο χωρισμός της οικογένειας θα πρέπει να επιδιώκεται μόνον όταν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι το παιδί διατρέχει κίνδυνο).

Εγγαμα παιδιά

Τα έγγαμα παιδιά θα πρέπει να θεωρούνται και να αντιμετωπίζονται ως παιδιά σε όλες τις περιπτώσεις.

Η Επιτροπή ΣΔΠ⁹² συνιστά να οριστεί το κατώτατο όριο ηλικίας γάμου με ή χωρίς γονική συναίνεση στα 18 έτη, τόσο για τα κορίτσια όσο και για τα αγόρια. Επιπλέον, το Συμβούλιο της Ευρώπης καλεί τα κράτη μέλη του να ορίσουν ή να αυξήσουν στο 18ο έτος την κατώτατη νόμιμη ηλικία γάμου για γυναίκες και άνδρες. Το Συμβούλιο προτρέπει επίσης τα κράτη μέλη του να μην αναγνωρίζουν τους καταναγκαστικούς γάμους και τους γάμους παιδιών που έχουν συναφθεί στο εξωτερικό εκτός από τις περιπτώσεις που η αναγνώριση θα ήταν προς το βέλτιστο συμφέρον του θύματος σε σχέση με τις συνέπειες του γάμου, ιδίως για τον σκοπό της κατοχύρωσης δικαιωμάτων που το θύμα δεν θα μπορούσε να διεκδικήσει σε διαφορετική περίπτωση⁹³.

Ο ορισμός του ασυνόδευτου παιδιού⁹⁴ στο κεκτημένο της ΕΕ στον τομέα του ασύλου δεν αποκλείει τα έγγαμα παιδιά. Ως εκ τούτου, το έγγαμο παιδί θα πρέπει να θεωρείται ασυνόδευτο και να επωφελείται από τις ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις που παρέχονται στα ασυνόδευτα παιδιά βάσει της ΟΔΑ (αναδιατύπωση) ή συνοδευόμενο όταν το παιδί συνοδεύεται από γονείς ή από ενήλικα υπεύθυνο (επίτροπο ή εκπρόσωπο).

► Σε περίπτωση παιδιού που έχει χωριστεί από τους γονείς ή τον νόμιμο επίτροπό του, βεβαιωθείτε ότι δεν διορίζεται ως επίτροπος του παιδιού ο σύζυγος.

Ο διορισμός του συζύγου του παιδιού ως επιτρόπου θα δημιουργήσει μια κατάσταση ανισοροπίας στην οποία το παιδί θα εξαρτάται νομικά από τον ενήλικα με αποτέλεσμα το παιδί να περιέλθει σε ευάλωτη κατάσταση.

Κατά την εξέταση του βέλτιστου συμφέροντος του έγγαμου παιδιού στη διάρκεια των διαδικασιών ασύλου, **πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά η σχέση μεταξύ παιδιού και συζύγου**, προκειμένου να προσδιορίζεται ο σκοπός του γάμου και να διαπιστώνεται αν το παιδί έχει συναινέσει στον γάμο.

Η παραμονή με ενήλικα σύζυγο θα πρέπει να αποτελεί επιλογή μόνον εάν είναι επωφελής για το παιδί, έπειτα από εξέταση των λόγων εξάρτησης. Είναι σημαντικό να εξετάζεται αν το ζευγάρι έχει παιδιά και, εάν ναι, το δικαίωμα στην οικογενειακή ενότητα. Σε κράτη μέλη στα οποία η ηλικία συναίνεσης καθορίζεται με βάση την ιθαγένεια των συζύγων, και όχι σύμφωνα με τη νομοθεσία του ίδιου του κράτους μέλους, θα πρέπει να προβλέπονται ειδικές εγγυήσεις.

Εφόσον διαπιστώνεται ότι η σχέση είναι συναινετική και προς το συμφέρον του παιδιού, και μόνο σε μια τέτοια περίπτωση, μπορεί να εξεταστεί αν το παιδί και ο σύζυγος θα πρέπει να αξιολογηθούν στο πλαίσιο της ίδιας αίτησης και πώς αυτό μπορεί να επηρεάσει τις ρυθμίσεις υποδοχής τους. Απαιτείται στενή συμμετοχή των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Παιδιά με δικά τους τέκνα

Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη αν το ζευγάρι έχει τέκνα και, εάν ναι, το δικαίωμα στην οικογενειακή ενότητα, καθώς και κατά πόσον μπορεί να γεννώνται πρόσθετες ανησυχίες σχετικά με την προστασία των τέκνων αυτών. Επίσης, θα πρέπει να αξιολογείται χωριστά το βέλτιστο συμφέρον των τέκνων του παιδιού.

► Βεβαιωθείτε ότι διενεργείται αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος για κάθε παιδί.

⁹² Επιτροπή ΣΔΠ, Γενικό Σχόλιο 6 (2005): Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6, παράγραφοι 23-24.

⁹³ Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, Resolution 1468 (2005) on forced marriages and child marriages [Ψήφισμα 1468 (2005) σχετικά με τους καταναγκαστικούς γάμους και τους γάμους παιδιών], διατίθεται στη διεύθυνση <http://assembly.coe.int/nw/xml/xref/xref-xml2html-en.asp?fileid=17380&lang=en>

⁹⁴ Άρθρο 2 στοιχείο ιβ) ΟΑ (αναδιατύπωση).

Παιδιά που είναι ή διατρέχουν κίνδυνο να γίνουν θύματα εμπορίας ανθρώπων

Κάθε πιθανός κίνδυνος το παιδί να είναι ή να πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά, μεταξύ άλλων από την άποψη των συνθηκών υποδοχής και της παροχής συμβουλών.

► Βεβαιωθείτε ότι εφαρμόζονται όλες οι εγγυήσεις που εξασφαλίζουν την προστασία και την ασφάλεια των παιδιών θυμάτων ή δυνητικών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων καθώς και των αγαπημένων τους προσώπων. Οι εγγυήσεις αυτές περιλαμβάνουν την εφαρμογή του εθνικού μηχανισμού παραπομπής ώστε να εξασφαλίζεται η παροχή κατάλληλης βοήθειας.

Θα πρέπει να εξετάζεται αν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού να συνεχιστεί η εφαρμογή των ειδικών διαδικασιών για θύματα εμπορίας ανθρώπων ή η εφαρμογή της διαδικασίας ασύλου ή αν θα πρέπει να συνεχιστούν ταυτόχρονα και οι δύο διαδικασίες, ανάλογα με την εθνική πρακτική του σχετικού κράτους της ΕΕ+.

Αγνοούμενα παιδιά

Η εξαφάνιση παιδιών από τις επίσημες οδούς και διαδικασίες είναι ένα από τα πιο ανησυχητικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι αρχές και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς.

Κατά τις μετακινήσεις τους, πριν από και μετά την είσοδό τους στην ΕΕ, τα παιδιά που ακολουθούν μεταναστευτικές οδούς προς και εντός της ΕΕ χωρίς να έχουν εντοπιστεί διατρέχουν τον κίνδυνο να γίνουν λεία των δικτύων εμπορίας ανθρώπων. Συχνά οι μεταφορείς των δικτύων εμπορίας ανθρώπων προσποιούνται τους απλούς διακινητές για να διευκολύνουν τη μεταφορά του παιδιού σε δίκτυα εμπορίας ανθρώπων. Επιπλέον, οι διακινητές ενδέχεται να εκμεταλλευτούν την ευάλωτη κατάσταση ενός παιδιού για να το κακοποιήσουν.

► Βεβαιωθείτε ότι διενεργείται αξιολόγηση του κινδύνου εξαφάνισης του παιδιού από τον χώρο φιλοξενίας του για οποιονδήποτε λόγο, συμπεριλαμβανομένης της απόπειρας να μεταβεί σε άλλο κράτος της ΕΕ+, καθώς και ότι λαμβάνονται μέτρα για τον μετριασμό αυτού του κινδύνου.

Ο κίνδυνος μπορεί να μετριαστεί με κατάλληλη ενημέρωση του παιδιού σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου και τα αναμενόμενα χρονοδιαγράμματα, με τακτική παροχή σαφών και κατανοητών πληροφοριών στο παιδί, κατάλληλων για την ηλικία του, ειδικότερα σχετικά με τις συνέπειες και τους κινδύνους της απόπειρας να μεταβεί παράτυπα σε άλλο κράτος της ΕΕ+, είτε μόνο του είτε με τη βοήθεια εγκληματικών δικτύων ή διακινητών. Ένας άλλος τρόπος μετριασμού του κινδύνου είναι η εξέταση της υπόθεσης κατά προτεραιότητα.

Παιδιά ΛΟΑΔΜ

Τα παιδιά μπορεί επίσης να βασίζονται στις αιτήσεις τους σε λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας και έκφρασης φύλου. Η έγκαιρη αποκάλυψη εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, δεδομένου ότι συχνά το παιδί κατάγεται από μια χώρα στην οποία το να είσαι ΛΟΑΔΜ είναι ταμπού ή ακόμη και έγκλημα. Η παροχή πληροφοριών είναι εξαιρετικά σημαντική προκειμένου να ενημερωθεί το παιδί για την προστασία που παρέχεται στη χώρα υποδοχής.

Είναι επίσης πολύ σημαντικό να υπάρχει πρόσβαση σε ειδικευμένο διερμηνέα ο οποίος έχει λάβει κατάρτιση σχετικά με ουδέτερους και απλούς όρους που χρησιμοποιούνται στη γλώσσα-στόχο και μπορεί να επιλέξει τους όρους που δεν έχουν υποτιμητικές συνδηλώσεις. Ο διερμηνέας και ο υπεύθυνος της συνέντευξης θα πρέπει να αποδέχονται και να επαναλαμβάνουν τους όρους που χρησιμοποιεί το παιδί για να περιγράψει τον εαυτό του (εκτός και αν οι όροι έχουν υποτιμητική χροιά) και να αναφέρονται στις περιστάσεις του παιδιού με βάση τις σχετικές πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής και όχι με βάση ευρωκεντρικές αντιλήψεις.

Επιπροσθέτως, είναι πολύ πιθανό το παιδί να κάνει αρνητικές σκέψεις ότι δεν ανήκει στην κοινωνία ή να έχει στιγματιστεί, απομονωθεί ή να νιώθει ντροπή.

► Βεβαιωθείτε ότι η αξιολόγηση αυτών των λόγων πραγματοποιείται μέσω της περιγραφής αυτών των συναισθημάτων και της εξήγησης του τρόπου σκέψης του παιδιού.

Η ανάλυση της αίτησης δεν θα πρέπει να βασίζεται στις ιδιαιτερότητες του παιδιού ή σε υποκειμενικές υποθέσεις (με τι μοιάζει ένα ομοφυλόφιλο παιδί ή πώς αναμένεται να συμπεριφέρεται κ.λπ.). δηλ. στις συνέπειες προκαταλήψεων. Ο χειριστής υποθέσεων δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θέτει προσωπικές ερωτήσεις για τις σεξουαλικές συνήθειες του αιτούντος και δεν θα πρέπει να βλέπει ούτε να δέχεται τυχόν σχετικό υλικό.

Παιδιά με αναπηρία

Τα παιδιά με αναπηρία μπορεί να έχουν μεγαλύτερη δυσκολία να κατανοήσουν τις πληροφορίες που τους παρέχονται και μπορεί να δυσκολεύονται στην αποτελεσματική τεκμηρίωση της αίτησής τους. Ως εκ τούτου, ο χειριστής υποθέσεων και τα πρόσωπα που έρχονται σε επαφή με το παιδί θα πρέπει να αναλαμβάνουν μεγαλύτερο μέρος του βάρους αποδείξεως, ενώ το ευεργέτημα της αμφιβολίας θα πρέπει να εφαρμόζεται στον μέγιστο βαθμό. Κατά συνέπεια, η υιοθέτηση προδραστικής στάσης και η επίδειξη ενσυναίσθησης είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την αξιολόγηση των ειδικών αναγκών, ενώ η παραπομπή για βοήθεια θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις, για παράδειγμα για ιατρική ή ψυχολογική φροντίδα και για υποστήριξη ή υλική συνδρομή, μεταξύ άλλων και κατά το στάδιο υποδοχής.

► Βεβαιωθείτε ότι παρέχεται η αναγκαία υποστήριξη (ειδικευμένος υπεύθυνος συνέντευξης και ειδικευμένος διερμηνέας, κατάλληλοι δίαυλοι για ενημέρωση και κατάλληλοι χώροι).

Δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται συμπεράσματα όσον αφορά τη διάγνωση της κατάστασης της υγείας του παιδιού ή των αιτούντων που το συνοδεύουν, παρά μόνον εάν επισυνάπτεται ιατρική έκθεση.

Παιδιά με ψυχολογικά τραύματα ή ψυχολογικά προβλήματα

Διάφορες εμπειρίες στη χώρα καταγωγής (όπως πόλεμος, θάνατος μελών της οικογένειας ή σεξουαλική κακοποίηση), κατά τη διάρκεια του ταξιδιού (για παράδειγμα έκθεση σε βία ή διακρίσεις) ή στη χώρα υποδοχής (ρατσισμός, αβεβαιότητα όσον αφορά το μελλοντικό νομικό καθεστώς τους) μπορεί να είναι τραυματικές ως προς τη φύση τους. Παρότι αποδεικνύεται ότι τα παιδιά μπορεί να είναι ιδιαιτέρως ανθεκτικά, είναι μεγάλος ο κίνδυνος να αναπτύξουν προβλήματα ψυχικής υγείας λόγω αυτών των δύσκολων εμπειριών.

Ο τρόπος με τον οποίο αντιδρούν τα παιδιά σε αγχωτικές καταστάσεις εξαρτάται από την ηλικία και το στάδιο της ανάπτυξής τους. Η εμπειρία μιας βαριάς απώλειας μπορεί να επιβραδύνει την ανάπτυξη ενός παιδιού σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο. Τα παιδιά μπορεί να έχουν δυσκολία να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, με αποτέλεσμα να εκδηλώνουν τη θλίψη ή τα συναισθήματά τους με εκρηκτική συμπεριφορά. Μπορεί να υποφέρουν από άλλα συνήθη προβλήματα ψυχικής υγείας λόγω του ξεριζωμού τους, όπως, μεταξύ άλλων, κατάθλιψη, άγχος, θλίψη, διαταραχές ύπνου, καθώς και επιθετικότητα, αυτοκτονικές τάσεις και ψύχωση.

Τα ψυχολογικά τραύματα ή προβλήματα μπορούν να επηρεάσουν την ικανότητα του παιδιού να εκθέσει τις εμπειρίες του και, ως εκ τούτου, αυτά τα στοιχεία ευαλωτότητας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την προσωπική συνέντευξη. Για να βοηθήσει τα παιδιά να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, είναι απαραίτητο ο υπεύθυνος της συνέντευξης να υιοθετήσει μια στάση **ενσυναίσθησης**.

► Βεβαιωθείτε ότι το προσωπικό είναι καταρτισμένο σε τεχνικές συνέντευξης φιλικές προς το παιδί ώστε να μην προκαλούνται περαιτέρω τραύματα ή προβλήματα.

Επιπροσθέτως, ο χειριστής υποθέσεων που χειρίζεται την υπόθεση του παιδιού θα πρέπει να αναζητά **εκ των προτέρων** πληροφορίες από άλλους φορείς προκειμένου να συμπληρώσει τις πληροφορίες που λαμβάνει.

Σε περιπτώσεις κατακερματισμένης και ασυνάρτητης σκέψης, ο χειριστής υποθέσεων πρέπει να αναλαμβάνει **μεγαλύτερο μέρος του βάρους απόδειξης**. Όταν οι πληροφορίες που συλλέγονται κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης εξακολουθούν να μην επαρκούν, εφαρμόζεται το **ευεργέτημα της αμφιβολίας**. Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι το παιδί έχει υποστεί βαθιά ψυχολογικά τραύματα ή δεν είναι σε θέση να εκφραστεί, η συνέντευξη ενδέχεται να είναι επιζήμια για το παιδί ή να παρεμποδίσει την ανάρρωσή του. Στις περιπτώσεις αυτές, η συνέντευξη δεν θα πρέπει να διεξάγεται ή θα πρέπει να αναβάλλεται έως ότου το παιδί να είναι σε θέση να ανταποκριθεί.

Πολλαπλά στοιχεία ευαλωτότητας

Οι ανωτέρω συστάσεις αφορούν συγκεκριμένα και πρόσθετα χαρακτηριστικά ευαλωτότητας (παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων, παιδιά με αναπηρία), ωστόσο μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η ευάλωτη κατάσταση είναι λιγότερο ορατή αλλά εξίσου σημαντική (παιδιά θύματα βασανιστηρίων ή άλλων μορφών σοβαρής σωματικής και ψυχολογικής βίας, συμπεριλαμβανομένης βίας λόγω φύλου κ.λπ.) και να μην έχει εντοπιστεί. Είναι, συνεπώς, πολύ σημαντικό να επιδεικνύει ο υπάλληλος ιδιαίτερη ευαισθησία σε οποιεσδήποτε πρόσθετες ενδείξεις ειδικών αναγκών και άλλων δυσκολότερα αναγνωρίσιμων ευάλωτων καταστάσεων, ιδιαίτερα καταστάσεων που απορρέουν από λόγους δίωξης που αφορούν ειδικά τα παιδιά (για παράδειγμα, κορίτσι με σοβαρά προβλήματα υγείας λόγω του ότι έχει υποστεί ΑΓΓΟ).

Ορισμένες ευάλωτες καταστάσεις ενδέχεται να περιορίζουν την ικανότητα του παιδιού να κατανοήσει τη διαδικασία διεθνούς προστασίας, να παρουσιάσει και να τεκμηριώσει την αίτησή του κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης.

► Είναι καθήκον κάθε υπαλλήλου να εντοπίζει τα πρόσθετα στοιχεία ευαλωτότητας σε κάθε στάδιο και να προβαίνει στις αναγκαίες προσαρμογές κατά τη διάρκεια των διαφορετικών σταδίων της διαδικασίας προκειμένου να διασφαλίζει την κάλυψη των ειδικών αναγκών του παιδιού.

Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού συνιστά πρωταρχικό μέλημα το οποίο ενδεχομένως χρειάζεται να σταθμίζεται με τα συμφέροντα τρίτων, μη εξαιρουμένου του κράτους. Η βαρύτητα που πρέπει να αποδοθεί στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί τμήμα της ανάλυσης που διενεργεί ο αρμόδιος για τη λήψη της απόφασης. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να έχει υψηλή προτεραιότητα και να μη συνιστά απλώς έναν από τους πολλούς παράγοντες που συνεκτιμώνται⁹⁵.

Η απόδοση πρωταρχικής σημασίας στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού είναι μια συνεχής διαδικασία, η οποία προϋποθέτει αξιολόγηση πριν από τη λήψη κάθε σημαντικής διοικητικής απόφασης. Οι διαδικασίες αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού θα πρέπει να ξεκινούν πριν από τη διαδικασία ασύλου και να συνεχίζονται και μετά από αυτήν. Ενόσω διαρκεί η εξέταση της αίτησης ασύλου του παιδιού, η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντός του παραμένει υποχρέωση των αρχών προστασίας του παιδιού, των αρχών ασύλου και άλλων φορέων. Οι αρχές προστασίας του παιδιού διενεργούν ταυτόχρονα αξιολογήσεις του βέλτιστου συμφέροντος για πολλαπλούς σκοπούς (υποδοχή, εκπαίδευση, επιμέλεια κ.λπ.). Παράλληλα, οι αρχές ασύλου πρέπει επίσης να αποδίδουν πρωταρχική σημασία στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου. Οι εν λόγω αξιολογήσεις θα πρέπει να τροφοδοτούν η μία την άλλη, ούτως ώστε όλες οι διαδικασίες να ωφελούνται από τις αναγκαίες συνέργειες και να αποφεύγονται αλληλεπικαλύψεις.

⁹⁵ Επιτροπή ΣΔΠ, *General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, τμήμα IV.A.4, παράγραφοι 36-40.

► Όταν οι αρχές ασύλου είναι οι πρώτες που έρχονται σε επαφή με το παιδί, ή έχουν αρμοδιότητα για διαφορετικές διαδικαστικές/νομικές οδούς, θα μπορούσαν να κληθούν να κινήσουν τις διαδικασίες αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Στις περιπτώσεις αυτές, και ιδιαίτερα όταν στην προσωπική συνέντευξη περιλαμβάνουν ερωτήσεις που σχετίζονται με το βέλτιστο συμφέρον και τις διαδικαστικές εγγυήσεις, θα πρέπει να μεριμνούν για τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων φορέων και να μη στερούν από το παιδί την ευκαιρία να ακουστεί χωριστά η γνώμη του για το βέλτιστο συμφέρον του.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να εξετάζεται πριν από τη λήψη κάθε απόφασης που το επηρεάζει. Στις αποφάσεις αυτές περιλαμβάνεται το αν πρέπει να εξεταστεί χωριστά η αίτηση του παιδιού από την αίτηση των γονέων, του συζύγου ή άλλων μελών της οικογένειας ή αν πρέπει να διεξαχθεί χωριστή προσωπική συνέντευξη με το παιδί χωρίς την παρουσία των γονέων. Άλλες αποφάσεις αυτού του είδους είναι, μεταξύ άλλων, το αν η συνέντευξη είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, πού και πότε θα πρέπει να διεξαχθεί και πόσο θα πρέπει να διαρκέσει, η επιλογή διερμηνέα/ χειριστή υποθέσεων/υπαλλήλου καταχώρισης που χειρίζεται την αίτηση του παιδιού, η απόφαση για τη διενέργεια εκτίμησης της ηλικίας⁹⁶ ή έναρξης εντοπισμού της οικογένειας του παιδιού, πού θα ανατεθεί το παιδί κ.λπ.

Θεωρείται ορθή πρακτική να διασφαλίζεται ότι κάθε σύσταση ή αξιολόγηση που διατυπώνεται σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού επανεξετάζεται περαιτέρω και εγκρίνεται, κατ' εφαρμογή της αρχής του ελέγχου από δεύτερο πρόσωπο, σύμφωνα με την οποία η υπόθεση εξετάζεται από τουλάχιστον δύο υπαλλήλους.

Κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, εάν το παιδί το επιθυμεί και εφόσον είναι δυνατόν, το φύλο του υπαλλήλου που διενεργεί την αξιολόγηση και του διερμηνέα μπορεί να επιλέγεται από το παιδί.

Οι υπάλληλοι που διενεργούν την αξιολόγηση θα πρέπει να αναζητούν εκ των προτέρων πληροφορίες από σχετικές πηγές για τους σκοπούς της αξιολόγησης, ιδιαίτερα από άτομα που γνωρίζουν την κατάσταση του παιδιού (όπως ο επίτροπος/εκπρόσωπος, ο τρέχων υπεύθυνος για την επιμέλεια, κοινωνικοί λειτουργοί στα κέντρα υποδοχής, μέλη της οικογένειας κ.λπ.). Για τον λόγο αυτόν, τα στοιχεία επικοινωνίας των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών θα πρέπει να συγκεντρώνονται σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις πριν από την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος.

Κάθε διαδικασία λήψης αποφάσεων η οποία αποδίδει πρωταρχική σημασία στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεβασμό στο δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του. Εφόσον το παιδί αποφασίσει ότι επιθυμεί να ακουστούν οι απόψεις του, μπορεί να αποφασίσει με ποιον τρόπο θα γίνει αυτό (γραπτώς, σχεδιαστικά, προφορικά) και αν θα γίνει άμεσα ή δι' αντιπροσώπου (επιτρόπου/γονέα). Εφόσον το παιδί εκφράσει τις απόψεις του, άμεσα ή έμμεσα, αυτές πρέπει να σταθμίζονται δεόντως σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Όταν το παιδί κατανοεί ότι η γνώμη του λαμβάνεται υπόψη, μπορεί να είναι πιο πρόθυμο να συνεργαστεί, το οποίο είναι ακόμη πιο επωφελές για τη διαδικασία. Το ότι λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του παιδιού δεν σημαίνει ότι μπορούν να εκπληρωθούν όλες οι επιθυμίες του, όμως, όταν είναι δυνατόν, η διαδικασία θα καθοδηγείται με βάση αυτές ενώ η τελική απόφαση θα εξαρτηθεί από τις περιστάσεις της υπόθεσης.

⁹⁶ Εκτίμηση της ηλικίας είναι η διαδικασία με την οποία οι αρχές επιδιώκουν να εξακριβώσουν τη χρονολογική ηλικία ή το ηλικιακό φάσμα ενός ατόμου και να προσδιορίσουν αν είναι παιδί ή ενήλικας. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. EASO, *Πρακτικός οδηγός της EASO σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας*, 2018.

Η διαδικασία ασύλου

Οι ανωτέρω διαδικαστικές εγγυήσεις και διασφαλίσεις πρέπει να παρέχονται και να εφαρμόζονται πάντοτε στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου για παιδιά. Οι διαδικαστικές εγγυήσεις συνιστούν υποχρέωση των αρχών και δικαίωμα των παιδιών.

Υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας

Πολλές από τις ειδικές εγγυήσεις της διαδικασίας ασύλου μπορούν να εφαρμοστούν ήδη κατά τη συμπλήρωση της αίτησης, που αποτελεί τη χρονική στιγμή από την οποία το παιδί θεωρείται αιτών.

Εκτίμηση της ηλικίας

Όταν η ηλικία δεν είναι γνωστή και υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία, οι αρχές ενδέχεται να χρειαστεί να υπολογίσουν κατ' εκτίμηση την ηλικία του ατόμου για να προσδιορίσουν αν είναι ενήλικας ή παιδί. Κατ' εφαρμογή του ευεργετήματος της αμφιβολίας, ο αιτών θα πρέπει να θεωρείται και να αντιμετωπίζεται ως παιδί έως ότου διαπιστωθεί ότι είναι ενήλικας.

Κατά τη διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας⁹⁷ πρέπει να χρησιμοποιούνται ολιστικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις, οι οποίες διασφαλίζουν την εφαρμογή όλων των αναγκαίων εγγυήσεων και αρχών που έχουν εξεταστεί, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων. Δεδομένου ότι καμία από τις —προς το παρόν— διαθέσιμες μεθόδους δεν μπορεί να αποδώσει με ακρίβεια την ηλικία ενός ατόμου, ο συνδυασμός μεθόδων με τις οποίες δεν αξιολογείται μόνον η σωματική ανάπτυξη, αλλά και η ωριμότητα και η ψυχολογική ανάπτυξη των αιτούντων, θα μπορούσε να συμβάλλει στον περιορισμό του εκάστοτε ηλικιακού φάσματος.

► Για τους σκοπούς της εκτίμησης της ηλικίας, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο ή εξέταση, μακροσκοπικό έλεγχο και μέτρηση των γεννητικών οργάνων ή ευαίσθητων περιοχών του σώματος.

Μόλις διαπιστωθεί ότι το παιδί αιτών δεν συνοδεύεται από τους γονείς ή άλλον υπεύθυνο ενήλικα, θα πρέπει να διορίζεται αμέσως επίτροπος/εκπρόσωπος και το παιδί θα πρέπει να ενημερώνεται εγκαίρως σχετικά με τη διαδικασία εντοπισμού της οικογένειας. Η ενημέρωση και η κατανόηση της διαδικασίας και του σκοπού της θα βοηθήσουν περισσότερο το παιδί να παράσχει τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την έναρξη της διαδικασίας εντοπισμού της οικογένειας.

Εντοπισμός της οικογένειας

Σκοπός του εντοπισμού της οικογένειας είναι η εύρεση πληροφοριών σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται μέλη της οικογένειας ή πρόσωπα προηγουμένως υπεύθυνα για την επιμέλεια του ασυνόδευτου παιδιού.

Οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται ενδέχεται να διευκολύνουν τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς να προσδιορίσουν τις ατομικές ανάγκες του παιδιού και, με γνώμονα τις ανάγκες αυτές, να διαμορφώσουν και να παράσχουν κατάλληλη εξατομικευμένη προστασία και φροντίδα, καθώς και να καθορίσουν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού βάσει των ατομικών περιστάσεών του.

Μόλις επιβεβαιωθεί ότι ο εντοπισμός της οικογένειας είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, η σχετική διαδικασία θα πρέπει να ξεκινά χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και κατά προτεραιότητα τηρουμένων των διαδικαστικών εγγυήσεων. Ωστόσο, συνιστάται να παρέχεται στο παιδί ένα χρονικό διάστημα για σκέψη και ανάπαυση.

► Ο επιτυχής εντοπισμός της οικογένειας, με την προϋπόθεση ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, ενδέχεται να οδηγήσει στην αποκατάσταση των οικογενειακών σχέσεων. Εντέλει, μπορεί να οδηγήσει στην επανένωση του παιδιού με την οικογένεια.

⁹⁷ Για περαιτέρω καθοδήγηση, ανατρέξτε στον πρακτικό οδηγό της EASO, *Πρακτικός οδηγός της EASO σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας*, 2018.

Μόλις εντοπιστεί η οικογένεια ή εάν το παιδί φαίνεται να συνοδεύεται από ενήλικες που ισχυρίζονται πως είναι μέλη της οικογένειάς του ή συγγενείς, οι αρχές πρέπει να επιβεβαιώσουν την ύπαρξη του οικογενειακού δεσμού μεταξύ του παιδιού και του φερόμενου ως μέλους της οικογένειας. Πρέπει να αξιολογούνται η ικανότητα και η προθυμία του μέλους της οικογένειας να φροντίσει το παιδί και να ενεργεί προς το βέλτιστο συμφέρον του.

Διαδικασία κατά προτεραιότητα εξέτασης

Θα πρέπει να αποδίδεται υψηλή προτεραιότητα στις διαδικασίες ασύλου για παιδιά. Προτεραιότητα σημαίνει έγκαιρη και όχι εσπευσμένη δράση.

► Η εξέταση ενός φακέλου κατά προτεραιότητα συνεπάγεται τη λήψη των αναγκαίων αποφάσεων σχετικά με τον φάκελο το ταχύτερο δυνατό.

Αυτό μπορεί να σημαίνει την αναστολή της διαδικασίας όταν αυτή κρίνεται πλέον ενδεδειγμένη δεδομένων των περιστάσεων (παιδί που είναι ή διατρέχει κίνδυνο να πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων, παιδί που χρειάζεται θεραπεία για να μπορέσει να ανοιχτεί, δεν είναι διαθέσιμη εκπροσώπηση ή διερμηνεία κ.λπ.). Η αναστολή θεωρείται ενδεδειγμένη εφόσον η αξιολόγηση και η απόφαση αναστολής της διαδικασίας έχουν πραγματοποιηθεί σε σύντομο χρόνο. Στην περίπτωση αυτή, το παιδί και ο επίτροπος θα πρέπει να ενημερωθούν αμέσως για τη διάρκεια και τους λόγους της αναστολής. Θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι τα παιδιά που χρήζουν διεθνούς προστασίας δεν υποχρεώνονται σε αναμονή χωρίς να συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι που δικαιολογούν την απόφαση αυτή. Η απόφαση αναστολής της διαδικασίας θα πρέπει να επανεξετάζεται ανά τακτά διαστήματα.

Αξιολόγηση ευαλωτότητας και προσδιορισμός ειδικών αναγκών

Ο προσδιορισμός των ειδικών διαδικαστικών αναγκών των παιδιών αποτελεί επίσης υποχρέωση που απορρέει από την ΟΔΑ (αναδιατύπωση), όπως και η διενέργεια αξιολογήσεων ευαλωτότητας σύμφωνα με την οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής (αναδιατύπωση). Προς τούτο μπορεί να απαιτείται η συμμετοχή του συνόλου των εμπλεκόμενων, όπως αρχές προστασίας του παιδιού ή πάροχοι υπηρεσιών.

► Η συνεχής αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι οι ικανότητες ή οι ειδικές ανάγκες του παιδιού μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου και, επομένως, τα μέτρα που λαμβάνονται θα πρέπει να μπορούν να αναθεωρούνται ή να αναπροσαρμόζονται αναλόγως, αντί να λαμβάνονται οριστικές ή μη αναστρέψιμες αποφάσεις.

Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, το παιδί πρέπει να χαίρει προστασίας από κάθε μορφή βίας, κακοποίησης, παραμέλησης και εκμετάλλευσης. Οι υπάλληλοι της υπηρεσίας ασύλου πρέπει να επαγρυπνούν και να λαμβάνουν υπόψη πιθανές ενδείξεις ευαλωτότητας και κινδύνου, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου διαφυγής, προκειμένου να διασφαλίζουν την ασφάλεια του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου. Η μέριμνα αυτή θα μπορούσε να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ερωτήσεις σχετικά με τις εμπειρίες του παιδιού στην πατρίδα του, στη διάρκεια του ταξιδιού ή στον καταυλισμό, θέματα υγείας και τη σχέση του με τον συγγενή και/ή τον υπεύθυνο για την επιμέλεια που το συνοδεύει.

Θα πρέπει να συλλέγονται πληροφορίες σχετικά με την ευημερία του παιδιού και τυχόν ανησυχίες για θέματα προστασίας ή ασφάλειας. Η συλλογή τέτοιου είδους πληροφοριών και η δέουσα στάθμισή τους μπορούν να συμβάλουν στη διασφάλιση της προστασίας του παιδιού π.χ. από το ενδεχόμενο να πέσει στα χέρια ή να έλθει σε επαφή με άτομα που το έχουν κακοποιήσει, βλάψει ή διακινήσει στο πλαίσιο εμπορίας ανθρώπων.

Τα θέματα που αναφέρονται στις παρούσες συστάσεις μπορεί να επηρεάσουν τις συνθήκες υποδοχής και τα πρότυπα υποδοχής/φιλοξενίας⁹⁸.

Εκπροσώπηση

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA)⁹⁹, οι όροι «επίτροπος», «εκπρόσωπος» και «νόμιμος εκπρόσωπος» δεν χρησιμοποιούνται με συνέπεια σε επίπεδο ΕΕ και οι εθνικές ορολογίες επίσης ποικίλλουν. Ως εκ τούτου, ως σημείο αναφοράς για τον προσδιορισμό αυτών των προσώπων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα καθήκοντα του διορισμένου προσώπου και όχι η ονομασία που τους αποδίδεται. Για τον ρόλο του εκπροσώπου στη διαδικασία ασύλου, όπως προβλέπεται στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, απαιτείται ένα πρόσωπο που γνωρίζει την εθνική διαδικασία ασύλου και μπορεί να βοηθήσει το παιδί να την ακολουθήσει. Στον επίτροπο/εκπρόσωπο ανατίθενται κρίσιμης σημασίας καθήκοντα στη διαδικασία ασύλου (όπως παροχή αξιόπιστων πληροφοριών στο παιδί, προετοιμασία του παιδιού για την προσωπική συνέντευξη, παροχή συναίνεσης εξ ονόματος του παιδιού, προσδιορισμός των ειδικών αναγκών του παιδιού και ενέργειες προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού).

► Λαμβανομένων υπόψη των υποχρεώσεων αυτών, οι αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που διορίζονται δεν εμπλέκονται σε σύγκρουση συμφερόντων και ότι είναι ικανά να εκπληρώσουν αποτελεσματικά αυτόν τον ρόλο με ανεξαρτησία, εμπειρογνώσια και αφοσίωση.

Συνεπώς, οι επαγγελματίες (με την ευρεία έννοια, συμπεριλαμβανομένων εθελοντών ή προσωπικού που έχει λάβει κατάλληλη κατάρτιση) βρίσκονται στην πλέον κατάλληλη θέση για να εκπληρώσουν αυτόν τον ρόλο, έναντι συγγενών που είναι επίσης αιτούντες διεθνούς προστασίας και πρέπει να αντιμετωπίσουν την αβεβαιότητα του δικού τους νομικού καθεστώτος.

Για να διευκολύνεται ο επίτροπος/εκπρόσωπος στην εκπλήρωση των καθηκόντων του, θα πρέπει να είναι πλήρως ενήμερος για τις διαδικασίες και να παρέχει τη συναίνεσή του εφόσον είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Θα πρέπει να παρίσταται σε κάθε συνέντευξη που λαμβάνεται από το παιδί, δεδομένου ότι η παρουσία του επιτρόπου αποτελεί μία από τις εγγυήσεις σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού στη διάρκεια της συνέντευξης. Ωστόσο, στις περιπτώσεις παιδιών με γονείς ή παιδιών χωρισμένων από την οικογένειά τους, όταν ο επίτροπος/εκπρόσωπος είναι άλλος αιτών που ενδέχεται να αντιμετωπίζει και ο ίδιος δυσκολίες πλοήγησης στο σύστημα ή ενδέχεται να περιορίσει ή να επηρεάσει την αφήγηση του παιδιού, μπορεί να απαιτηθεί, χάριν του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, να μην είναι παρών στη συνέντευξη.

Ενημέρωση

Για την αποφυγή γλωσσικών εμποδίων και προβλημάτων επικοινωνίας, η ενημέρωση πρέπει να παρέχεται σε γλώσσα την οποία κατανοεί το παιδί. Προκειμένου να μην κατακλύζονται τα παιδιά από εκτενείς πληροφορίες κατά την υποδοχή, η ενημέρωση μπορεί να παρέχεται σε συγκεκριμένο χρόνο ή στάδιο, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε παιδιού και την ικανότητά του. Θα πρέπει να υπάρχουν διασφαλίσεις ότι το παιδί έχει τη δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις και τις επιθυμίες του, να υποβάλει ερωτήσεις και να αποφασίσει για τη συμμετοχή του στη διαδικασία αφού λάβει σχετική ενημέρωση.

Ο επίτροπος διαδραματίζει καίριο ρόλο καθώς διασφαλίζει ότι το παιδί έχει λάβει επαρκή ενημέρωση και ότι κατανοεί τις διαδικασίες και την πιθανή έκβασή τους.

► Τα παιδιά θα πρέπει να ενημερώνονται για τις διαδικασίες ασύλου και θα πρέπει να ελέγχεται ότι κατανοούν τις διαδικασίες, μεταξύ άλλων και ότι κατανοούν τις συνέπειες για τη ζωή τους.

⁹⁸ Βλ. EASO, *Guidance on reception conditions for unaccompanied children: operational standards and indicators*, Δεκέμβριος 2018.

⁹⁹ Βλ. FRA, *Report on Guardianship systems for children deprived of parental care in the European Union*, Οκτώβριος 2015.

Συνέντευξη φιλική προς το παιδί¹⁰⁰

Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το αν και πώς θα ληφθεί συνέντευξη από το παιδί στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Κατά την ατομική αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο η ικανότητα του παιδιού να διαμορφώνει τις δικές του απόψεις και η ικανότητά του για επικοινωνία (δηλ. όταν αυτό δεν είναι εφικτό λόγω του είδους αναπηρίας κ.λπ.) όσο και η ανάρρωσή του από τραυματικές εμπειρίες και ο αντίκτυπος της συνέντευξης στην ψυχική του υγεία. Κατά την ατομική αξιολόγηση θα πρέπει να εξετάζεται επίσης η διαθεσιμότητα πληροφοριών που έχουν συγκεντρωθεί από προηγούμενες συνεντεύξεις και άλλες πηγές. Μπορεί να μη χρειαστεί η διεξαγωγή προσωπικής συνέντευξης με το παιδί για τους σκοπούς της διεθνούς προστασίας όταν τα λεγόμενα των γονέων διασφαλίζουν επαρκώς το καθεστώς του και δεν έχουν προκύψει ενδείξεις για την ύπαρξη ατομικών λόγων.

► Όταν η προσωπική συνέντευξη κρίνεται επωφελής για το παιδί, θα πρέπει να προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες του.

Συνιστάται η διάρκεια της συνέντευξης και τα διαλείμματα να είναι προσαρμοσμένα στην ικανότητα συγκέντρωσης του παιδιού και ο αρμόδιος υπάλληλος και ο διερμηνέας να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν πιο ανεπίσημο ύφος και να επιδεικνύουν όσο το δυνατόν περισσότερη ενσυναίσθηση. Εάν είναι δυνατόν, θα πρέπει να ερωτάται το παιδί αν έχει προτίμηση ως προς το φύλο του υπαλλήλου και του διερμηνέα. Ανάλογα με το ιστορικό του, δεν αποκλείεται το παιδί να επιλέξει άτομα του αντίθετου φύλου, π.χ. ένα αγόρι που έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση από άνδρα μπορεί να ζητήσει γυναίκα υπάλληλο και διερμηνέα.

Οι πληροφορίες θα πρέπει να δίνονται με απλό και σαφή τρόπο και να ελέγχεται κατά πόσον έγιναν κατανοητές, καθώς κάποια παιδιά μπορεί να μην τολμούν να κάνουν ερωτήσεις εξαιτίας της ηλικίας, του πολιτιστικού τους υπόβαθρου ή της ψυχολογικής τους κατάστασης. Κατά τη διεξαγωγή προσωπικής συνέντευξης με παιδιά αιτούντες, έχει ζωτική σημασία ο υπεύθυνος της συνέντευξης να συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τη γενική κατάσταση των παιδιών στη χώρα καταγωγής. Η θέση των παιδιών στην κοινωνία μπορεί να είναι διαφορετική ανάλογα με την περιοχή ή τη χώρα καταγωγής του παιδιού. Σε ορισμένους πολιτισμούς, η κοινωνική θέση ενός ατόμου βελτιώνεται με την ηλικία και τα παιδιά έχουν πολύ περιορισμένα δικαιώματα ή τους παρέχεται πολύ περιορισμένη νομική προστασία.

Δικαίωμα ακρόασης

Όλα τα παιδιά που είναι ικανά να διαμορφώσουν τις δικές τους απόψεις έχουν το δικαίωμα ακρόασης ανεξάρτητα από την ηλικία τους. Η ακρόαση των απόψεων ενός παιδιού δεν θα πρέπει να περιορίζεται σε μια συγκεκριμένη ηλικία, δεδομένου ότι η κατανόηση και η ικανότητα του παιδιού να διαμορφώνει και να εκφράζει τις απόψεις του δεν συνδέονται πάντα με τη χρονολογική του ηλικία.

► Όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν τις απόψεις τους και οι αρχές δίνουν στις απόψεις αυτές τη δέουσα βαρύτητα ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά των παιδιών.

Ως εκ τούτου, η ωριμότητα των παιδιών πρέπει να εκτιμάται ατομικά από παιδοψυχολόγο ή κοινωνικό λειτουργό με πείρα στην εργασία με παιδιά. Η εκτίμηση αυτή θα είναι χρήσιμη για την προσαρμογή της γλώσσας κατά την παροχή ενημέρωσης σε ασυνόδευτα παιδιά και τον έλεγχο της κατανόησης της ενημέρωσης αυτής. Επιπλέον, προκειμένου τα παιδιά να μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις τους, οι διαδικασίες πρέπει να προσαρμοστούν.

¹⁰⁰ Για περαιτέρω κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής προσωπικής συνέντευξης με παιδιά, μπορείτε να εγγραφείτε στη θεματική ενότητα κατάρτισης της ΕΑΣΟ που αφορά τις συνεντεύξεις παιδιών.

Διαδικασία λήψης αποφάσεων

Κατά την αξιολόγηση αίτησης διεθνούς προστασίας επί της ουσίας, πρέπει να δίδεται η δέουσα προσοχή στους αυξημένους παράγοντες κινδύνου στους οποίους είναι εκτεθειμένα τα παιδιά, καθώς και στις ιδιαίτερες μορφές δίωξης ή σοβαρής βλάβης τις οποίες υφίστανται (π.χ. στρατολόγηση ανηλίκων στις ένοπλες δυνάμεις, εμπορία παιδιών, σεξουαλική εκμετάλλευση και/ή παραβιάσεις συγκεκριμένων δικαιωμάτων των παιδιών, επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές).

Κατά το στάδιο της προετοιμασίας, ο χειριστής υποθέσεων θα πρέπει να ανατρέχει και να διαμορφώνει λεπτομερή εικόνα σχετικά με τις πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής που αφορούν ειδικά το παιδί.

Ο αρμόδιος υπάλληλος, εφόσον είναι εφικτό, θα πρέπει να αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να αναζητήσει πληροφορίες από σχετικές πηγές προκειμένου να αξιολογήσει δεόντως το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στη διαδικασία ασύλου. Δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία των δεδομένων και του απορρήτου, και εφόσον αυτό συνάδει με την ασφάλεια και την προστασία του παιδιού, ο αρμόδιος υπάλληλος θα πρέπει να έρχεται σε επαφή με όσους γνωρίζουν την κατάσταση του παιδιού (όπως πρόσωπα εμπιστοσύνης, επίτροπος/εκπρόσωπος, τρέχων υπεύθυνος για την επιμέλεια, κοινωνικοί λειτουργοί στο κέντρο υποδοχής, δάσκαλος κ.λπ.).

Ο χειριστής υποθέσεων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά επικοινωνούν όχι μόνο κατά τη διάρκεια της συνέντευξης αλλά και κατά την αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων ή των λεγόμενων του παιδιού. Τα παιδιά δεν είναι σε θέση να εξηγούν τα πράγματα όπως οι ενήλικες. Ο περιορισμός αυτός είναι ιδιαίτερα εμφανής όταν λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος που μπορεί να έχουν η ηλικία και οι πιθανές τραυματικές εμπειρίες και/ή ψυχολογικές καταστάσεις στη μνήμη και στην ικανότητα του παιδιού να δώσει πλήρεις και συνεκτικές πληροφορίες και, επομένως, στην εκτίμηση της αξιοπιστίας κατά τη διάρκεια της εξέτασης. Κατά συνέπεια, οι αρχές θα πρέπει να αναλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του βάρους αποδείξεως στις υποθέσεις παιδιών και ιδιαίτερα ασυνόδευτων ή ευάλωτων παιδιών. Επιπλέον, κατά την τεκμηρίωση της αίτησης ενός παιδιού, το ευεργέτημα της αμφιβολίας πρέπει να εφαρμόζεται όσο το δυνατόν ευρύτερα, ιδίως στα ασυνόδευτα παιδιά, τα οποία είναι λιγότερο πιθανό να διαθέτουν αποδεικτικά έγγραφα.

► Αφού ληφθεί η απόφαση, οι αρχές πρέπει να βεβαιώνονται ότι παραδόθηκε στο παιδί γραπτή αιτιολογημένη απόφαση επί της αίτησης ασύλου (η οποία εξηγεί, μεταξύ άλλων, πώς λήφθηκε πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του), καθώς και ότι του εξηγήθηκε προφορικά με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του και σε γλώσσα την οποία κατανοεί.

Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης, θα πρέπει να παρέχονται στο παιδί και στον επίτροπο πληροφορίες σχετικά με πιθανές εναλλακτικές νόμιμες οδούς (π.χ. άδεια νόμιμης παραμονής ή διαμονής λόγω ηλικίας και/ή ευαλωτότητας) ή τουλάχιστον να παραπέμπονται σε υπηρεσίες παροχής πληροφοριών.

Εφόσον δεν παρέχονται κάποιες από τις ανωτέρω εγγυήσεις, η εξέταση της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας ενδέχεται να πρέπει να ανασταλεί. Το ενδεχόμενο αναστολής θα πρέπει να σταθμίζεται ανάλογα με τη φύση των μη παρεχόμενων εγγυήσεων.

Εθνικός μηχανισμός παραπομπής

Για τα παιδιά που αιτούνται άσυλο, η συμμετοχή των υπηρεσιών προστασίας του παιδιού στους μηχανισμούς παραπομπής είναι επί του παρόντος περιορισμένη και θα πρέπει να ενισχυθεί και να διασφαλιστεί. Εάν δεν υπάρχει σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, όλοι οι αρμόδιοι φορείς σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο θα πρέπει να πραγματοποιούν τακτικές συναντήσεις. Θα πρέπει να είναι πάντοτε σαφές ποια αρχή έχει την ευθύνη για τον διορισμό επιτρόπου/εκπροσώπου ή την παροχή πρόσβασης στις πλέον κατάλληλες διαδικασίες για το παιδί, ώστε να αποφεύγονται κενά προστασίας που οφείλονται στο ότι κάθε αρχή πιστεύει ότι ορισμένες πτυχές της υπόθεσης αποτελούν ευθύνη άλλων αρχών.

► Βεβαιωθείτε για τη συμμετοχή των αρχών προστασίας του παιδιού, καθώς και για τη συγκέντρωση, καταγραφή και κοινοποίηση των ανησυχιών που έχουν εντοπιστεί (μεταξύ άλλων κακοποίηση, τραυματικές εμπειρίες, βία, ειδικές ανάγκες/ευάλωτη κατάσταση, προβλήματα υγείας κ.λπ.) σε άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Όταν εντοπίζονται κίνδυνοι ή ευάλωτες καταστάσεις, θα πρέπει να εφαρμόζονται ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις για την κάλυψη των αναγκών τους. Επιπροσθέτως, το παιδί θα πρέπει να παραπέμπεται για στήριξη και/ή περαιτέρω αξιολόγηση εντός της αρχής ασύλου ή σε άλλον πάροχο υπηρεσιών ή αρχή, όπως η αρχή υποδοχής ή προστασίας του παιδιού, προκειμένου να διασφαλίζονται η ασφάλεια και η ευημερία του παιδιού. Η παραπομπή αυτή μπορεί να αφορά εξέταση από επαγγελματία ή νομικές συμβουλές. Ενδεικτικά αναφέρεται η παραπομπή των παιδιών θυμάτων εμπορίας σε κατάλληλους μηχανισμούς παραπομπής, με την οποία διασφαλίζεται η επικοινωνία ανάμεσα στο σύστημα διεθνούς προστασίας και στο σύστημα καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.

Όσον αφορά τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, θα πρέπει να γίνεται παραπομπή για την απαιτούμενη αρωγή, για παράδειγμα ιατρική περίθαλψη ή ψυχολογική φροντίδα και υποστήριξη ή υλική συνδρομή, π.χ. για παιδιά με αναπηρία. Δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται συμπεράσματα όσον αφορά τη διάγνωση της κατάστασης της υγείας του παιδιού ή των αιτούντων που το συνοδεύουν, παρά μόνον εάν επισυνάπτεται ιατρική έκθεση.

Θεωρείται ορθή πρακτική η επέκταση της αρωγής σε παιδιά άνω των 18 ετών προκειμένου να χορηγηθεί μεταβατική περίοδος για τη σταδιακή απόκτηση πλήρους αυτονομίας, ιδίως σε περιπτώσεις ασυνόδευτων παιδιών ή παιδιών που χρειάζονται θεραπεία για να διασφαλιστεί η πλήρης ανάρρωσή τους.

Εκπαιδευμένο προσωπικό

Οι υπάλληλοι της υπηρεσίας ασύλου που έρχονται σε επαφή με παιδιά θα πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα, να έχουν πείρα στην εργασία με παιδιά και να έχουν λάβει κατάλληλη κατάρτιση. Οι υπάλληλοι που έρχονται σε άμεση επαφή με το παιδί θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι στη χρήση τεχνικών συνέντευξης φιλικών προς τα παιδιά. Τα κράτη της ΕΕ+ θα πρέπει να διορίζουν ειδικευμένο και ειδικά καταρτισμένο προσωπικό το οποίο θα επιλαμβάνεται υποθέσεων παιδιών και να του παρέχουν συνεχή επιμόρφωση. Οι διερμηνείς επίσης θα πρέπει να διαθέτουν εκπαίδευση και εξοικείωση με τη διερμηνεία για παιδιά.

► Οι αποφάσεις επί της αίτησης διεθνούς προστασίας παιδιού πρέπει να λαμβάνονται από αρμόδια αρχή, η οποία διαθέτει πλήρη γνώση του συνόλου των νομικών πράξεων που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού, την εμπορία ανθρώπων και άλλα συναφή ζητήματα προστασίας.

Πέραν της κατάρτισης, είναι σημαντικό η συμπεριφορά του υπαλλήλου και του διερμηνέα να είναι τέτοια ώστε το παιδί να νιώθει άνετα. Ο αρμόδιος υπάλληλος και ο διερμηνέας θα πρέπει να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν πιο ανεπίσημο ύφος, να είναι προδραστικοί και να επιδεικνύουν ενσυναίσθηση.

Επικοινωνήστε με την ΕΕ

Αυτοπροσώπως

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα πληροφόρησης Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε σας κέντρου στον ιστότοπο Europa: https://europa.eu/european-union/contact_el

Τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτήν την υπηρεσία:

- καλώντας ατελώς τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας τον αριθμό +32 22999696 ή
- μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον ιστότοπο Europa: https://europa.eu/european-union/contact_el

Βρείτε πληροφορίες σχετικά με την ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο Europa: https://europa.eu/european-union/index_el

Στις εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να καταφορτώσετε ή να παραγγείλετε δωρεάν και επί πληρωμή εκδόσεις της ΕΕ στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://publications.europa.eu/el/publications>. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο πληροφόρησης (βλ. https://europa.eu/european-union/contact_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1951 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον ιστότοπο EUR-Lex, στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu>

Στα δημόσια δεδομένα από την ΕΕ

Η Πύλη Δημόσιων Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://data.europa.eu/euodp/el>) παρέχει πρόσβαση σε σύνολα δεδομένων από την ΕΕ. Τα δεδομένα μπορούν να καταφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης